

Hallituksen esitys Eduskunnalle eläinsuojelulaiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esitys sisältää ehdotuksen eläinsuojelulaiksi, jolla korvattaisiin nykyinen eläinsuojelulaki. Ehdotetun lain tarkoituksena on suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta sekä edistää eläinten hyvinvointia ja hyvää kohtelua. Ehdotettu laki koskisi kuten nykyinenkin eläinsuojelulaki kaikkia eläimiä, sekä luonnonvaraisena eläviä että ihmisen huostassa olevia koti-, tarha- tai muita eläimiä.

Esitys sisältää nykyisin voimassa olevan eläinsuojelulain säännösten kaltaiset säännökset eläintenpidosta, eläinten kohtelusta ja käsittelystä. Uusina asioina lakiehdotukseen sisältyvät muun muassa eläinten tuotantokykyyn vaikuttamista, luonnonvaraisten eläinten tuotannollista tarhausta ja eläinten maahantuontia koskevat säännökset. Kunnille tulisi esityksen mukaan velvollisuus järjestää talteenottoa paikka irralleen päässeille kissoille ja koirille sekä muille pienikokoisille seuraeläimille. Maa- ja metsätalousministeriöltä siirrettäisiin lääninhallituksille yksittäisten lupa-asioiden käsittely.

Ehdotetussa laissa säädettäisiin kuten nykyisinkin voimassa olevassa laissa eläinsuojeluvallontaviranomaisille toimivalta puuttua eläinsuojelullisiin epäkohtiin. Ehdotetulla lailla pyritään nopeuttamaan ja tehostamaan toimenpiteitä, joilla eläinten hyvinvointia voidaan parantaa sellaisissa tilanteissa, joissa eläinsuojeluepäkohdat ovat merkittäviä ja vaativat pikaisia toimia, sekä tilanteissa, joissa eläinten hyvinvoinnista vastuussa oleva henkilö ei huolehdi eläinten olosuhteiden, hoidon tai kohtelun parantamisesta. Valvontaviranomaisten ja eläinsuojeluvallontavirastojen tulisi eläimen omistajalle tai haltijalle annettavin neuvoin pyrkiä edistämään eläinten hyvinvointia ja vaikuttamaan

lievien eläinsuojelullisten epäkohtien korjaamiseen. Sen lisäksi valvontaviranomainen voisi tekemällään päätöksellä antaa eläimen omistajalle tai haltijalle kieltoja ja rajoituksia sekä määrätä eläimen omistajan tai haltijan määrättyssä ajassa täyttämään velvollisuutensa. Lääninhallitus voisi ehdotuksen mukaan tehostaa eläinsuojelullisten epäkohtien poistamiseksi annettua kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai teettämishallalla. Eläimen omistaja tai haltija olisi vastuussa eläimen hyvinvoinnin parantamiseksi suoritettavien toimenpiteiden kustannuksista.

Ehdotetun lain noudattamisen valvontaa johtaisi maa- ja metsätalousministeriö. Lääninhallitukset ohjaisivat ja valvoisivat lain noudattamista läänitasolla. Paikallisella tasolla valvonnasta huolehtisivat kunnaneläinlääkärit, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavat viranhaltijat ja poliisi. Lisäksi valvontaa voisivat suorittaa lääninhallituksen hyväksymät erityiset eläinsuojeluvallontavirastot. Teurastamoissa ja teurastuspaikoissa eläinsuojeluvallonnasta huolehtisivat tarkastuseläinlääkärit.

Lakiehdotuksessa on otettu huomioon Euroopan unioniin liittymisestä Suomelle aiheutuvat lainsäädännön harmonisointivaatimukset. Näiden mukaisesti ehdotus sisältää säännöksen eläinkuljetuksia tulonhankkimistarkoituksessa suoritettavien toiminnanharjoittajien rekisteröimisestä ja eläinkuljetusten valvonnasta. Lisäksi ehdotus sisältää säännöksen, joka mahdollistaa eläinsuojeludirektiivien edellyttämät tuotantoeläinten pitoyksiköiden ja teurastamojen säännölliset tarkastukset.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1	5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto	18
YLEISPERUSTELUT	3	5.2. Lausunnot	18
1. Johdanto	3	6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	19
2. Nykytila	3	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	20
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö	3	1. Lakiehdotuksen perustelut	20
2.2. Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö	8	1 luku. Yleiset säännökset	20
2.3. Nykytilan arviointi	12	2 luku. Eläintenpito	20
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset ...	13	3 luku. Viranomaiset	31
3.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi	13	4 luku. Valvonta	32
3.2. Keskeiset ehdotukset	14	5 luku. Muutoksenhaku	34
4. Esityksen vaikutukset	16	6 luku. Seuraamukset	35
4.1. Taloudelliset vaikutukset	16	7 luku. Erinäiset säännökset	36
4.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset ..	17	8 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset ..	37
4.3. Ympäristövaikutukset	18	2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	37
5. Asian valmistelu	18	3. Voimaantulo	38
		LAKIEHDOTUS	38

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Nykyisen eläinsuojelulain (91/71) voimassaolon aikana on eläinsuojelun alalla tapahtunut voimakasta kehitystä sekä kotimaassa että ulkomailla. Eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevista tieteellisistä tutkimuksista on saatu uutta tietoa eläinten psyykkisen ja fyysisen hyvinvoinnin edellytyksistä. Myös kansalaisten näkemykset eläimille kuuluvasta arvosta sekä eläinten kohtelusta ja käsittelystä ovat muuttaneet paljon parin viime vuosikymmenen aikana. Elintason nousu ja yhteiskunnallisen hyvinvoinnin lisääntyminen ovat saaneet aikaan vaatimuksia myös eläinten elämänlaadun parantamisesta.

Eläinten pitoon ja eläinten käyttämiseen on tullut muotoja ja ongelmia, joita ei ole Suomessa aiemmin tunnettu tai jotka ovat kehittyneet eläinten hyvinvoinnin kannalta epäedulliseen suuntaan. Eläintenpitojärjestelmä ja tuotantoympäristö vaikuttavat eläimeen paitsi suoraan fyysisesti, myös sen sosiaaliseen ympäristöön. Ahtaus, liikuntamahdollisuuksien puuttuminen, riittävien virikkeiden puuttuminen sekä suuret eläinryhmät tai toisista lajitovereista eristäminen heikentävät helposti eläimen psyykkistä ja fyysistä hyvinvointia.

Eläinsuojelusäädösten noudattamisen valvonnassa ja ongelmatilanteissa on syntynyt tarvetta täsmentää ja vahvistaa niitä toimenpiteitä, joilla eläinten hyvinvointia voidaan vakavissa ongelmatilanteissa riittävän nopeasti ja tehokkaasti parantaa.

Nykyaikaisen eläinsuojelulain lähtökohdaksi ei voida enää katsoa riittävän eläinten suojelu tarpeettomalta kärsimykseltä ja julmalta kohtelulta, vaan lain tulee myös edistää eläinten terveyttä ja hyvinvointia. Kansainvälisen eläinsuojelulainsäädännön ja erityisesti Euroopan yhteisön ja Euroopan maiden eläinsuojelulainsäädännön kehittyminen edellyttää Suomen oman kansallisen lainsäädännön uudistamista. Koe-eläintoimintaa koskevat säännökset säilyisivät ehdotuksen mukaan ennallaan. Luvan koe-eläintoiminnan harjoittamiseen myöntäisi kuitenkin maa- ja metsätalousministeriön sijasta lääninhallitus.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

2.1.1. Eläinsuojelulaki

Yleistä

Nykyinen eläinsuojelulaki tuli voimaan 15 päivänä helmikuuta 1971 ja sillä kumottiin vuonna 1934 annettu eläinsuojelulaki (163/34). Eläinsuojelulakia on muutettu neljä kertaa. Ensimmäisen kerran lakia muutettiin vuonna 1985, jolloin siihen tehtiin useita muutoksia eläinsuojeluvalvonnan tehostamiseksi. Lisäksi lainmuutoksella täsmennettiin eläinten hoitoa, käsittelyä ja kohtelua sekä eläinten tiloja koskevia säännöksiä. Toisen kerran lakia muutettiin vuonna 1988, jolloin siihen tehtiin pakkokeinolain (450/87) säätämisen vaatimat muutokset. Kolmannen kerran lakia muutettiin vuonna 1991, jolloin lakiin tehtiin Euroopan neuvoston eräisiin eläinsuojelusopimuksiin liittymisen edellytyksenä olleet muutokset. Lisäksi lakiin otettiin säännökset, joiden nojalla asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläimen säilytyspaikalle ja pitämiselle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista sekä tarkempia säännöksiä siitä, mitä on pidettävä tarpeettoman kivun ja tuskan tuottamisena. Neljännen kerran lakia muutettiin vuonna 1995, jolloin siihen tehtiin uuden poliisilain (493/95) antamisen yhteydessä eräitä täsmennyksiä.

Eläintenpito

Eläinsuojelulain säännökset eläimen säilytyspaikalle ja pitämiselle asetettavista vaatimuksista ovat yleisluonteisia. Eläintä on kohdeltava hyvin, niin ettei sille tuoteta tarpeetonta kärsimystä. Eläimen säilytyspaikan tulee olla riittävän tilava, suojaava, valoisa ja puhdas ja muutenkin tarkoituksenmukainen. Eläimen on annettava kunnolla levätä.

Tarpeettoman kivun ja tuskan tuottaminen eläimille on kiellettyä. Niin ikään kiellettyä on eläimen säilyttäminen ja sitominen tarpeetonta

kärsimystä tuottavalla tavalla sekä hoidossa olevan eläimen jättäminen vaille tarpeellista hoitoa, ravintoa, juomaa tai lepoa sekä eläimen liiallinen rasittaminen ja kohtuuttoman ankara kurissapitäminen.

Yleisluontoisten säännösten lisäksi laki sisältää eläimen pitoa ja kohtelua koskevia yksityiskohtaisia kieltoja ja määräyksiä.

Kiellettyä on eläimelle tarpeetonta kipua tai tuskaa ilmeisesti aiheuttavien välineiden ja laitteiden valmistus, maahantuonti ja kaupan pitäminen sekä luovuttaminen. Luonnonvaraisen nisäkkään tai linnun ottaminen elätettäväksi on pääsääntöisesti kiellettyä. Kiellettyä on niin ikään eläimen suorituskyvyn keinotekoinen kohottaminen, alentaminen tai ylläpitäminen lääkkeillä tai muilla vastaavilla valmisteilla. Lisäksi laki kieltää eläinjalostuksen, jonka tuloksena toistuvasti syntyy yksilöitä, joiden synnytys tai elintoimintojen ylläpito edellyttää eläinlääkinnällisiä- tai muita erityistoimenpiteitä.

Eläinsuojelulain mukaan kaikkien ihmisten velvollisuutena on auttaa sairasta, vahingoittunutta tai muutoin avuttomassa tilassa tavattua kotieläintä tai tehdä eläimestä ilmoitus sen omistajalle tai poliisille. Niin ikään avuttomassa tilassa olevaa luonnonvaraista eläintä on pyrittävä auttamaan. Sairasta eläintä luovutettaessa on vastaanottajalle ilmoitettava eläimen sairaudesta.

Leikkaus tai muu siihen verrattava toimenpide saadaan eläimelle suorittaa pääsääntöisesti vain, jos se on tarpeellista eläimen sairauden, käyttötarkoituksen taikka tärkeiden taloudellisten syiden johdosta. Toimenpiteen saa suorittaa vain eläinlääkäri, ellei toimenpiteen aiheuttama kipu ilmeisesti ole lievää tai hetkellistä tai ellei toimenpide siedä viivytystä. Poron tai alle kahden kuukauden ikäisen muun eläimen kuin hevosen tai koiran kuohitsemisen saa suorittaa muukin kuin eläinlääkäri. Laissa on kielletty koiran korvien ja hännän työstäminen sekä muu yksinomaan eläimen ulkonäön muuttamista tarkoittava leikkaus. Eläinlääkäri saa kuitenkin kasvattajan pyynnöstä työstää alle viiden vuorokauden ikäisen koiran hännän.

Laki sisältää säännöksen, jonka mukaan eläinkilpailujen järjestäjä on velvollinen kustannuksellaan kutsumaan eläinlääkäriin kilpailutalouteen, jos eläin voi kilpailuissa joutua alttiiksi kohtuuttomalle rasitukselle, kivulle tai tuskalle.

Luvan- tai ilmoituksenvarainen toiminta

Eläinsuojelulaki sisältää säännöksiä, joiden mukaan tietyt eläimille suoritettavat toimenpiteet tai eläimillä harjoitettavat toiminnot ovat joko ilmoituksen- tai luvanvaraisia.

Selkärankaisiin eläimiin kohdistuvaa koe-eläintoimintaa saadaan harjoittaa vain maa- ja metsätalousministeriön luvalla. Eläinten käyttäminen sirkuksessa ja muussa siihen verrattavassa toiminnassa, jossa näytetään eläimille opetettuja taitoja, edellyttää niin ikään maa- ja metsätalousministeriön lupaa. Lupa vaaditaan myös kiertävään eläinnäyttelyyn samoin kuin eläintarhan ja pysyvän eläinnäyttelyn pitämiseen.

Ammattimaisesta tai muutoin laajassa mitassa tapahtuvasta koirien, kissojen ja muiden seura- tai harrastuseläinten kaupan pitämisestä, välittämisestä, vuokraamisesta ja kasvattamisesta sekä säilytettäväksi, hoidettavaksi, valmennettavaksi tai koulutettavaksi ottamisesta samoin kuin opetuksen antamisesta mainittujen eläinten käytössä ja käsittelyssä on ennen toiminnan aloittamista tehtävä ilmoitus lääninhallitukselle.

Ennen kuin eläintä koulutetaan, pidetään näytteillä tai käytetään valo- tai elokuvauksessa tai muussa esityksessä siten, että eläimelle voi aiheutua kipua tai tuskaa, on toimenpide esitettävä kunnaneläinlääkäriin hyväksyttäväksi.

Eläinsuojeluvalvonta

Eläinsuojelulain mukainen eläinsuojeluvalvonta on jaettu valtakunnalliseen tasoon (maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto), alueelliseen tasoon (lääninhallitukset) ja paikalliseen tasoon (kunnat). Teurastamossa eläinsuojeluvalvonta kuuluu ensisijaisesti tarkastuseläinlääkäreille. Lisäksi valvontaa suorittavat maa- ja metsätalousministeriön hyväksymän koulutuksen saaneet henkilöt (vapaaehtoiset eläinsuojeluvalvojat), joille lääninhallitus on myöntänyt oikeuden tehdä laissa tarkoitettuja tarkastuksia ja antaa kehoituksia epäkohtien korjaamiseksi.

Maa- ja metsätalousministeriön apuna eläinsuojeluasioiden käsittelyssä voi lain mukaan olla eläinsuojeluneuvottelukunta. Tällä hetkellä neuvottelukuntaa ei ole kuitenkaan asetettu. Sen sijaan maa- ja metsätalousministeriö on

asettanut 31 päivään joulukuuta 1995 päättyväksi toimikaudeksi eläinsuojelutyöryhmän, jonka kokoonpano ja tehtävät vastaavat eläinsuojeluasetuksessa (333/71) neuvottelukunnalle säädettyä kokoonpanoa ja tehtäviä.

Eläinsuojelulaissa tarkoitettu eläinsuojeluvalvonta kuuluu kunnassa kunnaneläinlääkärille, terveystarkastajalle ja poliisille. Eläinsuojelulaissa ei määrätä tehtäviä kunnalle eikä kunnan terveyslautakunnalle. Terveystarkastajain laki (469/65) on sisältänyt säännöksiä kunnan terveystarkastajan virasta ja siihen vaadittavasta kelpoisuudesta. Terveystarkastajain lakiin vuonna 1992 tehdyn muutoksen jälkeen kunnalla ei ole ollut velvollisuutta ylläpitää terveystarkastajan virkaa, vaan kunta on voinut itse päättää terveystarkastajain valvonnan järjestämisestä. Terveystarkastajain laki on kumottu 19 päivänä elokuuta 1994 annetulla terveystarkastajain lailla (763/94), joka tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995.

Eläinsuojelun paikallisvalvonta toimii siten, että epäily eläinsuojelusäännösten rikkomisesta antaa valvontaviranomaiselle sekä eläinsuojeluvalvojalle oikeuden suorittaa eläinten hyvinvointia ja eläinsuojelullisia olosuhteita selvittävän tarkastuksen. Ilman epäilyä tarkastus saadaan suorittaa vain ammattimaisesti tai muutoin laajassa mitassa toimivassa seura- tai harrastuseläinten kasvatusta, säilytystä, hoitoa tai välityksessä sekä eläinsirkuksessa tai muussa julkisessa esityksessä sekä eläintarhassa ja eläinnyttelyissä.

Jos tarkastuksessa todetaan epäkohtia, on tarkastuksen suorittajan ilmoitettava siitä eläimen omistajalle tai haltijalle sekä annettava kehoitus epäkohtien korjaamiseen määräajassa. Jos kehoitusta ei noudateta tai eläinsuojelullinen tilanne muutoin niin edellyttää, on poliisiviranomaisen toimitettava katselmus käyttäen eläinlääkäriä asiantuntijanaan. Eläinlääkärin on annettava ohjeet epäkohtien korjaamiseksi sekä asetettava määräaika, jonka kuluessa toimenpiteet tulee suorittaa. Eläinlääkärin on kuitenkin lopetettava eläin välittömästi, mikäli eläin on sellaisessa tilassa, että sen hengissä pitäminen on ilmeistä julmuutta. Mikäli eläinlääkärin ohjeita ei noudateta, voi poliisiviranomainen hankkia eläimelle hoitoa muualta, myydä eläimen huutokaupalla tai muutoin käyvää hintaa tai lopettaa eläimen. Eläimen omistaja tai haltija on vastuussa katselmuskustannusten ja muiden eläimen hyvinvoin-

nin turvaamiseksi tehtävien toimenpiteiden kustannuksista.

Jos teurastamon tarkastuseläinlääkäri havaitsee eläinsuojelusäännösten rikkomista, on hänen annettava kehoitus epäkohtien poistamisesta sille, joka on vastuussa niiden syntymisestä. Tarvittaessa tarkastuseläinlääkärin on ilmoitettava säännösten tai määräysten rikkomisesta lääninhallitukselle.

Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto voi eläinsuojelulain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvomiseksi määrätä eläinsuojeluneuvottelukuntaa kuultuaan lain 12 §:ssä tarkoitettuja eläinlääkäreitä suorittamaan tarkastuksia ja tutkimuksia sellaisissa eläintenpitoyksiköissä, joissa pidetään eläimiä elinkeinonharjoittamisen tarkoituksessa.

Rangaistussäännökset

Eläinsuojelulaki sisältää rangaistussäännökset lain vastaisesta menettelystä. Tarpeettoman kivun tai tuskan tuottamisesta eläimelle voidaan tuomita sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi. Tarpeettoman kivun tai tuskan tuottamisesta eläimelle voidaan tuomita myös eläinräökkäyksestä sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. Eläinräökkäyksestä on lain mukaan toiminta, joka tapahtuu ilmeisessä eläimen kiduttamisen tarkoituksessa taikka johtuu julmuudesta, ilkeydestä tai valittomuudesta. Tekomuotona mainitaan eläimen lyöminen, räikein äänin meluaminen sekä muu eläimeen kohdistuva toimenpide. Laki sisältää säännöksen myös eläinsuojelurikkomuksesta. Rangaistuksena on sakko, jollei siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta.

Eläinräökkäyksestä tuomittu henkilö voidaan tuomita menettämään oikeutensa pitää eläimiä. Kielto voidaan antaa määräajaksi tai pysyvästi, ja se voi koskea tiettyjen eläinlajien pitämistä tai eläintenpittoa yleensä.

2.1.2. Eläinsuojelua koskevat asetukset ja määräykset

Asetukset

Eläinsuojelulain nojalla on annettu eläinsuojeluasetus, asetus eläinten kuljetuksesta moot-

torijoneuvoilla (335/71) sekä asetus koe-eläin-toiminnasta (1076/85).

Eläinsuojeluasetus sisältää joitakin eläimen säilytyspaikkaa ja hoitoa koskevia säännöksiä, jotka ovat kuitenkin pääasiassa varsin yleisluonteisia. Asetuksella on annettu lisäksi esimerkkejä siitä, mitä voidaan pitää tarpeettoman kivun ja tuskan tuottamisena eläimelle. Asetus sisältää myös tarkempia säännöksiä eläinten lopettamisesta ja teurastamisesta.

Eläinten kuljetuksesta moottoriajoneuvoilla annettu asetus sisältää säännöksiä eläinten kuljetukseen käytettävillä ajoneuvoille asetettavista vaatimuksista. Lisäksi asetuksessa on säännöksiä eläinten kuormaamisesta ja purkamisesta, eläinten kohtelusta ja käsittelystä sekä eläinten syöttämisestä ja juottamisesta kuljetuksen aikana.

Koe-eläin-toiminnasta annettu asetus koskee selkärangaksiin kuuluvilla eläimillä harjoitettavaa koe-eläin-toimintaa. Asetus sisältää säännöksiä koe-eläin-toiminnan harjoittajalta vaadittavasta kelpoisuudesta ja eläinkoeluvan hakemisesta. Lisäksi asetuksessa säädetään kokeiden suorittamisesta, koe-eläinten hankinnasta ja pitämisestä, eläinkokeiden ja käytettyjen koe-eläinten tilastoinnista sekä koe-eläin-toiminnan valvonnasta ja siihen liittyvistä tarkastuksista.

Eläinsuojelulain nojalla on annettu seuraavat asetukset eläinten suojelua koskevien eurooppalaisten yleissopimusten voimaansaattamisesta:

1. Asetus eläinten suojelemista kansainvälisten kuljetusten aikana koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen voimaansaattamisesta (261/75);
2. Asetus kokeellisiin ja muihin tieteellisiin tarkoituksiin käytettävien selkärankaisten eläinten suojelemiseksi tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen voimaansaattamisesta (1360/90);
3. Asetus tuotantoeläinten suojelua koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen voimaansaattamisesta (458/92);
4. Asetus teuraseläinten suojelua koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen voimaansaattamisesta (459/92); sekä
5. Asetus lemmikkieläinten suojelua koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen voimaansaattamisesta (540/92).

Määräykset

Maa- ja metsätalousministeriö on antanut eläinsuojelulain ja -asetuksen nojalla tekemilään päätöksillä määräyksiä kanojen häkkihoidolle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista (789/79), turkiseläintarhaukselle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista (757/85), tieteellisten eläinkokeiden luokituksesta (477/86), sirkuksessa ja muussa siihen verrattavassa näytöksessä käytettävistä eläimistä (667/86), porsaiden keroskasvatuksesta (31/87) sekä siipikarjan siitoseläinten pitoa, munien koneellista haudontaa sekä poikasten kasvattamista, myymistä ja välittämistä harjoittaville laitoksille asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista (5/EEO/95).

2.1.3. Muu asiaa koskeva lainsäädäntö

Eläinlääkintähuoltolaki

Eläinlääkintähuoltolakia (685/90) sovelletaan kunnalliseen ja yksityiseen eläinlääkintähuoltoon sekä eläinlääkintähuoltoon liittyvään valvontaan ja hallintoon. Laissa eläinlääkintähuollolla tarkoitetaan eläinten terveyden ja sairauksien hoitoa ja muuta eläinlääkärinavun antamista, lihantarkastusta, maidontarkastusta, eläimistä saatavien elintarvikkeiden alkutuotannon ja eläintenpidon terveydellistä valvontaa ja tarkastusta, eläintautien vastustamista ja ennakolta ehkäisemistä sekä eläinsuojelua.

Eläinlääkintähuollon yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta kuuluu maa- ja metsätalousministeriölle. Läänin alueella eläinlääkintähuollon ohjaus ja valvonta kuuluu lääninhallitukselle. Kunnan tehtävänä on alueellaan suunnitella ja toteuttaa eläinlääkintähuoltoa sen mukaan kuin eläinlääkintähuoltolaissa tai muussa laissa säädetään. Kunnan tehtäväksi eläinlääkintähuoltolaissa säädetystä eläinlääkintähuollon toimeenpanosta ja valvonnasta huolehtii terveyslautakunta, jollei kunnanvaltuusto ole antanut tehtävää muulle lautakunnalle tai viranomaiselle. Eläinlääkintähuoltoon kuuluvien tehtävien hoitamista varten kunta voi pitää yhtä tai useampaa kunnaneläinlääkärin virkaa. Virka voidaan perustaa myös useamman kunnan tai kuntainliiton yhteisenä. Eläinlääkintähuoltolain mukaan yksityinen palvelujen tuottaja ei voi huolehtia kunnaneläinlääkärin tehtäviin kuuluvasta eläintautilain täytäntöön-

panosta eikä eläinsuojeluvonnasta. Eläinsuojelua ei ole eläinlääkintähuoltolaissa säädetty kunnan tehtäväksi.

Laki eläinten lääkitsemisestä

Eläinten lääkitsemisestä annetun lain (402/90) tarkoituksena on suojata eläimistä saatavien elintarvikkeiden käyttäjää eläinten lääkitsemisestä aiheutuvilta terveyshaitoilta. Lain tarkoituksena on lisäksi vähentää ja ehkäistä muita lääkitsemisestä eläimille ja ihmisille syntyviä haittoja. Laki sisältää säännökset tiettyjen lääkkeiden käytön rajoittamismahdollisuudesta, lääkkeiden käyttötavasta, lääkittyjen eläinten tunnistamisesta ja tietojen antamisesta lääkitsemisestä sekä valvontaa varten tarvittavien näytteiden ottamisesta.

Kotieläinjalostuslaki

Kotieläinjalostuslakia (794/93) sovelletaan kotieläinten jalostustoimintaan hevoseläimiä ja siipikarjaan kuuluvia eläimiä lukuun ottamatta sekä jalostustoimintaan liittyvään eläinten ja niiden alkioiden ja sulusolujen käsittelyyn, kauppaan, maahantuontiin ja vientiin. Lain tavoitteena on ylläpitää ja kehittää korkealaatuista kotieläintuotantoa edistämällä kotieläinten jalostustoimintaa sekä varmistaa, ettei jalostustoiminnalla ja eläinten keinollisella lisäämisellä vaaranneta kotieläinten terveyttä ja hyvinvointia.

Hevostalouslaki

Hevostalouslakia (796/93) sovelletaan hevoseläinten jalostus- ja kilpailutoimintaan sekä hevosten ja näiden alkioiden ja sulusolujen käsittelyyn, kauppaan, maahantuontiin, kauttakulkuun ja vientiin. Mainitun lain mukaan toimintaa, jonka tarkoituksena on harjoittaa hevosten keinosiemennystä taikka alkioiden tai sulusolujen keräämistä, käsittelyä tai siirtoa eläimestä toiseen, saadaan harjoittaa vain maa- ja metsätalousministeriön luvalla, ellei hevosten omistaja tai haltija itse keinosiemennä hevosia käyttäen omistamansa tai hallitsemansa oriin siemennestettä. Luvanvaraisessa hevosten keinollisessa lisäämisessä on noudatettava maa- ja metsätalousministeriön määräyksiä muun mu-

assa hevosten jalostustasosta, henkilökunnan ammattitaidosta ja toimitiloista.

Metsästyslaki

Metsästyslaissa (615/93) säädetään riista-eläinten ja rauhoittamattomien eläinten pyynnistä. Lakia sovelletaan metsästyksen ja rauhoittamattomien eläinten pyydystämiseen ja tappamiseen. Metsästyksellä tarkoitetaan laissa luonnonvaraisena olevan riistaeläimen pyydystämistä ja tappamista sekä saaliin ottamista talteen. Metsästyslain mukaan metsästystä on harjoitettava siten, että eläimelle ei tuoteta tarpeetonta kärsimystä. Laissa on lisäksi säännökset riistanhoidollisista tai eläinsuojelullisista syistä kielletyistä pyyntivälineistä ja pyyntimenetelmistä. Tällaisia ovat esimerkiksi räjähteet, kaasulla tai savulla tappaminen, elävien eläinten käyttö houkuttimena sekä raudat, jotka eivät tapa heti.

Kalastuslaki

Kalastuslain (286/82) mukaan kalastusta harjoitettaessa on vältettävä sellaisten pyydysten, laitteiden tai kalastustapojen käyttämistä, jotka tarpeettomasti vahingoittavat tai tuhoavat kaloja taikka vaarantavat kalakannan säilymistä vesistöissä. Kalastuksessa ei saa käyttää räjähdyksellä tai muulla tavoin aikaansaatuja painetta eikä myöskään ampuma-aseita, huu- maavia, myrkyllisiä tai muutoin vesistöä pilaa- via aineita eikä sähkövirtaa.

Luonnonsuojelulaki

Luonnonsuojelulain (71/23) mukaan muut kuin metsästyslaissa tarkoitettuihin riista-eläimiin tai rauhoittamattomiin eläimiin kuuluvat Suomessa luonnonvaraisesti esiintyvät nisäkkäät ja linnut ovat rauhoitettuja. Rauhoitettuja eläimiä ei saa vahingoittaa eikä niiden pesintää tai poikasia häiritä.

Asetus kotieläinten liikkuvasta kaupasta

Asetus kotieläinten liikkuvasta kaupasta (280/68) on annettu liikkuvasta kaupasta annetun lain (389/61) nojalla. Asetusta sovelletaan

mukana kuljetettavien kotieläinten ansiotarkoituksessa tapahtuvaan myyntiin. Asetus sisältää säännöksiä kotieläinten liikkuvaan kauppaan oikeuttavan luvan hakemisesta, toimintaan kohdistuvasta valvonnasta ja toiminnan harjoittajan velvollisuuksista.

Kyseinen laki on kumottu 31 päivänä tammikuuta 1995 annetulla lailla (144/95), joka tuli voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1995. Kotieläinten liikkuvasta kaupasta annettu asetus jäi kuitenkin edelleen voimaan.

2.2. Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö

Yleistä

Eläinsuojelulainsäädäntöä on useimmissa Euroopan maissa tiukennettu ja täsmennetty 1980-luvun lopun ja 1990-luvun alun aikana. Myös Euroopan yhteisön lainsäädännössä on eläinsuojelusta annettu muun muassa useita uusia direktiivejä. Direktiivit koskevat eri tuotantoeläinten pitoa, koe-eläintoimintaa, eläinten kuljetusta sekä eläinten lopettamista ja teurastamista. Euroopan neuvostossa on viisi eläinsuojelua koskevaa sopimusta, jotka myös Suomi on allekirjoittanut ja ratifioinut.

Euroopassa on alettu yhä enenevässä määrin kohdistaa arvostelua eläinten kuljetukseen, käsittelyyn ja kohteluun tehokkaissa tuotantoyksiköissä sekä ympäristöperäisten sairauksien lisääntymiseen. Jalostustoiminta ja korkeaan tuotantoon tähtäävä voimakas ruokinta ovat muuttaneet jopa tuotantoeläinten ulkomuotoa viimeisten vuosikymmenten aikana. Samanaikaisesti on tapahtunut voimakasta kehittämistä uusien ja tehokkaampien eläintenpito- ja tuotanto-työkalujen löytämiseksi. Eläinten lähiympäristö ja sen eri osatekijät ovat samalla muuttuneet paljon. Eläimiä on sopeutettu näihin uusiin elinympäristöihin, mistä on ollut seurauksena eläimelle aiheutuvan rasituksen kasvaminen. Tämä on puolestaan osittain ilmennyt lähiympäristöstä tai eläintenpitoon liittyvästä tekniikasta johtuvien sairauksien lisääntymisenä. Myös lääkkeiden lisääntyneen käyttöön pohjimmiltaan sopimattomasta ympäristöstä johtuvien sairauksien hoidossa ja ennalta ehkäisyssä on saanut osakseen runsaasti arvostelua kuluttajilta. Elintarvikkeiden puhtaus ja turvallisuus on eläinten hyvinvoinnin ohella kuluttajia kiinnostava asia. Uudeksi suuntaukseksi on Euroopassa muo-

dostunut eläinten elinympäristön ja siihen liittyvän tekniikan sopeuttaminen eläinten tarpeisiin, eikä päinvastoin kuten ennen. Eläimistä peräisin olevien elintarvikkeiden laadussa on erääksi laatutekijäksi muodostunut elintarvikkeiden eettinen laatu.

Euroopan neuvoston eläinsuojelusopimukset ja Euroopan yhteisön eläinsuojelulainsäädäntö muodostavat Euroopassa eräänlaisen vähimmäistason, jonka määräykset täyttyvät Keski- ja Pohjois-Euroopan ja jossakin määrin myös Etelä-Euroopan maiden kansallisissa lainsäädännössä. Pohjoismaista Ruotsi, Tanska ja Islanti ovat hiljattain uusineet eläinsuojelulainsa.

Euroopan neuvoston eläinsuojelua koskevat sopimukset

Euroopan neuvostossa on viisi eläinten suojelua käsittelevää sopimusta:

1. *Eurooppalainen yleissopimus eläinten suojelemisesta kansainvälisten kuljetusten aikana.* Sopimus on tehty vuonna 1968 ja se on tullut voimaan vuonna 1971. Sopimukseen kuuluu lisäpöytäkirja, joka on tehty 1979 ja tullut voimaan vuonna 1979. Suomi on ratifioinut sopimuksen ja se on tullut Suomen osalta voimaan vuonna 1975. Suomi on liittynyt myös lisäpöytäkirjaan. Sopimukseen on tehty hevosten, nautojen, sikojen, siipikarjan ja lampaiden sekä vuohien kuljettamista koskevat yksityiskohtaiset suositukset maa-, meri-, ilma- ja rautatiekuljetuksia varten. Sopimuksessa on määräyksiä, joita on noudatettava kaikkien eläinten kansainvälisissä kuljetuksissa. Määräykset koskevat eläinten kuntoa, hoitoa, kuormaamista, purkamista, eläinten kuljetustilalle ja itse kuljettamiselle asetettavia vaatimuksia sekä viranomaistoimintoja ja eläinten mukana seuraavia asiakirjoja.
2. *Eurooppalainen yleissopimus kokeellisiin ja muihin tieteellisiin tarkoituksiin käytettävien selkärankaisten eläinten suojelemiseksi.* Sopimus on tehty vuonna 1986 ja se on tullut voimaan 1991. Suomi on ratifioinut sopimuksen vuonna 1990 ja se on tullut Suomen osalta voimaan vuonna 1991. Sopimus käsittelee koe-eläintöiminnälle asetettavia yleisiä periaatteita, toimintaa harjoittaville laitoksille asetettavia vaati-

muksia, koe-eläinten hoitoa, kokeiden suorittamista ja eläinten käyttäjiltä vaadittavaa pätevyyttä. Sopimukseen sisältyy tärkeänä osana käytettävien koe-eläinten ja suoritettujen eläinkokeiden tilastointi ja tilastojen ilmoittaminen Euroopan neuvoston pääsihteerille.

3. *Eurooppalainen yleissopimus tuotantoeläinten suojelusta.* Sopimus on tehty vuonna 1976 ja se on tullut voimaan 1978. Sopimukseen on tehty muutospöytäkirja vuonna 1992. Suomi on ratifioinut sopimuksen ja se on tullut Suomen osalta voimaan vuonna 1992. Suomi on liittynyt myös sopimuksen muutospöytäkirjaan. Sopimus sisältää nautojen, sikojen, lampaiden, vuohien, siipikarjan ja turkiseläinten pitoa koskevat eläinsuojelumääräykset, jotka on laatinut sopimuksen nojalla asetettu pysyvä komitea. Pysyvän komitean tehtävänä on kertyneen tieteellisen tietämyksen ja saatujen käytännön kokemusten perusteella laatia eri tuotantoeläimiä koskevia eläintenpidolle asetettavia vaatimuksia, joita jäsenmaiden tulee noudattaa vähimmäismääräyksinä. Määräykset koskevat tuotantoeläinten pitoon liittyviä eläinsuojeluvaatimuksia, jotka koskevat eläinten hoitoa, eläintiloja ja niiden mitoitusta, eläimille suoritettavia toimenpiteitä, eläinten lähiympäristöä sekä eläinten käsittelyä ja kohtelua ja hyvinvoinnin valvontaa.
4. *Eurooppalainen yleissopimus teuraseläinten suojelusta.* Sopimus on tehty vuonna 1979 ja se on tullut voimaan 1982. Suomi on ratifioinut sopimuksen vuonna 1991 ja se on tullut Suomen osalta voimaan vuonna 1992. Sopimuksen määräykset koskevat teuraseläinten käsittelyyn ja kohteluun liittyviä erilaisia eläinten hyvinvoinnin kannalta keskeisiä kysymyksiä, kuten eläinten säilyttämistä ja hoitoa teurastamossa, tainnuttamista, teurastamojen eläintiloja ja henkilökuntaa sekä eläinten liikuttelua teurastamossa.
5. *Eurooppalainen yleissopimus lemmikkieläinten suojelusta.* Sopimus on tehty vuonna 1987 ja se on tullut voimaan 1992. Suomi on liittynyt sopimukseen vuonna 1991 ja se on tullut Suomen osalta voimaan vuonna 1992. Sopimuksen määräykset koskevat lemmikkieläinten pitämistä ja yleisiä hoitoperiaatteita, eläin-

kauppaa, lemmikkieläinten kasvattamista, kouluttamista ja muuta käyttämistä sekä eläimille tehtäviä toimenpiteitä ja lemmikkieläinten lopettamista. Yleissopimusta koskevan hyväksymiskirjan tallettamisen yhteydessä Suomi on tehnyt varauvat sopimuksen 6 artiklaan ja 10 artiklan 1 kappaleen a-kohtaan. Varauvat koskevat kieltä lemmikkieläinten myymisestä alle kuusitoistavuotiaalle ilman holhoojan suostumusta ja koiran hännän työstämiskieltä.

Euroopan yhteisö on allekirjoittanut ja ratifioinut Euroopan neuvoston tuotantoeläinten suojelua koskevan sopimuksen sekä teuraseläinten suojelua koskevan sopimuksen ja allekirjoittanut koe-eläinten suojelua koskevan sopimuksen.

Euroopan yhteisön eläinsuojelua koskeva lainsäädäntö

Euroopan yhteisön (EY) direktiiveissä ja päätöksissä olevat eläinsuojelulliset vaatimukset ovat vähimmäisvaatimuksia, jotka jäsenmaiden tulee täyttää. Yksittäiset maat voivat omassa kansallisessa lainsäädännössään asettaa eräiden direktiivien osalta tiukempiakin vaatimuksia kuin yhteisön lainsäädäntö edellyttää. Kansallinen lainsäädäntö ei kuitenkaan saa muodostaa kaupan estettä. Merkittävimmät Euroopan yhteisön eläinsuojelumääräyksistä ovat seuraavat:

1. *Neuvoston direktiivi eläinten suojelusta teurastamisessa ja eläinten lopettamisessa (93/119/ETY).* Direktiivi kumoaa aikaisemman eläinten teurastamista ja tainnuttamista koskevan direktiivin vuodelta 1974. Direktiivi sisältää määräyksiä eläinten pitämisestä ja liikuttelusta teurastamossa, eläinten tainnuttamisesta, teurastamisesta ja eläinten lopettamisesta. Direktiivi koskee eläimiä, joita pidetään lihan, nahan, turkisten tai muiden tuotteiden tuottamiseksi. Myös tautien valvonnan vuoksi tapahtuva eläinten lopettaminen kuuluu direktiivin piiriin.
2. *Neuvoston direktiivi kokeellisiin ja muihin tieteellisiin tarkoituksiin käytettävien eläinten suojelua koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä (86/609/ETY).* Direktiivissä on määräyksiä koe-eläintoiminnasta ja

toimintaa harjoittavista laitoksista, direktiivin määräysten noudattamisen valvon-
nasta ja eläinkokeiden suorittamisesta.
Tehdyt eläinkokeet ja niissä käytettävät
koe-eläimet on direktiivin mukaan tilas-
toitava.

3. *Neuvoston direktiivi EY:n tuomioistuimen päätöksen noudattamisesta oikeustapauksessa 131/86 (88/166/ETY)*. Direktiivi koskee häkeissä pidettäviä munivia kanoja. Direktiivi sisältää eläinsuojelulliset vähimmäisvaatimukset kanojen häkkikasvatusta varten. Määräykset koskevat häkkikanojen hoitoa, ja valvontaa sekä häkeissä kasvatettavien kanojen vaatimaa tilaa.
4. *Neuvoston direktiivi eläinten suojelemisesta kuljetusten aikana sekä direktiivien 90/425/ETY ja 91/496/ETY muuttamisesta (91/628/ETY)*. Direktiivi sisältää määräyksiä eläinten kuljettamisesta yleensä, kuljetusten valvonnasta, eläinten kohtelusta ja käsittelystä kuorman lastauksen ja purkamisen yhteydessä sekä kuljetuksen aikana.
5. *Neuvoston direktiivi vasikoiden suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista (91/629/ETY)*. Direktiivi sisältää eläinsuojelulliset vähimmäisvaatimukset vasikoiden kasvattamiselle. Määräykset koskevat vasikoiden hoitoa, ruokintaa, eläintiloja, vasikoiden kohtelua ja käsittelyä sekä eläintenpitoyksiköissä suoritettavia tarkastuksia.
6. *Neuvoston direktiivi sikojen suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista (91/630/ETY)*. Direktiivi sisältää määräyksiä sikojen kasvattamisesta ja lihasikojen pitämisestä. Määräykset koskevat eläinten tiloja, olosuhteita ja eläinten hoitoa sekä eläintenpitoyksiköissä suoritettavia tarkastuksia.

Ruotsin eläinsuojelulaki

Ruotsin voimassa oleva eläinsuojelulaki (Djurskyddslag) on annettu vuonna 1988 ja sillä on kumottu vuoden 1944 eläinsuojelulaki. Ruotsin eläinsuojelulaki koskee kotieläinten hoitoa ja käsittelyä sekä muita eläimiä, joita pidetään ihmisen huostassa. Ruotsin eläinsuojelulakia pidetään yleisesti maailman edistyksellisimpänä. Laissa on selväsanaisena periaatteenä eläinten hyvän kohtelun ja tarpeettoman

kärsimyksen tuottamiskiellon lisäksi eläinten suojeleminen sairauksilta. Eläintenpidon tulee olla sellaista, että se edistää eläinten terveyttä. Myös mahdollisuus eläinten luontaisten ja lajityypillisten käyttäytymistarpeiden toteuttamiseen sekä riittävän liikunnantarpeen tyydyttämiseen on tärkeinä periaatteina otettu huomioon lain säännöksissä.

Eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi ja sairauksien ehkäisemiseksi eläimille pyritään luomaan hyvät elinolosuhteet niille sopivassa lähiympäristössä. Eläintilat ja niiden sisustus eivät saa vaarantaa eläinten terveyttä eivätkä aiheuttaa eläimille vahingoittumisen vaaraa. Ruotsin järjestelmään kuuluu muun muassa uusien eläintenpitojärjestelmien ja niihin liittyvien teknisten laitteiden ja välineiden testaus ennen kuin ne voidaan hyväksyä käyttöön.

Eläinsuojelulaki sisältää eläinten pitoa ja kohtelua koskevat yleiset säännökset. Lain säännöksiä on täsmennetty alemmanasteisilla säännöksillä ja määräyksillä, jotka ovat varsin yksityiskohtaisia. Eläintiloja, eläinten pitoa ja käsittelyä yleisesti koskevien säännösten lisäksi laissa on säännöksiä eläimille suoritettavista toimenpiteistä. Eläimille saa suorittaa leikkauksia ja muita niihin verrattavia toimenpiteitä ainoastaan mikäli ne ovat eläinlääketieteellisistä syistä tarpeellisia tai mikäli toimenpiteiden suorittamiseen on annettu lupa eläinsuojeluasetuksessa tai maataloushallituksen (lantbrukssstyrelsen, nykyisin jordbruksverket) määräyksissä. Toimenpiteen suorittajana on yleensä eläinlääkäri tai eräissä yksittäistapauksissa muu pätevä henkilö.

Teurastuksesta on laissa eläinten kohtelua ja käsittelyä koskevia yleisiä säännöksiä. Teurastettaessa eläin on tainnutettava ennen verenlaskua. Koe-eläintoimintaa koskevat säännökset perustuvat muuallakin Euroopassa käytössä oleville periaatteille. Koe-eläintoiminnan harjoittaminen sekä eläinkokeiden tekeminen on luvanvaraista tai hyväksymistä vaativaa toimintaa.

Eläinsuojelulaissa säädetään luvanvaraiseksi ammattimainen tai muutoin laajassa mitassa tapahtuva toiminta, joka koskee koirien kasvattamista, myymistä tai hoitolatoiminnan harjoittamista. Samoin turkistarhaus ja ratsastuskoulutoiminta ovat luvanvaraisia. Lakiin sisältyy säännöksiä myös eläinkilpailuista ja eläinten näytteillä pitämisestä.

Eläinsuojelulainsäädännön noudattamisen valvonta valtakunnallisella tasolla kuuluu maa-

taloushallitukselle. Se säätelee muiden valvontaviranomaisten toimintaa ja antaa tarvittaessa ohjeita ja neuvoja. Kunnissa valvonnasta huolehtii ympäristön- ja terveydensuojelulautakunta (miljö- och hälsoskyddsämnden). Poliisiviranomainen antaa tarvittaessa apua valvontaan. Viranomaisilla on oikeus antaa lain noudattamiseksi tarpeellisia kieltoja ja määräyksiä. Uhkasakolla tai toimenpiteiden teettämisellä omistajan lukuun voidaan tehostaa määräysten noudattamista. Lääninhallitus voi jopa kieltää pitämästä eläimiä tai tiettyjä eläinlajeja henkilöltä, joka ei määräyksistä huolimatta korjaa vakavia eläinsuojelullisia puutteita, on vakavasti laiminlyönyt eläinten hoidon ja valvonnan tai on pahoinpidellyt eläintä. Lääninhallituksella on valta tehdä päätöksiä eläinten huostaanotosta, mikäli eläimen hyvinvointi sitä vaatii. Laissa on viranomaisille säädetty myös muita oikeuksia eläinten hyvinvoinnin nopeaan parantamiseen tähtäävien toimenpiteiden suorittamiseen.

Rangaistuksena eläinsuojelusäännösten ja -määräysten rikkomisesta on laissa säädetty sakkoo tai enintään yksi vuosi vankeutta.

Norjan eläinsuojelulaki

Norjan voimassa oleva eläinsuojelulaki (Lov om dyrevern) on vuodelta 1974 ja sillä on kumottu aiemmat lait vuosilta 1929 ja 1935. Laki koskee nisäkkäitä, lintuja, sammakkoeläimiä, matelijoita, kaloja ja äyriäisiä. Lain mukaan eläimiä on kohdeltava hyvin ja niiden vaistot ja luonnonmukainen käyttäytyminen on otettava huomioon. Laki sisältää erittäin yksityiskohtaisia eläinten pitämistä ja kohtelua koskevia säännöksiä, minkä lisäksi laki sisältää laajat valtuudet tarkempien määräysten antamiseen lähes kaikista eläinten pitoon, kohteluun ja kuljetukseen liittyvistä asioista. Laissa on runsaasti yksityiskohtaisia kieltoja ja määräyksiä. Esimerkiksi yli 20 vuotiaan hevosen luovuttaminen, vaihtaminen tai myyminen on laissa säädetty kielletyksi eräitä erityistilanteita lukuun ottamatta.

Eläinsuojelulaissa on säädetty luvanvaraisiksi useita eläintenpitoon ja käyttöön liittyviä toimintoja kuten eläinten vuokraus, eläinkauppan harjoittaminen ja eläinhuoltolan pitäminen. Laissa on myös koe-eläintoimintaa koskevia yleisiä säännöksiä.

Oikeus tarkempien määräysten antamiseen

on maataloushallinnolla (landbruksdepartementet). Sillä on oikeus antaa tarkempia määräyksiä muun muassa eläintiloista, eläinten kuljetuksesta, eläinhuoltolan pidosta, eläinten vuokraamisesta, eläinten luovuttamisesta palkintona, eläinnäyttelyistä sekä eläinten lopettamisesta. Paikallisina eläinsuojeluväliviranomaisina toimivat poliisi, virkaeläinlääkärit ja eläinsuojelulautakunta (dyrevernemnd). Eläinsuojelulautakunnassa, jollainen tulee olla kaikissa kunnissa, on 3 tai 5 jäsentä kunnanhallituksen päätöksen mukaan. Eläinsuojeluvälivonta toimii siten, että eläinsuojelullisissa ongelmatilanteissa lautakunta tarkastaa eläintenpitopaikan ja eläimet. Eläimen omistajalle annetaan kehoitus epäkohtien korjaamiseksi määräajassa. Jos kehoitusta ei noudateta, antaa poliisi uuden kehoituksen ja määräajan. Määräajan jälkeen poliisi voi ryhtyä toimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Poliisilla ei ole kuitenkaan oikeutta määrätä eläimiä hävitettäväksi ilman lautakunnan lupaa.

Rangaistuksena eläinsuojelusäännösten ja -määräysten rikkomisesta on laissa säädetty sakkoo tai enintään kuusi kuukautta vankeutta, tai jos henkilöä on rangaistu aiemmin samasta rikoksesta, sakkoo tai enintään yksi vuosi vankeutta.

Tanskan eläinsuojelulaki

Tanskan voimassa oleva eläinsuojelulaki (Dyvevaernslov) on vuodelta 1991 ja sillä on kumottu vuodelta 1983 ollut eläinsuojelulaki. Lain mukaan eläimiä on kohdeltava hyvin ja niitä on suojeltava parhaalla mahdollisella tavalla kivulta, tuskalta, pelolta ja pysyvältä haitalta. Laki sisältää säännöksiä eläinsuojelusta, eläinten pidosta ja hoidosta. Eräät säännökset ovat varsin yksityiskohtaisia. Eläinsuojelulain nojalla tarkemmat määräykset antaa oikeusministeriö (justitsministeren). Tuotantoeläimiä koskevissa asioissa oikeusministeriö on yhteistyössä maatalousministeriön ja maatalousjärjestöjen kanssa ennen määräysten antamista.

Oikeusministeriön avuksi on asetettu eläinsuojeluraati (Det Dyreetiske Råd). Raadin tehtävänä on seurata eläinsuojelun kehittymistä, antaa lausuntoja ja käsitellä oikeusministeriön pyynnöstä muitakin eläinsuojeluun liittyviä asioita. Raadissa on puheenjohtajan lisäksi 10 muuta jäsentä, jotka valitaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Raadissa tulee olla edustettuina

eläinsuojelun asiantuntijoita, vapaaehtoisten eläinsuojelujärjestöjen edustajia, kuluttajien edustajia ja maatalousjärjestöjen edustajia.

Oikeusministeriöllä on varsin laajat määräystenantovaltuudet, jotka koskevat esimerkiksi tarhassa kasvatettavia eläimiä, koirien ja kissojen pitämistä ja merkitsemistä, eläinten kuljettamista, lopettamista ja teurastusta. Oikeusministeriö voi niin ikään antaa määräyksiä eläimille suoritettavista operatiivisista toimenpiteistä.

Paikallisena eläinsuojeluvalvontaviranomaisena on poliisi. Eläinlääkäriin, joka saa tietoonsa eläinsuojeluepäkohdan, tulee ilmoittaa siitä poliisille, mikäli epäkohta ei ole vähäinen tai jos eläimen omistaja ei sitä heti korjaa. Jos eläintä kohdellaan lain vastaisesti, antaa poliisi epäkohdista vastuussa olevalle määräyksen puutteiden korjaamiseen. Jos määräystä ei noudateta, poliisi huolehtii siitä, että eläimet saavat hoitoa muualta tai että ne lopetetaan.

Rangaistuksena eläinsuojelussäännösten ja -määräysten rikkomisesta on laissa säädetty sakkoa tai enintään yksi vuosi vankeutta, eräissä tapauksissa enintään kaksi vuotta vankeutta.

Islannin eläinsuojelulaki

Islannin voimassa oleva eläinsuojelulaki (Lög um dyravernd) on tullut voimaan vuonna 1994 ja sillä on kumottu vuodelta 1957 ollut eläinsuojelulaki. Laki koskee kaikkia eläimiä, mutta sen säännökset on suunnattu erityisesti suojelemaan sellaisia eläimiä, jotka ihminen on ottanut hoostaansa tai jotka ovat ihmisen valvonnassa ja vastuulla. Laki sisältää keskeisiä eläintenpitoa, hoitoa, kohtelua ja eläimille suoritettavia toimenpiteitä koskevia säännöksiä. Tarkemmat säännökset ja määräykset eläintenpidosta ja kohtelusta annetaan alemmanasteisilla säännöksillä.

Islannissa eläinsuojelun ylin johto kuuluu ympäristöministeriölle. Ministeriöön on asetettu viisijäseninen eläinsuojeluraati (Dyraverndarrad), jossa puheenjohtajan lisäksi on edustus eläinlääkäriliitosta, maataloustuottajista, eläinsuojeluyhdistyksestä ja luonnontieteellisestä yhdistyksestä. Raadin tehtävänä on edistää eläinsuojelua, tehdä ministeriölle esityksiä

eläinsuojelusäännöksistä sekä toimia asiantuntijana ja neuvonantajana eläinsuojelukysymyksissä.

Mikäli eläintä epäillään hoidettavan tai kohdeltavan säännösten vastaisesti, tehdään asiasta ilmoitus poliisille, virkaeläinlääkärille tai eläinsuojeluraadin edustajalle. Paikallisena eläinsuojeluvalvonnassa toimivana viranomaisena on poliisi. Poliisi suorittaa tarkastuksen käyttäen apunaan eläinlääkärinä. Lievissä säännösten rikkomistapauksissa poliisi kehottaa tekemään tarvittavat korjaukset ja parannukset. Mikäli kehotusta ei noudateta tai jos säännösten rikkominen on vakava, poliisi ryhtyy toimiin eläinten tilanteen parantamiseksi omistajan kustannuksella. Poliisilla on oikeus ottaa tarvittaessa eläimet väliaikaisesti haltuunsa jopa sellaisissa tapauksissa, jolloin katsotaan olevan tarpeen ehkäistä ennakoita eläinten huonoa kohtelua.

Rangaistuksena eläinsuojelussäännösten ja -määräysten rikkomisesta on laissa säädetty sakkoa tai enintään kaksi vuotta vankeutta.

2.3. Nykytilan arviointi

Eläinsuojelulaki on sen säätämisen jälkeen eläinsuojelun alueella tapahtuneen kehityksen ja eläinsuojelua koskevien arvostusten muuttumisen vuoksi vanhentunut. Eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevista tutkimuksista on saatu uutta tietoa eläinten psyykkisen ja fyysisen hyvinvoinnin edellytyksistä. Myös kansalaisten näkemykset eläimille kuuluvasta arvosta sekä eläinten kohtelusta ja käsittelystä ovat muuttuneet paljon parin viime vuosikymmenen aikana. Eläinten pitoon ja eläinten käyttämiseen on tullut muotoja ja ongelmia, joita ei ole aiemmin tunnettu tai jotka ovat kehittyneet eläinten hyvinvoinnin kannalta epäedulliseen suuntaan. Myös eläinsuojelussääntösten noudattamisen valvonnassa ja ongelmatilanteissa on syntynyt tarvetta täsmentää ja vahvistaa niitä toimia, joilla eläinten hyvinvointia voidaan riittävän nopeasti ja tehokkaasti parantaa.

Suomen voimassa oleva eläinsuojelua koskeva säännöstö on hajanainen. Esimerkiksi Euroopan neuvoston eläinsuojelusopimukset on saatettu voimaan kukin erillisellä voimaannapanoasetuksella. Sopimusten sisältämiä aineellisia määräyksiä ei ole kaikilta osin siirretty muihin vastaavia asioita koskeviin säädöksiin

ja määräyksiin. Säännösten hajanaisuuden vuoksi kansalaisten on ollut vaikeata saada tietoa eläinten pitoon ja eläinsuojeluun liittyvistä määräyksistä. Osa eläinsuojelulain säännöksistä on lisäksi niin yleisluonteisia ja tulkinnanvaraisia, että siitä on aiheutunut tulkintavaikeuksia käytännön eläinsuojeluvälivonnassa.

Nykyisen eläinsuojelulain voimassaolon aikana on Euroopassa tapahtunut voimakasta kehitystä eläinsuojelun alueella. Euroopan neuvoston eläinsuojelua koskevien sopimusten lisäksi myös Euroopan yhteisö on antanut useita eläinsuojelua koskevia direktiivejä. Suomen jäsenyys Euroopan unionissa edellyttää eräiltä osin lainsäädäntömme harmonisointia. Euroopan yhteisön eri tuotantoeläinten eläintilojen mitoitusta koskevien direktiivien määräykset toteutuvat Suomessa jo käytännön tasolla varsin hyvin. Myös koe-eläintoimintaa koskevan direktiivin määräykset toteutuvat Suomen koe-eläintoiminnasta annetussa asetuksessa. Sen sijaan eläinten suojelusta teurastamisessa ja eläinten lopettamisessa annettu direktiivi sekä eläinten suojelemisesta kuljetusten aikana annettu direktiivi edellyttävät lainsäädännön muuttamista. Direktiivit edellyttävät muun muassa eläintenpitoyksiköiden ja eläinkuljetusten valvonnan tehostamista ja valvonnan edellyttämää rekisteröintiä.

Maa- ja metsätalousministeriö on eläinsuojelulain mukaan luvan myöntävänä viranomaisena, kun kysymys on koe-eläintoiminnan harjoittamista, eläintarhan, sirkuksen tai pysyvän tai kiertävän eläinnäyttelyn pitämistä koskevista luvasta. Valtioneuvosto on 17 päivänä kesäkuuta 1993 tehnyt periaatepäätöksen toimenpiteistä keskushallinnon ja aluehallinnon uudistamiseksi. Periaatepäätöksen mukaan ministeriöiden tehtäviin ei pääsääntöisesti kuulu yksittäisten lupa-asioiden käsittely. Periaatepäätöksen mukaan hallintomenettelyssä tulisi muutoinkin pyrkiä luopumaan lupamenettelyistä ja korvaamaan ne ilmoitusmenettelyillä.

Eläinsuojelulakiin tarvittavat muutokset koskevat myös varsin erilaisia tapauksia. Lain systemaattisen tarkistamisen tarve on lisäksi merkittävä. Näiden uudistusten toteuttamiseksi ei ole tarkoituksenmukaista muuttaa voimassa olevaa lakia osittaisuudistuksella, vaan asianmukaisinta on antaa kokonaan uusi eläinsuojelulaki, jonka nojalla saataisiin myös koottua ja selkeytettyä hajanainen eläinsuojelusäännöstö.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi

Ehdotetun lain tavoitteena on toteuttaa mahdollisimman hyvin yhteiskunnan nykyiset eläinten pitoon, käsittelyyn ja kohteluun liittyvät eettiset näkemykset sekä nykyisin käytettävissä oleviin tieteellisiin tutkimustuloksiin ja käytännössä saatuihin kokemuksiin perustuen suojella eläimiä kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta. Lisäksi lain tavoitteena on edistää eläinten terveyttä ja hyvinvointia.

Ehdotettu eläinsuojelulaki on pääasiassa puhtelaaki, joka sisältää eläintenpidon yleiset periaatteet ja viranomaisten oikeuden puuttua eläinsuojelullisiin epäkohtiin. Ehdotetulla lailla ja sen nojalla annettavilla alemmanasteisilla säännöksillä ja määräyksillä pyritään luomaan hyvät edellytykset sille, että eläimet eivät joutuisi kokemaan kärsimyksiä, joita on käytännössä mahdollista ennakoita välttää ja ehkäistä. Lisäksi ehdotetulla lailla ja sen nojalla annettavilla alemmanasteisilla säännöksillä ja määräyksillä pyritään kokoamaan ja selkeyttämään nykyinen hajanainen eläinsuojelusäännöstö sellaiseksi, että kansalaisilla olisi nykyistä helpompi saada tietoa eläinten pitoa ja kohtelua koskevista eläinsuojelusäännöksistä.

Pyrkimyksenä on lisäksi saattaa Suomen eläinsuojelulainsäädäntö vastaavalle tasolle muiden Pohjois- ja Keski-Euroopan maiden kanssa. Euroopan yhteisön eläinsuojelusäännökset edellyttävät tuotantoeläinten pitoyksiköiden säännöllisiä tarkastuksia, eläinten teurastamiseen liittyviä tarkastuksia sekä eläinten kuljetusten nykyistä laajempaa valvontaa. Tarkoituksena on, että ehdotetussa laissa säädettäisiin Euroopan neuvoston eläinsuojelusopimusten ja Euroopan yhteisön antamien direktiivien laintasoista sääntelyä edellyttävistä periaatteista. Tarkemmat säännökset annettaisiin asetuksilla. Maa- ja metsätalousministeriön päätöksillä annettaisiin yksityiskohtaiset määräykset esimerkiksi eri eläinlajien eläintiloille vaadittavista pinta-aloista ja eläintilojen muusta varustuksesta. Maa- ja metsätalousministeriön päätöksillä annettaisiin myös muita lähinnä teknisluonteisia määräyksiä, jotka koskisivat esimerkiksi eläinten lopettamisesta tai tainnuttamisesta käytettävän sähkövirran voimakkuutta tai kaasun pitoisuutta.

3.2. Keskeiset ehdotukset

Yleistä

Ehdotettu laki on nykyisestä laista poiketen selvyuden vuoksi jaettu kahdeksaan lukuun. Lakiehdotus sisältää säännökset eläintenpidosta, valvontaviranomaisista, valvontatoimenpiteistä, muutoksenhausta ja seuraamuksista samaan tapaan kuin nykyinenkin laki. Lakiehdotuksen säännökset ovat kuitenkin nykyistä yksityiskohtaisemmat ja systemaattisemmat. Uusina asioina lakiehdotukseen sisältyvät muun muassa eläinten tuotantokykyyn vaikuttamista, talteenotettuja eläimiä, lihan, munien ja siitoseläinten tuotantotarhoja ja eläinten maahantuontia koskevat säännökset. Myös valvontajärjestelmää ehdotetaan yksinkertaistettavaksi ja tehostettavaksi. Lisäksi lakiehdotukseen sisältyy säännökset, jotka mahdollistavat tuotantoeläinten pitoyksiköiden ja teurastamojen säännöllisen tarkastamisen sekä eläinkuljetuksia suorittavien toiminnanharjoittajien rekisteröinnin ja valvonnan.

Tietyt toiminnot, kuten sirkusten, eläintarhojen ja pysyvien sekä kiertävien eläinnäyttelyiden pitäminen ja koe-eläintoiminnan harjoittaminen säilyisivät ehdotuksen mukaan edelleen luvanvaraisina. Lupaviranomaisena olisi kuitenkin maa- ja metsätalousministeriön sijasta lääninhallitus. Lakiehdotus noudattaisi tältä osin valtioneuvoston 17 päivänä kesäkuuta 1993 tekemän periaatepäätöksen tavoitetta ministeriöissä käsiteltävien lupa-asioiden määrän vähentämisestä. Uutena lupaa edellyttävänä toimintana olisi ehdotuksen mukaan eläinten kuljettaminen tulonhankkimistarkoituksessa. Lupaviranomaisena olisi lääninhallitus.

Eläintenpito

Ehdotetun lain eläintenpitoa koskevien yleisten periaatteiden mukaan eläimiä on kohdeltava hyvin eikä niille saa aiheuttaa tarpeetonta kärsimystä. Samoin tarpeettoman kivun ja tuskan tuottaminen eläimille on kiellettyä. Eläimen terveys ja tärkeimpien käyttäytymistarpeiden tyydyttäminen ovat tärkeä osa eläimen hyvinvointia. Ehdotuksen mukaan eläintenpidossa on edistettävä eläinten terveyden ylläpitämistä sekä otettava huomioon eläinten fysiologiset tarpeet ja käyttäytymistarpeet. Eläinten hoitoon liittyisi myös velvollisuus tarkistaa

eläimen hyvinvointi ja olosuhteet riittävän usein. Eläimen olisi annettava levätä kunnolla, minkä lisäksi sen olisi saatava myös liikkua.

Ehdotuksen mukaan leikkaus tai muu siihen verrattava kipua aiheuttava toimenpide saataisiin eläimelle suorittaa vain, jos se olisi eläimen sairauden tai muun siihen verrattavan syyn vuoksi tarpeellista. Näin ollen muun muassa koirien häntien tyypistäminen ei olisi enää sallittua. Lisäksi ehdotuksen mukaan voitaisiin kieltää sellaisten eläinten käyttäminen kilpailuissa tai pitäminen näytteillä, joille on suoritettu leikkaus tai muu toimenpide, jonka suorittaminen on lain nojalla kielletty. Säännöksellä pyrittäisiin siihen, ettei Suomessa kiellettyjä toimenpiteitä käytäisi teettämässä ulkomailla.

Lakiehdotus sisältää säännöksen, jonka perusteella voitaisiin eläinsuojelullisella perusteella kieltää eläinten maahantuonti. Ehdotuksen mukaan maa- ja metsätalousministeriö voisi myös kieltää tällaisten eläinten myynnin ja hallussapidon. Tuontikiellon määrittäminen riippuisi siitä, pystytäänkö eläimille järjestämään Suomessa eläinsuojelullisesti hyväksyttävät olot, sekä siitä, onko joidenkin eläinten pitäminen yhteiskunnan tai kansalaisten kannalta niin tärkeätä verrattuna eläimille mahdollisesti aiheutuvaan kärsimykseen, että tällaisten eläinten tuonti olisi sallittava. Säännöksen tarkoituksena olisi eläinten terveyden ja hyvinvoinnin turvaaminen.

Sen varmistamiseksi, että kansalaisilla olisi jokin paikka, mihin toimittaa ja mistä kysellä kadonneita, irrallaan tavattuja ja talteenotettuja pieneläimiä, lakiehdotus sisältää säännöksen, jonka mukaan kunnan olisi huolehdittava alueellaan irrallaan tavattujen ja talteenotettujen koirien, kissojen sekä muiden vastaavien pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten tilapäisen hoidon järjestämisestä. Ellei eläintä lunastettaisi säilytysajan kuluessa, voisi kunta ehdotuksen mukaan myydä, muutoin luovuttaa tai lopettaa eläimen. Kunnalla olisi oikeus periä eläimen omistajalta tai haltijalta korvaus eläimen talteenotosta ja hoidosta aiheutuneista kustannuksista. Ehdotuksen mukaan kunnilla olisi lain voimaantulosta kahden vuoden siirtymäaika löytöeläinten talteenoton järjestämiseen.

Nykyisessä laissa on kielletty eläinten doping eli eläimen suorituskyvyn keinotekoinen kohottaminen, alentaminen tai ylläpitäminen lääkkeillä tai muilla vastaavilla aineilla tai valmis-

teilla. Ehdotetussa laissa kiellettäisiin lisäksi eläimen tuotantokyvyn keinotekoinen kohottaminen hormoneilla tai muilla vastaavilla kasvunestäjillä. Eläimen tuotantokykyyn vaikuttaminen voitaisiin kuitenkin eläinsuojelullisesti sallia, mikäli voitaisiin osoittaa, ettei lääkkeitä tai muista vastaavista valmisteista tai aineista aiheutuisi haittaa eläimen terveydelle tai hyvinvoinnille. Säännös olisi yhdenmukainen Euroopan neuvoston tuotantoeläinten suojelua koskevan sopimuksen kanssa. Ihmisten terveys suojeltaisiin eläinten lääkitsemisestä annetulla lailla.

Lakiehdotus sisältää säännöksen luonnonvaraisten eläinten tarhaamisesta lihan, munien tai niiden tuottamiseen tarkoitettujen siitoseläinten tuottamiseksi. Luonnonvaraisten eläinten tarhausta harjoitetaan useissa Euroopan maissa. Myös Suomessa on maatalouden rakennemuutoksen ja uusien tuotantosuuntien etsimisen myötä syntynyt tarvetta säädellä tarhauksesta. Ehdotuksen mukaan asetuksella säädettäisiin siitä, mihin luonnonvaraisiin nisäkäs- tai lintulajeihin kuuluvia eläimiä saataisiin ottaa tarhattaviksi. Tarhaukseen on todettu soveltuvan lintulajeista esimerkiksi fasaanin ja heinäorsan. Nisäkäslajeista tulisivat kysymykseen esimerkiksi villisika, metsäjänis ja rusakko. Tarhoja ei ole esityksessä tarkoitettu metsästykselliseen käyttöön.

Valvontaorganisaatio

Ehdotuksen mukaan valvontaorganisaatio säilyisi pääosin ennallaan. Ehdotetun lain mukaan valvontaa johtaisi maa- ja metsätalousministeriö, läänin alueella valvonta kuuluisi lääninhallitukselle ja kunnan alueella eläinsuojeluvonnasta huolehtisivat kunnaneläinlääkäri, kunnan terveydensuojeluvontaa hoitava viranhaltija ja poliisi. Näiden lisäksi valvontaa suorittaisivat tarkastuseläinlääkäri teurastamossa tai teurastuspaikassa sekä lääninhallituksen hyväksymät eläinsuojeluvallat. Kuten esityksen kohdassa 5.1. tarkemmin selvitetään, on eläinsuojelulakitoimikunta mietinnössään esittänyt nykyisen valvontaorganisaation säilyttämistä.

Tehokkaan eläinsuojeluvonnin toteuttamisessa on paikallisella tasolla suoritettavalla valvonnalla keskeinen merkitys. Valvonnan toteuttaminen ei kuitenkaan ole kaikilta osin ongelmattonta. Jo hallituksen esityksen peruste-

issa eläinsuojelulain muuttamisesta (HE 263/1984 vp.) todetaan kunnaneläinlääkäriä asemaa valvontaviranomaisena vaikeuttavan muun muassa se, että hän joutuu vaatimaan eläinsuojelusäännösten noudattamista omilta asiakkailtaan. Eräänä vaihtoehtona epäkohdan poistamiseksi esityksessä todetaan olevan riittävän määrän, noin 70 eläinsuojelueläinlääkäriä viran perustaminen eläinlääkintöorganisaatioon. Näiltä eläinlääkäreiltä voitaisiin evätä oikeus eläinlääkäriäntäntämiseen toimialueellaan, jolloin he eivät joutuisi valvottaviinsa nähden riippuvuussuhteeseen. Heidän palkkauksessaan jouduttaisiin tällöin ottamaan huomioon, että he eivät saisi tuloja eläinlääkäriäntäntämisen antamisesta. Epäkohta voitaisiin esityksen mukaan poistaa myös siten, että eläinsuojeluvallat irroitettaisiin eläinlääkintähuollosta ja siirrettäisiin esimerkiksi poliisitoimintaan kuuluvaksi. Tällöin perustettaisiin poliisivoimiin eri puolelle maata sopivaa aluejakoa noudattaen eläinsuojelupoliisin virkoja, joiden pätevyysvaatimuksena olisi eläinlääketieteen lisensiaatin tutkinto. Eläinsuojelupoliisin virkojen tarve olisi myös noin 70.

Valvontaorganisaation muuttaminen tulisi kustannuksiltaan rasittamaan julkista taloutta siinä määrin, ettei siihen perustuvaa ehdotusta voida esittää. Kunnaneläinlääkärit edustavat koulutuksensa vuoksi eläinsuojelun alalla parasta mahdollista paikallistasolla saatavaa asiantuntemusta. Kunnan terveydensuojeluvontaa hoitavat viranhaltijat suorittavat säännöllisesti tarkastuksia kohteissa, joilla on merkitystä ympäristö- ja elintarvikehygienian kannalta, muun muassa kotieläinyksiköissä. Täten heillä on mahdollisuus varsinaisen työnsä ohella puuttua myös eläinsuojelukysymyksiin. Kunnaneläinlääkäri, kunnan terveydensuojeluvontaa hoitava viranhaltija ja poliisi, joka on kansalaisten tavoitettavissa vuorokauden aikana aikoina, muodostavat yhdessä hyväksyttävät toimintaedellytykset paikallistason eläinsuojeluvonnalle.

Valvontatoimenpiteet

Ehdotetulla lailla tehostetaan ja yksinkertaistetaan valvontajärjestelmää. Valvontaviranomaiset voisivat edelleen suorittaa tarkastuksia joko epäilyn perusteella tai tietyin edellytyksin ilman epäilyä. Poliisilla olisi esimerkiksi oikeus tarkastaa eläinkuljetuksia ilman epäilyä. Val-

vontaviranomaisten tulisi eläimen omistajalle tai haltijalle annettavin neuvoin pyrkiä edistämään eläinten hyvinvointia ja vaikuttamaan lievien eläinsuojelullisten epäkohtien korjaamiseen. Sen lisäksi valvontaviranomainen voisi tekemällään päätöksellä antaa eläimen omistajalle tai haltijalle kieltoja ja rajoituksia sekä määrätä eläimen omistajan tai haltijan määrättyssä ajassa täyttämään velvollisuutensa. Eläinsuojeluvallalla ei kuitenkaan olisi tällaista oikeutta, vaan hänen oikeutensa rajoittuisi tarkastusten tekemiseen ja neuvojen antamiseen. Tarvittaessa eläinsuojeluvallan tulisi ilmoittaa havaitsemistaan eläinsuojelullisista epäkohdista lääninhallitukselle, kunnaneläinlääkärille, kunnan terveydensuojeluvallantähtäville viranhaltijalle tai poliisille, joiden olisi ryhdyttävä edellä mainittuihin toimenpiteisiin.

Voimassa oleva laki ei sisällä säännöstä, jonka perusteella voitaisiin tehostaa eläinten hyvinvoinnin kannalta tarpeellisten toimenpiteiden suorittamista. Ehdotuksen mukaan lääninhallitus voisi tehostaa valvontaviranomaisen antamaa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai teettämishallalla. Säännöksellä pyrittäisiin tehostamaan ja nopeuttamaan valvontaviranomaisen määräämien kieltojen ja määräysten noudattamista.

Ehdotuksen mukaan nykyisen lain mukaisesti katselmuksesta luovuttaisiin. Poliisi suorittaisi tietoonsa tulleen rikoksen esitutkinnan esitutkintaa koskevien säännösten mukaisesti.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

4.1.1. Valtiontaloudelliset vaikutukset

Lakiehdotuksen 61 §:n mukaan valtio vastaisi vahingosta, jonka kunnaneläinlääkäri ja kunnan terveydensuojeluvallantähtäville viranhaltija on aiheuttanut valvoessaan ehdotetun lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista. Voimassa olevan eläinsuojelulain aikana on ollut epäselvyyttä siitä, kuuluuko kyseisten kunnan virkamiesten eläinsuojeluvallantähtäville hoitaessaan aiheuttaman vahingon korvaaminen kunnalle vai valtiolle. Vahingonkorvauskanteet ovat voimassa olevan lain aikana olleet erittäin harvinaisia. Myöskään ehdotetun lain voimaantulon ei arvioida

tuovan tilanteeseen muutosta. Mahdollisten vahinkojen korvaaminen ei aiheuta lisämäärärahojen tarvetta, vaan korvausten maksaminen on tarvittaessa hoidettavissa valtion talousarviossa eläinlääkintähuoltoon varatuista määrärahoista.

Lakiehdotuksen 58 §:n 2 momentin mukaan eläinten hyvinvoinnin parantamiseksi suoritettavat kiireelliset toimet voitaisiin erityisesti syistä maksaa etukäteen valtion talousarviossa eläinlääkintähuoltoon varatuista määrärahoista. Tarkoituksena on, että kyseistä rahoitusjärjestelyä käytettäisiin vain poikkeuksellisissa tilanteissa silloin, kun etukäteen maksettavien kustannusten takaisinperinnästä ei arvioitaisi aiheutuvan vaikeuksia. Mahdollinen etukäteisrahoituksen järjestäminen on hoidettavissa eläinlääkintähuoltoon varatuista määrärahoista ilman lisämäärärahan tarvetta. Eläimen omistaja tai haltija on ehdotuksen mukaan vastuussa kustannusten lopullisesta suorittamisesta. Lisäksi kustannukset saataisiin ehdotuksen mukaan periä ilman tuomiota siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoin säädetään.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöstä kunnaneläinlääkärin oikeudesta saada palkkiota eläinsuojelutarkastuksen tekemisestä. Palkkio on kuitenkin maksettu eläinlääkäreiden toimituspalkkioista annetun asetuksen (1269/89) nojalla, jossa on säännökset eläinsuojeluvallantähtäville maksettavista palkkioista. Ehdotetun lain 59 §:n 1 momentissa tarkoitettu kunnaneläinlääkärille eläinsuojelutarkastuksesta maksettava palkkio ei siten aiheuta lisämäärärahan tarvetta.

Eläinsuojeluvallantähtäville aiheutuu lisäkustannuksia valtiolle Suomen liittymisestä Euroopan unioniin ja jäsenyyden edellyttämistä toimenpiteistä. Euroopan yhteisön eläinsuojelusäännökset edellyttävät eräiden tuotantoeläinten pitoyksiköiden säännöllisiä tarkastuksia, eläinten teurastamiseen liittyviä tarkastuksia sekä eläinten kuljetusten nykyistä laajempaa valvontaa. Tuotantoeläinten pitoyksiköiden eläinsuojeluvallantähtäville edellyttää lisäksi tilastollisesti edustavan määrän tarkastuksia kustakin direktiivillä säädetystä pitomuodosta ja näiden tarkastusten raportointia Euroopan unionille kahden vuoden välein. Myös eläinten kuljetusten valvonta edellyttää viranomaisten pistokokeellisia tarkastuksia kuljetusketjun kaikissa vaiheissa. Eläinsuojelutarkastusten tiheyttä ja lukumäärää ei ole määritely. Sen vuoksi niiden aiheut-

tamia kustannuksia ei ole mahdollista vielä tässä vaiheessa luotettavasti arvioida, sillä kustannuksiin vaikuttaa oleellisesti tulkinta siitä, mitä pidetään riittävänä tasona tarkastusten suorittamisessa. Valvottavien tilojen lukumäärä on alkuvaiheessa noin 50 000, mikä muodostuu sika- ja nautatiloista. Myöhemmin valvonta laajeee ilmeisesti muihinkin tuotantoeläinten pitoyksiköihin. Sen lisäksi tulee valvontatarkastuksia kohdistaa eläinkuljetuksiin. Eläinsuojelutarkastuksia voidaan suorittaa muiden eläimenpitoyksikköön tehtävien tarkastusten yhteydessä. Tuotantoeläinten pitoyksiköiden tarkastuksia on voitu suorittaa jo voimassa olevankin lain 13 b §:n nojalla. Tarkastuksia on voinut määrätä tehtäväksi maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto eläinsuojeluneuvottelukuntaa kuultuaan. Tarkastusten tekijöille on maksettu palkkiota eläinlääkäreiden toimituspalkkioista annetun asetuksen mukaisesti. Ehdotetun lain 59 §:n 2 momentissa on tätä koskeva nimenomainen säännös.

Euroopan yhteisön edellyttämien tarkastuskäyntien määräksi on vuositasolla arvioitu noin 3 000 ja tarkastuskäynnin keskimääräiseksi hinnaksi 300 markkaa.

4.1.2. Kunnallistaloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole kunnallistaloudellisia vaikutuksia lukuun ottamatta niitä pienehköjä kustannuksia, joita aiheutuisi talteenotettujen seura- ja harrastuseläinten tilapäisen hoidon järjestämisestä sellaisille kunnille, jotka eivät ole vielä järjestäneet löytöeläinpalvelua.

Suomen Kunnallisliitto (nykyisin Suomen kuntaliitto) on vuonna 1991 tehnyt kunnille löytöeläinten käsittelyä koskevan tiedustelun. Tiedusteluun vastasi 260 kuntaa, joista 114 oli järjestänyt löytöeläinten talteenoton. Yleensä talteenotto oli järjestetty yksityisen henkilön tai koiratarhan kanssa sopimalla. Selvityksen mukaan vuotuiset kustannukset vaihtelivat nollasta markasta 80 000 markkaan. Ylläpitokustannukset perittiin selvityksen mukaan pääsääntöisesti eläimen omistajalta.

Koska kunnille löytöeläinten talteenotosta aiheutuvat kustannukset riippuvat irrallaan tavattujen eläinten lukumäärästä ja siitä tavasta, millä kunnat järjestäisivät löytöeläinpalvelun, ei kustannuksia voida arvioida tarkasti. Kustannuksia vähentävänä tekijänä vaikuttaisi kui-

tenkin kunnan oikeus periä eläimen omistajalta korvaus eläimen talteenotosta ja hoidosta.

4.1.3. Elinkeinotoimintaan kohdistuvat vaikutukset

Ehdotetulla lailla sinänsä ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia elinkeinonharjoittajille.

Eläimen omistaja tai haltija olisi vastuussa ehdotetun lain 42 ja 44 §:ssä tarkoitetuista eläimen hyvinvoinnin parantamiseksi suoritettavien toimenpiteiden kustannuksista nykyiseen tapaan. Katselmuskustannuksia ei kuitenkaan enää muodostuisi, sillä nykyisen eläinsuojelulain mukaisia katselmuksia ei enää pidettäisi. Kustannuksia ei aiheutuisi niille eläimen omistajille tai haltijoille, jotka huolehtivat eläinten hyvinvoinnista säännösten ja määräysten edellyttämällä tavalla.

Käytännössä kustannuksia saattaa syntyä elinkeinonharjoittajille eräiden esityksessä ehdotettujen säännösten nojalla annettavien tarkempien säännösten ja määräysten toteuttamisesta, jotka johtuisivat Suomen jäsenyydestä Euroopan unionissa. Vähäisiä kustannuksia voi syntyä yksittäisille elinkeinonharjoittajille esimerkiksi siitä, että eläinten kuljetuksiin käytettävän kaluston jokin yksityiskohta tulisi saattaa Euroopan yhteisön edellyttämälle tasolle. Euroopan yhteisöjen komissio ei ole kuitenkaan vielä määritellyt eläinkuljetuskalustolle asetettavia vaatimuksia, joten kuljetuskaluston osalta noudatetaan toistaiseksi kansallisia määräyksiä.

Kustannuksia saattaa syntyä myös niille eläimen omistajille tai haltijoille, jotka kuljettavat eläimiä. Ehdotetun lain 29 §:n 2 momentin mukaan voidaan asetuksella säätää, että eläinlääkärin on tarkastettava kuljetettavat eläimet ja eläinten kuljetustilat. Kysymykseen saattaisivat tulla esimerkiksi valtakunnan rajan yli tapahtuvat kuljetukset. Ehdotetun lain 60 §:n mukaan eläimen omistajan tai haltijan tulee maksaa korvaus tarkastuksen suorittajalle. Korvauksen maksaminen olisi aiheuttamisperiaatteen mukaisesti tarkastusta pyytäneen velvollisuutena.

4.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Ehdotetulla lailla ei sinänsä ole organisaatio-

tion tai henkilöstöön kohdistuvia vaikutuksia. Maa- ja metsätalousministeriö johtaisi, ohjaisi ja yleisesti valvoisi ehdotetun lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista nykyiseen tapaan. Lääninhallitukset ohjaisivat ja valvoisivat lain noudattamista läänien alueella. Paikallisella tasolla valvonnasta huolehtisivat kunnaneläinlääkäri, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija ja poliisi.

Ehdotetun lain mukainen lupa-asioiden käsittelyn siirtäminen maa- ja metsätalousministeriöltä lääninhallitusten tehtäväksi ei edellytä uusien virkojen perustamista lääninhallituksiin. Sirkkuksia ja eläinnäyttelyitä koskevia lupasioita on ollut vuosittain noin 20 kappaletta. Luvat jakaantuvat usean läänin alueelle. Koe-eläintoiminnan harjoittamista koskevia niin sanottuja laitoslupia on ollut vuosittain 3 — 4 kappaletta. Ammattimaisesta tai muutoin laajassa mitassa tapahtuvasta seura- tai harrastuseläinten pidosta sekä eräistä eläinten tarhausmuodoista olisi ehdotuksen mukaan tehtävä ilmoitus lääninhallitukselle. Koska ilmoitus olisi tehtävä myös jo harjoitettavasta toiminnasta, aiheutuisi ilmoitusten käsittelystä lääninhallitusten työmäärän tilapäinen lisääntyminen. Lääninhallitusten tehtäväksi tulisi ehdotuksen mukaan eläinten kuljettamiseen oikeuttavien lupien myöntäminen. Ehdotuksessa tarkoitettuja toiminnan harjoittajia on noin 200. Lupahakemusten ja ilmoitusten käsittelystä ei arvioida aiheutuvan lisätyövoiman palkkaamisen tarvetta lääninhallituksiin.

Ehdotuksen mukainen kunnan velvollisuus järjestää hoitopaikka irrallaan tavatuille seura- ja harrastuseläimille ei edellytä uusien virkojen perustamista kuntiin. Kunnat voivat järjestää toiminnan esimerkiksi sopimalla koirahoitolan, kennelin tai yksityisen ihmisen kanssa eläinten talteenotto paikan järjestämisestä.

4.3. Ympäristövaikutukset

Ehdotetulla lailla ei ole ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia.

5. Asian valmistelu

5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 12 päi-

vänä lokakuuta 1990 toimikunnan, jonka tehtävänä oli selvittää, miten eläinsuojelulaki voidaan saattaa vastaamaan eläinsuojelulle nykyisin asetettavia vaatimuksia ottaen huomioon eläinsuojelulta muissa pohjoismaissa vaadittava taso sekä Euroopan neuvoston ja Euroopan yhteisön piirissä eläinsuojelun alalla tapahtuva kehitys. Eläinsuojeluvalvontaorganisaation osalta toimikunnan tuli erityisesti selvittää, millä edellytyksillä eläinsuojeluvalvonta voidaan asettaa kunnan tehtäväksi. Koe-eläintoiminta ei sisällynyt toimikunnan toimeksiantoon.

Toimikunnan tuli tehdä hallituksen esityksen muotoon laadittu ehdotus eläinsuojelulaksi sekä yleispiirteinen ehdotus eläinsuojelulain nojalla annettavista alemmanasteisista säännöksistä ja määräyksistä.

Toimikunta jätti mietintönsä 28 päivänä toukokuuta 1993 (komiteanmietintö 1993:27). Mietinnössään toimikunta päätyi ehdottamaan nykyisen valvontaorganisaation säilyttämistä. Toimikunta katsoi, että eläinsuojeluvalvontaa ei ole tämänhetkisessä tilanteessa tarkoituksenmukaista siirtää kunnan tehtäväksi. Toimikunta katsoi asiaan liittyvän sellaisia epävarmuustekijöitä kuten kunnaneläinlääkäreiden ja terveystarkastajien asema, kihlakuntaudistus ja yleiset säästötoimenpiteet sekä kuntien ja valtion väliseen tehtäväjakoon liittyvä tarkistustyö. Toimikunta ei ollut kuitenkaan yksimielinen mietinnön kaikkien yksityiskohtien osalta.

Lakiehdotus ja sen perustelut on valmisteltu toimikunnan mietinnön pohjalta virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä. Valmistelun yhteydessä on oltu tiiviissä yhteydessä toimikunnassa edustettuina olleisiin eläinsuojelun ja siihen liittyvien alojen asiantuntijoihin ja etujärjestöihin.

5.2. Lausunnot

Maa- ja metsätalousministeriö pyysi elokuussa 1994 lakiehdotuksesta lausunnon 63 viranomaiselta ja järjestöltä. Lausunnon antoivat oikeusministeriö, sisäasiainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, Hämeen lääninhallitus, Keski-Suomen lääninhallitus, Kuopion lääninhallitus, Mikkelin lääninhallitus, Pohjois-Karjalan lääninhallitus, Turun- ja Porin lääninhallitus, Uudenmaan lääninhallitus, Vaasan lääninhallitus, Eläinlääketieteellinen korkeakoulu, Helsingin yliopisto, Kuopion yliopisto, poliisi-

koulu, eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos, Maatalouden tutkimuskeskus, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry., Suomen Kuntaliitto, Agriologien Liitto ry., Agronomiliitto ry., Biotekniikan neuvottelukunta, Eläinsuojeluliitto Animalia ry., Helsingin eläinsuojeluyhdistys ry., Kuluttajat-Konsumenterna ry., Kuntien maataloussihteerit ry., Liha-alan Autoliikenne ry., Lihateollisuuden tutkimuskeskus, Metsästäjäin Keskusjärjestö, Osuuskunta Kotieläinjalostuskeskus-FABA, Suomen Eläinlääkäriliitto ry., Suomen Eläinsuojeluyhdistys ry., Suomen Hippos ry., Suomen Juutalaisten Seurakuntien Keskusneuvosto ry., Suomen Kennelliitto-Finska Kennelklubben ry., Suomen Kissaliitto SRK ry., Suomen Kuluttajaliitto ry., Suomen Lammasyhdistys ry., Suomen Metsästäjäliitto-Finlands Jägarförbund ry., Suomen Ratsastajain Liitto ry., Suomen Siipikarjaliitto-Finlands Fjäderfäförbund ry., Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liitto ry., Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund-SLC, Vihreä Risti-Gröna Korset ry. sekä Ympäristö- ja terveystieteiden tekniset ry.

Lisäksi lausuntonsa ovat toimittaneet Suomen Dobermanniyhdistys-Finlands Dobermannförening ry. ja 21 muuta koirajärjestöä sekä Varkauden seudun eläinsuojeluyhdistys ry.

Useissa lausunnoissa on esitetty lukuisia muutosehdotuksia lakiehdotukseen. Eläinsuojeluvälvönnän osalta eräissä lausunnoissa on esitetty erityisten eläinsuojelueläinlääkäreiden virkojen perustamista. Lisäksi on esitetty menettelyä, jonka mukaan uudet eläintenpitojärjestelmät ja niihin liittyvät tekniset laitteet ja välineet testattaisiin ja hyväksyttäisiin eläinsuojelulliselta kannalta ennen niiden käyttöönottoa. Ehdotetut muutokset edellyttäisivät kuitenkin sellaisia lisäresursseja, ettei niitä voida tässä tilanteessa esittää. Tältä osin viitataan lakiehdotuksen yleisperustelujen kohtaan 3.2.

Eläinsuojeluyhdistysten lausunnoissa on esitetty muun muassa, ettei luonnonvaraisten eläinten tuotannollista tarhausta tulisi sallia.

Eräissä muissa lausunnoissa kyseistä toimintaa esitetään luvanvaraiseksi. Luonnonvaraisten eläinten tarhausta harjoitetaan useissa Euroopan maissa. Myös maatalouden rakennemuutoksen ja uusien tuotantosuuntien etsimisen myötä on syntynyt tarvetta säädellä tarhauksesta. Valtioneuvoston kesäkuussa 1993 tekemän periaatepäätöksen mukaan hallintomenettelyssä tulisi pyrkiä luopumaan lupamenettelyistä ja korvaamaan ne ilmoitusmenettelyillä. Kyseisen tarhaustoiminnan ja eräiden muiden toimintojen, joita joissakin lausunnoissa on esitetty luvanvaraisiksi, toiminnan eläinsuojellinen hyväksyttävyyden voidaan varmistaa lääninhallitukselle tehtävällä ilmoituksella ja lääninhallituksen mahdollisuudella puuttua toimintaan jo ennakolta.

Lausunnon antaneiden koirajärjestöjen lausunnoissa on esitetty, että koiran hännän työstäminen tulisi edelleen sallia nykyiseen tapaan. Suomen Juutalaisten Seurakuntien Keskusneuvoston antaman lausunnon mukaan karjan teurastaminen juutalaisten teurastustavan mukaisesti tulisi edelleen sallia.

Hallituksen esitys perustuu pääosiltaan eläinsuojelulakitoimikunnan ehdotukseen. Lausunnoissa esitetyt lakiehdotuksen yksityiskohtia koskevat huomautukset on pyritty ottamaan mahdollisuuksien mukaan huomioon esitystä valmisteltaessa.

6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Lakiehdotuksessa on otettu huomioon Suomen jäsenyys Euroopan unionissa. Tämän mukaisesti ehdotus sisältää säännöksen eläinkuljetuksia suorittavien toiminnanharjoittajien rekisteröimisestä ja eläinkuljetusten valvonnasta. Lisäksi ehdotus sisältää säännöksen, joka mahdollistaa eläinsuojeludirektiivien edellyttämät tuotantoeläinten pitoyksiköiden ja teurastamosten säännölliset tarkastukset.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. *Lain tarkoitus.* Ehdotetun lain tarkoituksena olisi suojella eläimiä kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta mahdollisimman hyvin nykyinen eläimen pidosta, käsittelystä ja kohtelusta saatu tieto huomioon ottaen. Lisäksi lailla pyrittäisiin luomaan edellytykset sille, että eläimet eivät joutuisi kokemaan kärsimyksiä, joita voidaan ennakolta välttää ja ehkäistä. Lain tarkoituksena on myös edistää eläinten hyvinvointia ja hyvää kohtelua.

Kivulla tarkoitetaan ehdotuksessa eläimen tuntemaa fyysistä kipua ja tuskalla eläimen kokemaa henkistä hätää, ahdistusta, pelkoa tai muuta vastaavaa epämiellyttävää tunnetta. Käytännössä kipu ja tuska nivoutuvat tiiviisti yhteen, eikä niitä voida välttämättä erottaa erillisinä tuntemuksina. Kärsimyksellä tarkoitetaan eläimen kokemaa henkistä tai ruumiillista eläimen hyvinvointiin tai terveyteen kielteisesti vaikuttavaa tuntemusta. Ehdotetulla lailla pyritään suojaamaan eläimen fyysistä ja psyykkistä puolta niitä kielteisesti kuormittavilta tuntemuksilta ja sairauksilta.

2 §. *Soveltamisala.* Ehdotettua lakia sovelletaisiin koti-, tarha- ja muihin ihmisen hoidossa tai valvonnassa oleviin eläimiin sekä luonnonvaraisiin eläimiin. Säännös vastaa nykyistä eläinsuojelulain soveltamisalaa.

Eläimiä ja erityisesti niiden pyydystämistä koskevia säännöksiä on myös metsästys-, kalastus- ja luonnonsuojelulainsäädännössä. Eläinten lääkitsemistä koskevia säännöksiä on eläinten lääkitsemisestä annetussa laissa. Eläinten keinollista lisäämistä koskevia säännöksiä on hevostalouslaissa ja kotieläinjalostuslaissa. Metsästyksen, kalastuksen ja luonnonsuojelun osalta noudatetaan eläinsuojelulain lisäksi, mitä siitä on erikseen säädetty. Eläinten lääkitsemisen osalta noudatetaan lisäksi mitä eläinten lääkitsemisestä annetussa laissa on säädetty. Keinollisen lisäämisen osalta noudatetaan lisäksi mitä kotieläinjalostuslaissa ja hevostalouslaissa on säädetty.

2 luku. Eläintenpito

3 §. *Yleiset periaatteet.* Pykälässä säädetäisiin eläintenpidossa noudatettavista yleisistä periaatteista, joita olisivat eläimen hyvä kohtelu, tarpeettoman kärsimyksen aiheuttamisen kieltä sekä tarpeettoman kivun ja tuskan tuottamisen kieltä. Lisäksi eläintenpidossa olisi edistettävä eläinten terveyden ylläpitämistä sekä otettava huomioon eläinten fysiologiset tarpeet ja käyttäytymistarpeet.

Eläintä on kohdeltava hyvin kaikessa eläintenpidossa. Vaikka ihminen käyttää eläimiä ravinnokseen, vaatukseensa tai muihin tarpeisiinsa, on ihmisellä moraalinen velvollisuus kunnioittaa kaikkia eläimiä ja ottaa huomioon niiden kyky muistaa ja tuntea kärsimystä. Eläintenpito esimerkiksi tuotantotarkoituksia varten sisältää aina tekijöitä, jotka aiheuttavat eläimille kärsimystä. Eläimen tuotanto- ja pitomuotoihin liittyvää kärsimystä ei voida kokonaan välttää. Tarpeetonta kärsimystä voi aiheutua esimerkiksi kasvatusjärjestelmästä, jossa ei oteta riittävällä tavalla huomioon eläinlajin tarpeita, sopimattomasta ympäristöstä tai oleellisten käyttäytymistarpeiden toteuttamismahdollisuuksien puuttumisesta.

Eläimen fysiologisilla tarpeilla tarkoitetaan ehdotuksessa eläimen elimistöön ja sen asianmukaiseen toimintaan pohjautuvia tarpeita, esimerkiksi riittävän ja sopivan ravinnon tarvetta ja liikunnan tarvetta. Eläimen käyttäytymistarpeilla tarkoitetaan eläimen mahdollisuutta käyttäytyä riittävässä määrin kyseiselle eläinlajille tai -rodulle tyypillisellä tavalla.

Asetuksella on tarkoituksena antaa nykyiseen tapaan esimerkinomaisesti tarkempia säännöksiä siitä, mitä on pidettava tarpeettoman kärsimyksen, kivun ja tuskan tuottamisena eläimille.

4 §. *Eläinten pitopaikka.* Pykälässä säädettäisiin eläinten pitopaikalle asetettavista yleisistä vaatimuksista. Pykälässä asetettaisiin vaatimuksia pitopaikan tilan ja pinta-alan, valaistuksen, puhtauden ja turvallisuuden osalta. Säännöksen tarkoituksena olisi lisäksi turvata eläimen lähiympäristön luominen sellaiseksi, että eläimen voidaan arvioida siinä elässään pystyvän tyydyttämään tärkeimpiä fysiologisia tarpeitaan ja käyttäytymistarpeitaan.

Asetuksella on tarkoituksena antaa tarkempia säännöksiä eläimen pitopaikalle asetettavista vaatimuksista. Koska eri eläinlajien vaatimukset tässä suhteessa poikkeavat toisistaan, olisi tarkoituksenmukaista, että maa- ja metsä-

talousministeriö voisi antaa niistä nykyiseen tapaan tarkempia määräyksiä. Eri tuotantoeläinten pitomuotoja säänneltäessä noudatettaisiin Euroopan unionissa omaksuttavia linjoja. Maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä annettaisiin määräyksiä esimerkiksi tuotantoeläinten, seura- ja harrastuseläinten, sirkusten, eläinnäyttelyiden ja eläintarhojen tiloille asetettavista vaatimuksista.

5 §. *Eläinten hoito.* Pykälässä säädettäisiin eläimen hoidolle asetettavista vaatimuksista. Eläimen hoidettavakseen ottanut on velvollinen huolehtimaan eläimestä. Hoitoon otettua eläintä ei saa hylätä, vaan hoitovelvollisuus ja velvollisuus pitää huolta eläimen välttämättömien tarpeiden tyydyttämisestä säilyy yhtä kauan kuin hoitovastuu.

Riittävällä ja sopivalla ravinnolla tarkoitetaan ehdotuksessa sitä, että eläin saa määrällisesti riittävästi ravintoa energiatarpeensa tyydyttämiseksi sekä erilaisia ravintoaineita, vitamiineja ja muita hyvinvoinnin ja elintoimintojen kannalta välttämättömiä aineita. Eläimelle annettavan rehun ja muun ruuan tulisi olla hyvälaatuista ja koostumukseltaan sellaista, että se on eläimelle sopivaa ja että eläin voi sitä vaikeuksitta syödä. Eläimelle annettava ravinto ei saisi sisältää myrkyjä tai muita eläimen terveydelle tai hyvinvoinnille haitallisia aineita tai epäpuhtauksia. Tuotantoeläimille tai seura- ja harrastuseläimille annettavan veden tulisi olla hyvälaatuista.

Eläimen muulla hoidolla tarkoitetaan eläimen puhtaanapitoa ja tarpeellista kehonhoitoa, eläimen henkisestä hyvinvoinnista huolehtimista sekä asianmukaisten virikkeiden tai toimintojen järjestämistä niitä tarvitseville eläimille. Vahingoittuneelle tai sairastuneelle eläimelle on annettava tai hankittava asianmukaista hoitoa. Vakavasti sairas tai loukkaantunut eläin, jota ei voida hoitaa, on lopetettava.

Ehdotetun pykälän mukaista eläimen hyvinvoinnin ja olosuhteiden tarkastusihyettä arvioitaessa tulisi ottaa huomioon eläimenpito- muoto, eläinlaji, eläimen fysiologinen tila sekä olosuhteet eläintilassa ja elinympäristössä. Esimerkiksi sairast, heikkokuntoiset tai poikimista odottavat eläimet tulisi tarkastaa useamman kerran päivässä. Päivittäinen tarkastusvelvollisuus koskisi ihmisen välittömässä valvonnassa ja tavoitettavissa olevia eläimiä. Päivittäinen tarkastamisvelvollisuus ei koskisi esimerkiksi poroja, riistanhoidollisessa tarhassa olevia eläimiä

miä eikä muita laajahkoilla alueilla pidettäviä eläimiä.

Asetuksella on tarkoitus antaa tarkempia säännöksiä eläimen hoidolle asetettavista vaatimuksista. Koska eri eläinlajien hoidolle asetettavat vaatimukset poikkeavat toisistaan, olisi tarkoituksenmukaista, että maa- ja metsätalousministeriö voisi antaa eläinten hoidosta nykyiseen tapaan tarkempia määräyksiä. Maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä annettaisiin määräyksiä esimerkiksi tuotantoeläinten, seura- ja harrastuseläinten sekä sirkuksissa, eläinnäyttelyissä ja eläintarhoissa pidettävien eläinten hoidosta.

6 §. *Eläinten kohtelu.* Pykälässä kiellettäisiin eläimen liiallinen rasittaminen ja kohtuuttoman ankara kurissa pitäminen ja kouluttaminen sekä liian kovakourainen käsittely. Lisäksi kiellettäisiin eläimen sitominen tarpeetonta kärsimystä tuottavalla tavalla. Eläimen olisi annettava levätä ja sen olisi saatava liikkua. Pykälä koskisi kaikkea eläimiin liittyvää toimintaa, kuten niiden hoitoa, käyttämistä erilaisiin tarkoituksiin ja toimintoihin, eläinten kuljettamista ja muuta liikuttelua.

Eläintä ei saa rasittaa liiallisesti eläimillä kilpailtaessa tai kun eläintä käytetään työnteon tai muuhun toimintaan. Eläimen kouluttamisen ja kurissa pitämisen kohtuullisuutta tulee arvioida toimenpiteen eläimessä aikaansaamaan vaikutukseen ja siihen, olisiko sama vaikutus saatavissa aikaan jollain muulla, eläimelle vähemmän haittaa tai kärsimystä aiheuttavalla tavalla. Jos yhteiskunnan kannalta tärkeä toiminta edellyttää eläimen kouluttamista, voidaan eläimelle aiheuttaa koulutuksessa tarkoituksen saavuttamiseksi jonkin verran enemmän kipua tai tuskaa kuin koulutettaessa eläintä yhteiskunnan kannalta vähemmän tärkeisiin tarkoituksiin. Koulutettaessa esimerkiksi koiria poliisiin, tullin tai puolustusvoimien käyttöön työtehtäviä varten voitaisiin koulutuksessa käyttää hieman ankarampia koulutusmenetelmiä kuin harrastus- tai huvitoimintaa varten koulutettaessa. Tällöinkään koulutus ei kuitenkaan saa olla kohtuuttoman ankaraa.

Eläinten käsittelyssä esimerkiksi eläinkuljetuksissa ja teurastamoilla on tilanteita, joissa eläimiin kohdistuvat käsittelytoimenpiteet saattavat työn luonteesta ja kiireestä johtuen muuttua liian kovakouraisiksi. Myös seura- ja harrastuseläintoiminnassa saattaa esiintyä eläimen kovakouraista käsittelyä. Eläinten kovakouraisen käsittelyn kieltämisellä on tarkoituksena

säästää eläimiä kaikissa tilanteissa ja olosuhteissa tarpeettomalta kivulta ja tuskalta.

Riittävä lepo ja rauha ovat tärkeitä eläimen psyykkiselle ja fyysiselle hyvinvoinnille. Myös liikunnan merkitys eläimen terveydelle ja kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille on osoitettu sekä tieteellisillä tutkimuksilla että kokemuksen kautta. Eläinten liikuntatarpeen tyydyttämiseksi ilmenevät rajoitukset liittyvät yleensä läheisesti tuotantoeläinten pitojärjestelmään, koska elintarvikkeiden tuottamiseksi eläimiä joudutaan pitämään suhteellisen rajatuissa tiloissa. Myös asuinhuoneistossa tai muussa suljetussa tilassa pidettävät seura- tai harrastuseläimet voivat joutua kärsimään riittävien liikkumismahdollisuuksien puutteesta. Voimassa olevassa laissa ei ole säännöstä eläinten oikeudesta liikkumiseen. Ehdotuksen tarkoituksena on antaa ihmisen huostassa oleville eläimille mahdollisuuksien mukaan aikaisempaa parempi mahdollisuus liikkumiseen.

Asetuksella on tarkoituksena antaa tarkempia säännöksiä eläimen kohtelulle asetettavista vaatimuksista. Asetuksella voitaisiin myös säätää, että maa- ja metsätalousministeriö voisi antaa niistä tarkempia määräyksiä. Tarkoituksena on, että tarkempia määräyksiä annettaisiin eläinten kohtelusta kuljetuksen ja teurastuksen yhteydessä.

7 §. *Eläimille suoritettavat toimenpiteet.* Leikkaus tai muu siihen verrattava kipua aiheuttava toimenpide saadaan pykälän 1 momentin mukaan suorittaa eläimelle vain, jos eläimen sairaus tai muu siihen verrattava syy edellyttää toimenpiteen suorittamista. Ehdotetun säännöksen mukaisena periaatteena olisi kirurgisten tai muiden kipua aiheuttavien toimenpiteiden suorittaminen eläimille vain, jos toimenpide on eläinlääketieteellisesti perusteltu. Voimassa olevan lain 8 §:n 3 momentissa on kielletty koiran korvien ja hännän työstäminen sekä yksinomaan eläimen ulkonäön muuttamista tarkoittava leikkaus. Eläinlääkäri saa kuitenkin kasvattajan pyynnöstä työstää alle viittä vuorokautta nuoremman koiran hännän. Ehdotuksen mukaan esimerkiksi koiran hännän työstäminen ei olisi enää sallittua. Muina pykälässä tarkoitettuina sairauten verrattavina syinä tulisivat kysymykseen tilanteet, joissa toimenpiteellä ehkäistään eläintä vahingoittamasta itseään tai muita eläimiä.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan kipua aiheuttavan toimenpiteen saa suorittaa vain eläinlääkäri. Eläinlääkärillä on tarvittavat

tiedot ja taidot toimenpiteen suorittamiseksi ja hänellä on mahdollisuus kivunlievityksen käyttöön. Vain siinä tapauksessa, että kipu on lievää tai hetkellistä tai kysymyksessä on kiireellinen toimenpide, joka ei siedä viivytystä, toimenpiteen saisi suorittaa muukin henkilö kuin eläinlääkäri.

Asetuksella on tarkoitus säätää poikkeuksia 1 ja 2 momentin säännöksistä. Asetuksella säädettäisiin muun muassa toimenpiteistä, jotka ovat ihmisen kannalta tarpeellisia eläimen käyttötarkoitus huomioon ottaen. Kysymykseen tulisivat esimerkiksi eläimelle tehtävät toimenpiteet niiden merkitsemiseksi, käsiteltävyyden parantamiseksi tai lisääntymisen estämiseksi. Ehdotuksen mukaan asetuksella voitaisiin säätää myös maa- ja metsätalousministeriölle oikeus myöntää poikkeuksia 1 ja 2 momentin säännöksistä. Poikkeuksia ei kuitenkaan voitaisi myöntää sellaisten toimenpiteiden suorittamiseen, joiden tarkoituksena on eläimen mykistäminen tai eläimen ulkonäön muuttaminen.

Ehdotuksen mukaan maa- ja metsätalousministeriö voisi tarvittaessa kieltää sellaisten eläinten käyttämisen kilpailuissa tai pitämisen näytteillä, joille on suoritettu Suomessa kielletty toimenpide. Säännöksellä pyritään estämään se, että Suomessa kiellettyjä toimenpiteitä käytäisiin teettämässä ulkomailla.

8 §. *Eläinjalostus ja geeniteknologia.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan eläinjalostuksessa on otettava huomioon eläinsuojelulliset näkökohdat sekä eläinten terveys. Säännös koskisi eläinten sekä keinollista että luonnollista lisääntymistä.

Pykälän 2 momentin mukaan kiellettyjä ovat eläinjalostus ja jalostusmenetelmät, joista voi aiheutua eläimelle kärsimystä tai merkittävää haittaa eläimen terveydelle tai hyvinvoinnille. Säännöksessä eläimellä tarkoitetaan sekä emoeläintä että jalostustoimenpiteen seurauksena syntyvää jälkeläistä. Säännöksen tarkoituksena on estää sellainen eläinjalostus, jonka seurauksena syntyy yksilöitä, joiden ilmiästä tai perimästä aiheutuu eläimelle kärsimystä tai merkittävää haittaa. Lisäksi säännöksen tarkoituksena on estää epäasiallisen eläinjalostuksen aiheuttamien vaikeiden synnytysten lisääntyminen ja pysyvien epämuodostumien syntyminen jälkeläisiin. Säännös ei estäisi sellaista eläinjalostusta, josta aiheutuu eläimelle vain vähäistä tai lyhytaikaista kärsimystä. Säännös ei estäisi

esimerkiksi alkionsiirtojen suorittamista kirurgisin toimenpitein.

Pykälän 3 momentissa kiellettäisiin geeniteknologian käyttö eläinten tuotannon määrälliseksi tai laadulliseksi muuttamiseksi, jos se voi vaikuttaa haitallisesti eläinten terveyteen tai hyvinvointiin. Geeniteknologiasta on viime vuosikymmenten aikana kehittynyt eläimen perimän muuttamiseen käytetty menetelmä, josta ei ole vielä kuitenkaan tuotantoeläimen hyvinvoinnin kannalta kovinkaan paljon tutkittua tietoa. Geeniteknologialla tarkoitetaan tässä esityksessä eläimen perimän tarkoituksellista muuttamista tavoilla, joita ei esiinny luonnossa.

Geeniteknologian käytöstä koe-eläintoiminnassa, esimerkiksi tutkimuksissa, rokotteiden ja lääkeaineiden tuottamisessa sekä ihmisten ja eläinten sairauksien tutkimisessa ja hoidossa noudatettaisiin koe-eläintoiminnasta annettuja säännöksiä ja määräyksiä.

Asetuksella on tarkoituksena antaa tarkempia säännöksiä eläinjalostuksesta ja geeniteknologian käytöstä eläinsuojelulliselta kannalta. Ehdotuksen mukaan asetuksella voitaisiin myös säätää, että maa- ja metsätalousministeriö voisi antaa niistä tarkempia määräyksiä.

9 §. *Eläinten suorituskykyyn vaikuttaminen.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan kiellettäväksi eläimen suorituskykyyn kohottaminen, alentaminen tai ylläpitäminen lääkkeillä taikka muilla vastaavilla aineilla tai valmisteilla. Vastaava kieltö on säädetty voimassa olevan lain 7 §:ssä.

Eläinten suorituskyvyn keinotekoisella kohottamisella tarkoitetaan suorituskyvyn parantamista esimerkiksi eläintä kiihottavia tai piristäviä lääkeaineita antamalla tai eläinten lihaskasvua lisääviä aineita antamalla. Suorituskyvyn alentamisesta on kysymys silloin, kun eläimelle annetaan esimerkiksi rauhoittavia lääkeaineita, jolloin eläin ei niiden vaikutuksesta pysty normaaliin suoritukseen esimerkiksi ravitsemisessä. Eläimen suorituskyvyn keinotekoisesta ylläpitämisestä on esimerkiksi eläimen kipu- tai tulehdusoireiden lievittäminen kipulääkkeitä käyttämällä.

Säännös ei koskisi suun kautta annettavien tavanomaisessa käytössä olevien vitamiini- ja kivennäisvalmisteiden antamista eläimelle osana normaalia ravitsemuskäytäntöä.

Ehdotetun pykälän mukaisen kiellon valvonta edellyttää eläinlääkärille pääsyä tiloihin, joissa eläintä pidetään. Valvonta edellyttää,

että eläimestä voidaan ottaa tarvittavia näytteitä. Oikeus eläintiloihin pääsyyn ja näytteiden ottamiseen olisi ehdotetun lain 16 §:ssä tarkoitettulla eläinkilpailua valvovalla eläinlääkärillä, läänineläinlääkärillä, kunnaneläinlääkärillä sekä maa- ja metsätalousministeriön määräämillä eläinlääkärillä.

Pykälässä tarkoitetuissa tapauksissa otettavat näytteet ovat yleensä veri- tai virtsanäytteitä. Laboratorioanalyysien avulla näytteistä saadaan tieto eläimelle annetuista lääkkeistä tai muista vastaavista aineista. Jotta näytteiden ottaminen voisi kaikissa tapauksissa toteutua asianmukaisella tavalla, tulisi eläimen omistajan tai haltijan avustaa näytteiden ottamisessa. Pykälä sisältäisi myös eläimen omistajalle tai haltijalle velvollisuuden antaa valvontaa varten tarvittavia tietoja. Näitä tietoja olisivat esimerkiksi eläimen mahdolliset sairaudet ja niiden hoitamiseksi annettu lääkitys.

10 §. *Eläinten tuotantokykyyn vaikuttaminen.* Ehdotuksen mukaan eläimelle ei saisi antaa tuotannon keinotekoisesti lisäämiseksi sellaisia aineita tai valmisteita, joista ei ole eläinten hyvinvointia koskevilla tieteellisillä tutkimuksilla tai kertyneellä kokemuksella osoitettu, että niiden vaikutus ei ole haitallinen eläimen terveydelle tai hyvinvoinnille. Säännös tarkoittaisi esimerkiksi kasvuhormonien tai muiden kasvun edistäjien käytön kieltä maidon tai lihantuotannon lisäämiseksi, mikäli ei voitaisi osoittaa niiden haittaamattomuutta eläinten terveydelle tai hyvinvoinnille. Säännös ei estäisi lääkeaineiden käyttämistä eläimen sairauden hoitamiseen, ennalta ehkäisemiseen taikka sairauksien osoittamiseen. Vastaava säännös sisältyy Euroopan neuvoston tuotantoeläinten suojelemista koskevaan sopimukseen.

Eläinten lääkitsemisestä annetun lain nojalla voidaan kieltää lääkkeen tai muun eläinten käsittelyyn käytettävän aineen käyttö määrätyle eläinlajille tai eläinryhmälle taikka muutoin rajoittaa niiden käyttöä, jos lääkkeistä tai muista aineista voi aiheutua haittaa eläimistä saatavien elintarvikkeiden käyttäjälle tai muuta merkittävää haittaa ihmiselle tai merkittävää haittaa eläimille taikka jos erityiset syyt sitä vaativat.

Ehdotetun pykälän mukaisen kiellon valvonnassa noudatettaisiin soveltuvin osin eläinten lääkitsemisestä annettua lakia. Mainitun lain tarkoituksena on suojata eläimistä saatavien elintarvikkeiden käyttäjää eläinten lääkitsemisestä aiheutuvilta terveyshaitoilta. Tarkoitukse-

na on lisäksi vähentää ja ehkäistä muita lääkityksistä eläimille ja ihmisille syntyviä haittoja. Mainitun lain mukainen näytteenotto-oikeus on läänineläinlääkäriillä ja maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston määräämällä eläinlääkäriillä. Eläimen omistaja ja haltija on velvollinen avustamaan eläinlääkärinä näytteiden ottamisessa ja antamaan tarvittavat tiedot valvontaa varten.

11 §. *Eläinten pakolla syöttäminen.* Säännöksellä kielletäisiin eläinten pakolla syöttäminen siinä tarkoituksessa, että eläin lihoisi tavanomaista enemmän ja nopeammin tai tuottaisi enemmän. Vastaava kielto on säädetty voimassa olevan lain 7 §:ssä. Säännöksen perusteella esimerkiksi hanhien pakkosyöttäminen on kiellettyä. Eläimen syöttämisellä tarkoitetaan pykälässä myös ravinnon antamista eläimelle nestemäisessä muodossa. Säännös ei koske eläinlääketieteellisistä syistä tapahtuvaa pakollista syöttämistä.

12 §. *Välineet, laitteet ja aineet.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin eläinten hoitoon, käsitteilyyn, kiinniottamiseen, kuljettamiseen, tainnuttamiseen tai lopettamiseen käytettävistä laitteista, välineistä tai aineista, jotka voivat aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kipua tai tuskaa. Pykälän mukaan tällaisten valmistus, maahantuonti, myynti, luovutus, käyttö ja hallussapito olisivat kiellettyjä, jos niiden käyttö ilmeisesti aiheuttaa tarpeetonta kipua tai tuskaa eläimelle. Säännös vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 2 a §:ää. Pykälään on kuitenkin lisätty aineet.

Pykälässä tarkoitettuja laitteita olisivat esimerkiksi koiran piikki- tai sähköpanta, liima-periaatteella toimiva rotanloukku sekä sellaiset rotanloukut, joissa rotta pyydystetään elävänä ja se kuolee nälkään tai tukehtumalla. Säännöksen piiriin kuuluisi myös esimerkiksi eräitä nautan synnytyksessä käytettäviä apuvälineitä, jotka olisivat tarkoitettuja muiden kuin eläinlääkäriin käyttöön. Pykälässä tarkoitettu aine olisi esimerkiksi koirille kehitetty niin sanottu tappelunestoaine, jota suihkutetaan koiran suun limakalvoille. Säännös ei koskisi eläinlääkäriin käyttöön tarkoitettuja eläinlääkintävälineitä tai instrumentteja.

Sen varmistamiseksi, että esille tuleviin uusiin tilanteisiin voitaisiin ottaa kantaa eläinsuojelullisesti mahdollisimman nopeasti ja että koko maassa noudatettaisiin yhtenäistä käytäntöä, ehdotetaan pykälän 2 momentissa sää-

dettäväksi, että maa- ja metsätalousministeriö määräisi, minkälaisia välineitä, laitteita ja aineita pykälässä tarkoitettu kielto koskisi.

13 §. *Luonnonvaraisten eläinten ottaminen elätettäväksi.* Luonnonvaraisten nisäkkäiden ja lintujen ottaminen elätettäväksi Suomen luonnosta olisi pääsääntöisesti kiellettyä. Poikkeuksena olisi eläimen ottaminen eräitä ihmisen kannalta tarpeellisiksi katsottavia tarkoituksia varten, jolloin eläimen luonnonmukaisesta ympäristöstään irrottamista ja uusiin olosuhteisiin siirtämistä sekä siitä eläimelle aiheutuvaa kärsimystä voitaisiin pitää perusteltuna.

Pykälän 1 momentin mukaan luvallista olisi eläimen ottaminen eläintarhassa pitämistä sekä riistanhoidollista tai lihan, munien tai niiden tuottamiseen tarkoitettujen siitoseläinten tuottamiseksi tarhausta varten. Eläimen ottaminen esimerkiksi turkistarhasta varten olisi kiellettyä kuten nykyisinkin. Ehdotuksen mukaan luvallista olisi myös eläimen ottaminen tilapäistä eläimelle annettavaa sairaanhoitoa varten tai muuta tilapäistä tarkoitusta varten. Tällainen muu hyväksyttävä tilapäinen tarve olisi esimerkiksi eläimen ottaminen luonnosta lyhytaikaista ja tärkeätä opetustilannetta varten. Samoin olisi sallittua orvon eläimen ottaminen huostaan sille annettavan hoidon ja avun antamista varten sekä eläimen ottaminen tieteellistä tutkimustyötä varten. Ehdotettu säännös vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 3 §:n 1 momenttia. Mainittuun säännökseen on kuitenkin lisätty eläimen ottaminen tarhattavaksi lihan, munien tai niiden tuottamiseen tarkoitettujen siitoseläinten tuottamiseksi. Kyseisestä tarhauksesta on säännös ehdotetun lain 21 §:ssä.

Pykälän 2 momentin mukaan tilapäistä tarvetta tai sairaanhoitoa varten otettu eläin tulee palauttaa luontoon, mikäli on oletettavissa, että se pystyy vaikeuksista sopeutumaan luonnonvaraiseen elämään. Tilapäistä sairaanhoitoa varten otetun eläimen palauttaminen edellyttäisi esimerkiksi, että eläin on riittävästi parantunut ja niin hyväkuntoinen, että se pystyisi selviytymään luonnossa itsenäisesti. Mikäli eläintä ei olisi mahdollista siirtää takaisin luontoon eikä sen tarvitseman hoidon järjestäminen olisi tarkoituksenmukaista tai mahdollista, olisi eläin lopetettava.

14 §. *Sairaast tai vahingoittuneet eläimet.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan sairasta tai vahingoittunutta eläintä luovutettaessa olisi sairaudesta tai vahingoittumisesta ilmoitettava

eläimen vastaanottajalle. Ilmoituksesta eläimen uusi omistaja, haltija tai hoitaja saisi tiedon eläimen sairaudesta tai vahingon laadusta ja vakavuudesta. Ilmoituksen perusteella eläimelle voitaisiin antaa sen tarvitsemaa hoitoa ja mahdollista lääkitystä. Voimassa olevan lain 4 §:n 1 momentin mukaan ilmoitus on tehtävä sairasta eläintä luovutettaessa.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi kaikkia ihmisiä koskeva velvollisuus käytettävissä olevin keinoin auttaa sairasta, vahingoittunutta tai muutoin avuttomassa tilassa olevaa kotieläintä tai muuta ihmisen hoidossa olevaa eläintä. Koska suoranaisen avun antaminen ei ole aina käytännössä mahdollista puutteellisten tietojen, taitojen tai turvallisuuteen liittyvien seikkojen vuoksi, voitaisiin eläimestä myös ilmoittaa joko eläimen omistajalle tai haltijalle taikka eläinsuojeluvalvontaa hoitavalle viranomaiselle.

Mikäli edellä 2 momentissa tarkoitettujen henkilöiden tavoittaminen on kohtuuttoman vaikeaa ja eläin on niin vaikeasti sairas tai loukkaantunut, että sen hengissä pitäminen olisi ilmeistä julmuutta sitä kohtaan, saataisiin eläin 3 momentin mukaan lopetettua. Lopettaminen tulisi kysymykseen vain sellaisissa tapauksissa, joissa avun saaminen eläimelle on käytännössä mahdotonta ja eläin on niin kivulias ja tuskainen, että sen hengissä pitäminen on tarpeettoman kivun ja tuskan tuottamista eläimelle ja odotettavissa olevan kuoleman tarpeetonta pitkittämistä. Mikäli eläin joudutaan lopettamaan, on asiasta tehtävä 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus.

Pykälän 4 momentissa on säännös sairaan, vahingoittuneen tai muutoin avuttomassa tilassa olevan luonnonvaraisen eläimen auttamisesta.

15 §. *Talteenotetut eläimet.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan kunnan velvollisuutena olisi sen alueella irrallaan tavattujen ja talteenotettujen pieneläinten tilapäisen hoidon järjestäminen.

Omistajiltaan karkuun päässeet kissat, koirat ja muut pienikokoiset seura- ja harrastuseläimet muodostuvat helposti ongelmallisiksi eläinsuojelun kannalta. Myös yleinen järjestys ja turvallisuus edellyttävät, että osoitettaisiin paikka, minne irrallaan tavatut pieneläimet voidaan toimittaa ja mistä omistajat voisivat eläintään tiedustella.

Kunta voisi järjestää eläinten talteenottopaikan yksin tai yhdessä muiden kuntien kanssa

esimerkiksi sopimalla koirahoitolan tai kennelin kanssa talteenottopaikan järjestämisestä. Talteenottopaikassa tulisi varautua antamaan tilapäisesti hoitoa eläimille.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että talteenotettua eläintä olisi säilytettävä vähintään 15 päivän ajan. Ehdotuksen mukainen säilytysaika olisi vähimmäisaika, jonka tulisi täytyä ennen kuin ehdotetussa säännöksessä tarkoitettuihin toimenpiteisiin voitaisiin ryhtyä. Kiinniotettuihin villiintyneisiin kissoihin voitaisiin kuitenkin soveltaa, mitä metsästyslaissa on säädetty. Säilytysajan päättymisen jälkeen kunta voisi myydä tai muutoin luovuttaa eläimen. Eläin voitaisiin myös lopettaa. Talteenotettujen eläinten säilytysaika vastaa metsästyslain 55 §:ssä koirien säilytykselle säädettyä aikaa. Mainitun pykälän mukaan koira on lunastettava talteenottajalta 15 päivän kuluessa siitä, kun talteenottaja on ilmoittanut talteenotosta poliisille. Jollei koira metsästyslain mukaan lunasteta säädettyssä määräajassa, talteenottaja saa koiran omistukseensa.

Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan kunnalla olisi oikeus periä eläimen omistajalta tai haltijalta korvaus eläimen talteenotosta ja hoidosta aiheutuneista kustannuksista. Korvaus hoidosta ja lopettamisesta voitaisiin periä myös siinä tapauksessa, että eläin on jouduttu lopettamaan.

Sen varmistamiseksi, että tieto metsästyslain nojalla kiinniotetuista koirista olisi myös kunnan löytöeläinten talteenottopaikassa, ehdotetaan 4 momentissa säädettäväksi poliisille velvollisuus ilmoittaa metsästyslain 55 §:n 1 momentissa tarkoitetuista talteenottoilmoituksista kunnan talteenottopaikkaan.

16 §. *Eläinkilpailut.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kilpailujen järjestäjälle velvollisuus kutsua eläinlääkäri kilpailutilaisuuteen, jos eläin voi kilpailussa joutua alttiiksi kivulle, tuskalle tai kohtuuttomalle rasitukselle. Kilpailujen järjestäjän olisi maksettava eläinlääkärin kutsumisesta aiheutuvat kustannukset. Vastavaan sisältöinen säännös on voimassa olevan lain 6 §:n 2 momentissa. Kilpailun järjestäjän maksettavia kustannuksia olisivat yleensä lähinnä eläinlääkärin matkakulut ja palkkio.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että lääninhallitus voisi tarvittaessa kilpailujen järjestäjän kustannuksella määrätä eläinlääkärin kilpailutilaisuuteen valvomaan eläinsuojelusäännösten ja -määräysten noudattamista. Säännöksen tarkoituksena on turvata

eläinlääkärin paikallaolon toteutuminen myös ongelmallisissa tai kiistoja aiheuttavissa tapauksissa, joissa kilpailujen järjestäjä ei täytä 1 momentin mukaista velvollisuuttaan oma-aloitteisesti.

Eräiden eläinkilpailujen osalta voi koko kilpailutoiminta tai kilpailumuoto olla sellainen, että sitä ei voida eläinsuojelullisesti hyväksyä, koska eläimille kilpailuista aiheutuvaa kipua, tuskaa tai kohtuutonta rasitusta voidaan pitää tarpeettomana. Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että maa- ja metsätalousministeriö voisi tällaisissa tapauksissa kieltää kilpailujen tai niitä vastaavien muiden tilaisuuksien pitäminen. Säännöksen nojalla voitaisiin tarvittaessa kieltää esimerkiksi kilpaileminen sellaisilla eläinlajeilla, jotka eivät luontaisesti sovellu kilpailutoimintaan.

Ehdotetun pykälän 4 momentin perusteella eläinlääkäri olisi kutsuttava myös tilaisuuksiin, joissa eläintä tai sen ominaisuuksia testataan siten, että siitä voi aiheutua eläimelle kipua, tuskaa tai kohtuutonta rasitusta.

17 §. *Eläinkilpailujen valvominen.* Eläinlääkärin tehtäviin kuuluisi kilpailujen aikana valvoa, että eläimiä käsitellään, käytetään ja kohdellaan asianmukaisesti eivätkä eläimet joudu alttiiksi eläinsuojelulain vastaiselle kohtelulle.

Mikäli valvova eläinlääkäri katsoo, että hänellä on perustellusti aihetta epäillä eläimen terveyden tai hyvinvoinnin vaarantuvan, hänen tulee kieltää eläimen käyttäminen kilpailussa. Mikäli eläimen käyttämisestä vastuussa oleva henkilö tai eläimen omistaja poistaa kiellon aiheuttaneen epäkohdan tai muun vastaavan syyn, eläin voisi osallistua kilpailuihin. Muussa tapauksessa olisi kilpailun järjestäjän huolehdittava, että kieltöä noudatetaan. Poliisin olisi tarvittaessa annettava kilpailujen järjestäjälle virka-apua kiellon toteuttamiseksi.

18 §. *Eläimen luovuttaminen palkintona.* Eläimen luovuttaminen arpajaisten tai kilpailujen voittona olisi pykälän mukaan pääsääntöisesti kiellettyä. Eläimen hankkimisen tulee aina perustua harkintaan ja eläimen pitämiseen ja asianmukaiseen hoitamiseen liittyviin erilaisiin valmisteluihin. Tällaisia ovat esimerkiksi tarvittavien tilojen, ravinnon, välineiden ja varusteiden hankkiminen ja eläimelle sopivien olosuhteiden luominen sekä tarvittavaan hoitoon varautuminen. Sattuman kautta eläimen omistajaksi joutuva voi olla kykenemätön ja sopimaton huolehtimaan eläimestä.

Joissakin yksittäisissä kilpailuissa tai arpajai-

sisissa, joihin osallistuu ainoastaan eläimiin ja niiden hoitoon hyvin perehtyneitä ihmisiä, voi olla eläinsuojelullisesti hyväksyttävää tai vain vähäisiä eläinsuojelullisia riskejä sisältävää luovuttaa elävä eläin palkintona. Tällainen tilanne voisi olla kysymyksessä esimerkiksi silloin, kun arpajaisiin osallistujilla on jo hoidettavaan palkintona olevia eläimiä tai heillä olisi muuten eläimen hoitoon tarvittava koulutus tai kokemus. Ehdotuksen mukaan lääninhallitus voisi myöntää poikkeuksia pykälässä säädetyistä kielloista.

19 §. *Eläinten pitäminen näytteillä ja käyttäminen esityksissä.* Pykälän 1 momentin mukaan eläimen näytteillä pitäminen tai käyttäminen valo- tai elokuvauksessa tai muussa esityksessä ei saa aiheuttaa eläimelle kipua tai tuskaa.

Eläimet herättävät ihmisissä yleensä myönteisiä mielikuvia. Sen vuoksi niitä käytetään mielellään erilaisissa mainoksissa, kampanjoissa ja esittelytilaisuuksissa huomion kiinnittäjinä tai myynnin edistäjinä. Säännöksen tarkoituksena on estää tällaiseen toimintaan mahdollisesti liittyvä kivun tai tuskan tuottaminen eläimelle.

Koska kivun tai tuskan tuottamisen rajaa voidaan pitää hyvin alhaisena, ehdotetaan 2 momentissa säädettäväksi, että kunnaneläinlääkärin tai lääninhallituksen luvalla voitaisiin poiketa kivun ja tuskan tuottamisen kielloista. Annettavalla luvalla eläimiä voitaisiin käyttää esimerkiksi elokuvakohtauksissa, joista voi aiheutua eläimelle vähäistä kipua tai tuskaa.

Lupamenettelyllä voitaisiin varmistaa ennakolta toiminnan eläinsuojelullinen hyväksyttävyyden. Lupa voitaisiin liittää eläinsuojelulliselta kannalta tarpeellisia ehtoja. Ehdot voisivat koskea esimerkiksi eläimen käsittelyä kyseiseen toimintaan liittyvissä tilanteissa, eläintiloja, eläimen hoitoa ja ruokintaa sekä muita eläimen hyvinvoinnin kannalta oleellisia seikkoja. Mikäli lupaehdot ei noudatettaisi, lupa voitaisiin peruuttaa.

Koe-eläintoimintaan liittyvät elo- tai valokuvaukset jäisivät ehdotetun pykälän soveltamisalan ulkopuolelle. Valo- tai elokuvaukseen tieteellistä tutkimusta tai siihen liittyvää opetustarkoitusta varten noudatettaisiin ehdotetun lain koe-eläintoimintaa koskevaa 31 §:ää. Tästä on viittaussäännös 3 momentissa.

20 §. *Sirkukset, eläintarhat ja eläinnäyttelyt.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriö voisi määrätä, mihin lajeihin kuuluvia eläimiä saadaan käyttää sir-

kuksessa ja muussa vastaavassa näytöksessä, jossa näytetään eläimille opettuja taitoja, tai pitää näytteillä eläintarhassa taikka pysyvässä tai kiertävässä eläinnäyttelyssä. Vastaava säännös on voimassa olevan lain 6 §:n 3 momentissa.

Eläinten pitäminen 1 momentissa tarkoitettuja tarkoituksia varten sisältää usein eläinten hyvinvoinnin kannalta riskitekijöitä. Eläinten hoitoon, eläintiloihin, kuljetukseen, eläinten kohteluun ja käsittelyyn sisältyy paljon tekijöitä, jotka eroavat tavanomaisesta kotieläinten pitämisestä tuotannollista tarkoitusta tai lemmikkieläintarkoitusta varten. Eläinlajit, joita toiminnassa käytetään, poikkeavat usein tavanomaisista kotieläinlajeista. Luonnonvaraisten eläinten ja eksoottisten eläinten fysiologiset tarpeet ja käyttäytymistarpeet poikkeavat myös kotieläinten vastaavista tarpeista. Ehdotetun säännöksen tarkoituksena on varmistaa, että esityksiin ja näytteilläpitoon valitaan vain sellaisia eläinlajeja, joita on eläinsuojelliset seikat huomioon ottaen kohtuudella mahdollista pitää ja käyttää näissä toiminnoissa.

Ehdotuksessa eläintarhalla tarkoitetaan myös eläinpuistoa, kotieläinpihaa tai -puistoa ja muuta vastaavaa eläintarhan luonteista toimintaa, jossa yleisölle tarjotaan mahdollisuus tutustua erilaisiin eläimiin.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että sirkuksen ja muun siihen verrattavan näytöksen pitämiseen sekä eläinten pitämiseen pysyvässä tai kiertävässä eläinnäyttelyssä on haettava lupa lääninhallitukselta. Voimassa olevan lain mukaisena lupaviranomaisena on maa- ja metsätalousministeriö.

Lupamenettelyn tarkoituksena on turvata toiminnan eläinsuojellinen hyväksyttävyyys jo ennakolta. Lupaa haettaessa selvitetään eläinten hyvinvoinnille olemassa olevat edellytykset tilojen, eläinten hoidon, kohtelun ja käsittelyn osalta. Erityisesti sirkuksessa ja muussa siihen verrattavassa näytöksessä sekä kiertävässä eläinnäyttelyssä eläimet joutuvat kestämään muuttuvia olosuhteita, kuljetusta ja tavanomaista vaikeammin säänneltävää lähiympäristöä. Sen varmistamiseksi, että eläinsuojelulain noudattamista voidaan valvoa pykälässä tarkoitettujen toimintojen osalta myös sinä aikana, kun sirkukset ja eläinnäyttelyt kiertävät maassa, on tärkeätä, että toiminnanharjoittajat ovat lupamenettelyn kautta valvontaviranomaisen tiedossa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin lupavi-

ranomaisesta erilaisissa pykälässä tarkoitetuissa tilanteissa.

Pykälän 4 momentin mukaan lupa toimintaan myönnetään, mikäli toiminta täyttää eläinsuojelulainsäädännössä asetetut vaatimukset. Luvan myöntämiselle voidaan asettaa eläinsuojelun kannalta tarpeellisia ehtoja, jotta eläimet eivät joutuisi alttiiksi tarpeettomalle kärsimykselle. Mikäli lupaan mahdollisesti asetettuja ehtoja ei noudattaisi, lupa voitaisiin peruuttaa. Lupa voitaisiin myös peruuttaa, jos toiminta ei enää täyttäisi luvan myöntämiselle asetettuja ehtoja.

21 §. *Lihan, munien ja siitoseläinten tuotantotarhat.* Lihan, munien tai niiden tuottamiseen tarkoitettujen siitoseläinten tuottamiseksi saisi ottaa vain sellaisia luonnonvaraisia nisäkäs- ja lintulajeja, jotka pystyvät eläinsuojellisesti hyväksyttävällä tavalla tulemaan toimeen tarhaolosuhteissa. Tarhaukseen soveltuisivat sellaiset eläinlajit, joille voidaan tutkimusten ja nykytiedon perusteella kohtuudella järjestää sellainen elinympäristö, että eläimet eivät joudu tarpeettomasti kärsimään. Ehdotetun pykälän 1 momentissa ehdotetaan asetuksella säädettäväksi, mihin luonnonvaraisiin lajeihin kuuluvia eläimiä saadaan ottaa tarhaukseen.

Pykälän 2 momentin mukaan ennen tarhauksen aloittamista tai lopettamista taikka toiminnan oleellisesti muuttuessa toiminnanharjoittajan tulee tehdä ilmoitus sen läänin lääninhallitukselle, jonka alueella tarha sijaitsee. Oleellinen muutos olisi kysymyksessä esimerkiksi uusien eläinlajien ottamisessa tarhattavaksi tai tarhattavan eläinkannan huomattavassa lisäämisessä. Lääninhallitus voisi asettaa toiminnalle tarpeelliseksi katsomiaan eläinsuojellisia määräyksiä. Toiminta voitaisiin myös kieltää, mikäli annettuja ehtoja ei noudatettaisi tai jos toiminta ei täyttäisi eläinsuojellisia edellytyksiä.

Ilmoitusvelvollisuus koskisi paitsi suoraan luonnosta, toisesta tarhasta tai tuonnin kautta ulkomailta tulleita eläimiä, myös niiden vankeudessa syntyneitä jälkeläisiä, jos ne kuuluvat luonnonvaraiseen lajiin. Eräät luonnonvaraiset eläimet voivat risteytyä niille läheisten kotieläimiin kuuluvien eläinlajien kanssa. Tällaiset risteytykset jäisivät säännöksen ulkopuolelle. Säännös koskisi myös luonnonvaraisten eläinten jälkeläisiä, koska niiden tarpeet ja elintoinnit ovat verrattavissa luonnonvaraisina eläviin lajikumppaneihin.

Tarkemmat säännökset lääninhallitukselle

tehtävästä ilmoituksesta ja siihen liitettävistä selvityksistä annettaisiin asetuksella. Sen varmistamiseksi, että valvontaviranomaisilla olisi tieto kaikenlaisesta tarhaustoiminnasta, maa- ja metsätalousministeriö voisi ehdotuksen mukaan määrätä 1 momentissa tarkoitettun ilmoituksen tehtäväksi myös muusta tarhaustoiminnasta. Tarvittaessa ilmoitusvelvollisuus voitaisiin määrätä esimerkiksi ulkomailta tuotavien matelijoiden tarhaamisesta.

Tarkoituksena on, että maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä annettaisiin tarkempia määräyksiä tuotantotarhojen tiloille asetettavista vaatimuksista sekä tuotantotarhoissa tarhattavien eläinten hoidosta, kohtelusta ja lopettamisesta. Määräyksiä annettaisiin esimerkiksi eri eläinlajien vaatimista tarhojen vähimmäispinta-aloista, tarhojen aitauksessa käytettävistä materiaaleista ja aitausten korkeudesta.

22 §. *Tarhauskielto.* Asetuksella voitaisiin eläinsuojelullisten syiden perusteella kieltää tuotannollisessa tarkoituksessa tapahtuva tarhaaminen. Säännöstä sovellettaisiin, jos eläinlajia tai -rotua ei voida nykyisen tiedon mukaan kohtuudella tarhata Suomessa eläinsuojelullisesti hyväksyttävällä tavalla. Suomen ilmasto-olosuhteet saattaisivat esimerkiksi olla perusteena trooppisesta ilmanalasta peräisin olevien eläinlajien tarhaamisen kieltämiseen.

23 §. *Riistanhoidolliset tarhat.* Luonnonvaraisia lintuja tai nisäkkäitä tai niiden jälkeläisiä riistanhoidollisessa tarhassa pidettäessä tulisi toiminnanharjoittajan ehdotuksen mukaan tehdä ilmoitus lääninhallitukselle. Ilmoitus tulisi tehdä ennen tarhauksen aloittamista tai lopettamista taikka toiminnan oleellisesti muuttuessa. Oleellinen muutos olisi kysymyksessä esimerkiksi uusien eläinlajien ottamisessa tarhattaviksi tai tarhattavan eläinkannan huomattavassa lisäämisessä. Ilmoitus tarhauksesta tehtäisiin sen läänin lääninhallitukselle, jonka alueella tarha sijaitsee. Lääninhallitus voisi asettaa toiminnalle tarpeelliseksi katsomiaan eläinsuojelullisia määräyksiä. Toiminta voitaisiin kieltää, mikäli ehtoja ei noudatettaisi tai jos toiminta ei muutoin täyttäisi eläinsuojelullisia edellytyksiä.

Riistanhoidollisella tarhauksella tarkoitetaan esityksessä tarhausta, missä luonnosta pyydytettyjä tai toisesta tarhasta tuotuja riistaeläimiä tai niiden jälkeläisiä elätetään ja lisätään tarhassa myöhempää luontoon takaisin vapauttamista varten.

Tarkemmat säännökset lääninhallitukselle

tehtävästä ilmoituksesta ja siihen liitettävistä selvityksistä annettaisiin asetuksella.

Riistanhoidolliset tarhat ovat eläinten olosuhteiden ja hoidon osalta verrannollisia ehdotetun lain 21 §:ssä tarkoitettuihin tarhoihin, joten niitä koskisivat samantapaiset eläinsuojelulliset vaatimukset. Tarkoituksena on, että maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä annettaisiin tarkempia määräyksiä riistanhoidollisten tarhojen tiloille asetettavista vaatimuksista sekä riistanhoidollisissa tarhoissa tarhattavien eläinten hoidosta ja kohtelusta.

24 §. *Ammattimainen tai muutoin laajassa mitassa tapahtuva seura- ja harrastuseläinten pito.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan ammattimaisesta tai muutoin laajassa mitassa tapahtuvasta seura- ja harrastuseläinten pitämisestä on ennen toiminnan aloittamista, lopettamista tai toiminnan oleellisesti muuttuessa tehtävä ilmoitus lääninhallitukselle. Ehdotetussa pykälässä tarkoitettua toiminnasta on säädetty ilmoitusvelvollisuus myös voimassa olevan lain 10 §:ssä.

Eläinsuojeluvalvonnan pitämiseksi riittävän tehokkaana ja toimivana kaupallisessa toiminnassa tai laajemmissa toimintayksiköissä, joissa pidetään seura- tai harrastuseläimiä, on välttämätöntä, että eläinsuojeluvalvontaa hoitavalla viranomaisella on tieto harjoitettavasta toiminnasta. Ehdotuksen mukaan toiminnanharjoittajan tulisi tehdä ilmoitus lääninhallitukselle ennen pykälässä tarkoitettun toiminnan aloittamista tai lopettamista taikka toiminnan oleellisesti muuttuessa. Lääninhallitus voisi asettaa toiminnalle tarpeelliseksi katsomiaan eläinsuojelullisia määräyksiä. Toiminta voitaisiin myös kieltää, mikäli ehtoja ei noudatettaisi tai jos toiminta ei täyttäisi eläinsuojelullisia edellytyksiä.

Asetuksella on tarkoitus antaa tarkemmat säännökset siitä, minkälaista toimintaa on pidettävä ammattimaisena tai muutoin laajassa mitassa tapahtuvana. Ilmoitusvelvollisuutta edellyttävää toimintaa määriteltäessä on tarkoituksena ottaa huomioon erilaisten seura- ja harrastuseläinryhmien eläinsuojelullisen valvonnan tarve sen mukaisesti, mikä on niiden toimintojen laatu ja mitkä ovat yksiköiden eläinlajit ja eläinmäärät. Asetuksella säädetäisiin esimerkiksi siitä, kuinka monen koiran tai kissan hoitolasta tai kuinka monen hevosen ravitallista tai ratsastuskoulusta tulisi tehdä pykälässä edellytetty ilmoitus.

Asetuksella annettaisiin myös tarkemmat

säännökset lääninhallitukselle tehtävän ilmoituksen sisällöstä ja siihen liitettävistä selvityksistä.

25 §. *Ilmoituksenvaraista toimintaa koskevat määräykset ja toiminnan kieltäminen.* Ilmoitusmenettely muodostaa perustan ehdotetun lain 21, 23 ja 24 §:ssä tarkoitettuun toimintaan kohdistuvalle valvonnalle. Lääninhallitus tarkastaisi ilmoituksen, minkä jälkeen lääninhallitus voisi ehdotuksen mukaan antaa toiminnan harjoittajalle eläinsuojelullisten haittojen ehkäisemiseksi tarpeellisia määräyksiä sekä myös kieltää toiminnan, mikäli se ei täyttäisi eläinsuojelullisia edellytyksiä. Toimintaan puuttuminen edellyttäisi pääsääntöisesti tarkastuksen toimittamista eläinsuojelullisten olosuhteiden selvittämiseksi. Toiminnanharjoittajaa tulee myös kuulla ennen toiminnan kieltämistä.

26 §. *Luettelon pitäminen.* Valvonta edellyttää, että valvontaviranomaisella on käytettävissä tiedot toiminnan kohteena olevista eläimistä. Ehdotuksen mukaan toiminnanharjoittajan tulisi pitää eläimistä luetteloa luonnonvaraisia eläimiä tuotannollisessa tai riistanhoidollisessa tarkoituksessa tarhattaessa sekä harjoitettaessa ehdotetussa laissa tarkoitettua ammattimaista tai laajamittaista seura- ja harrastuseläinten pitoa. Luettelo olisi vaadittaessa esitettävä valvontaviranomaisille ja eläinsuojeluvälvovalle.

Tarkoituksena on, että maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä annettaisiin tarkemmat määräykset luettelon pitämisestä ja siihen merkittävistä tiedoista.

27 §. *Liikkuva kauppa.* Pykälässä ehdotetaan kiellettäväksi eläinten kaupan harjoittaminen liikkuvana kauppana.

Eläinten kauppaamiseen ovelta ovelle liikku- en sisältyy paljon eläinsuojelullisia epäkohtia. Liikkuvassa kaupassa tarjolla olevat eläimet ovat yleensä nuoria eläimiä, joiden stressinsietokyky on alhainen. Myynnissä olevat eläimet joutuvat jatkuvasti kestämään muuttuvia olosuhteita, kuljetusta ja tavanomaista vaikeammin säänneltävää lähiympäristöä. Tämä aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kärsimystä. Eläimen hankkimisen tulee lisäksi aina perustua harkintaan ja eläimen pitämiseen liittyviin erilaisiin valmisteluihin. Tällaisia ovat esimerkiksi tarvittavien tilojen, rehun, välineiden ja varusteiden hankkiminen ja eläimelle sopivien olosuhteiden luominen sekä tarvittavaan hoitoon varautuminen. Liikkuvan kaupan seurauksena eläimen ostopäätös saattaa syntyä il-

man riittävää harkintaa ja valmistautumista eläimen hoitoon. Eläinten kauppaamista liik- kuvana kauppana voidaan pitää tarpeettomana myös sen johdosta, että eläimen hankkimista suunnitteleva saa nykyään riittävästi tietoa myyntiin tulevista eläimistä esimerkiksi eläinten kasvatus- ja neuvontajärjestöiltä tai lehti-ilmoit- tuksista.

Liikkuvan kaupan kieltäminen ei estä sellais- ta toimintaa, jossa eläimiä myyvä henkilö ottaa vastaan esimerkiksi puhelintilauksia ostettavista eläimistä ja toimittaa ne tilauksen mukaisesti ostajalle.

28 §. *Eläinten maahantuonti.* Pykälän 1 mo- mentissa ehdotetaan säädettäväksi, että maa- ja metsätalousministeriö voisi eläinsuojelullista syistä kieltää eläinten maahantuonnin ja tällais- ten eläinten myynnin ja hallussapidon. Tuonti- kiellon määrääminen riippuisi siitä, pystytään- kö eläimille järjestämään Suomessa eläinsuoje- lullisesti hyväksyttävät olot, sekä siitä, onko joidenkin eläinten pitäminen yhteiskunnan tai kansalaisten kannalta niin tärkeätä verrattuna eläimille mahdollisesti aiheutuvaan kärsimyks- een, että tällaisten eläinten tuonti olisi sallit- tava.

Kiellon vastaisesti maahantuotu eläin tulee 2 momentin mukaan palauttaa tai lopettaa eläim- en omistajan tai haltijan kustannuksella tai sen suhteen on meneteltävä maa- ja metsäta- lousministeriön hyväksymällä tavalla. Eläin voitaisiin palauttaa omistajan kustannuksella maahan, josta se on hankittu. Jos tiedossa olisi eläinkauppa, josta eläin on ostettu, voitaisiin eläin palauttaa sinne. Eläin voitaisiin myös lopettaa omistajan kustannuksella, jos eläin on huonokuntoinen tai siinä on sairauden merke- jä taikka jos eläimen palauttaminen ei muu- ten olisi tarkoituksenmukaista. Maa- ja metsä- talousministeriö voisi ehdotuksen mukaan hy- väksyä eläimen suhteen muunkinlaisen kuin edellä tarkoitettun menettelyn. Eläin voitaisiin hyväksyä esimerkiksi sijoitettavaksi eläintar- haan.

Maa- ja metsätalousministeriö tai läänihal- litus voi 3 momentin mukaan antaa määräyk- sen edellä 2 momentissa tarkoitettujen toimen- piteiden teettämisestä. Teettämisessä noudate- taan soveltuvin osin muutoin, mitä uhkasakko- laissa (1113/90) on säädetty. Uhkasakkolain mukaan teettämiskustannukset maksetaan etu- käteen valtion varoista ja peritään velvoitetulta siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoimin on säädetty.

29 §. *Eläinten kuljetus.* Pykälän 1 momentissa säädetäisiin eläinten kuljetuksen yleisistä periaatteista. Eläimen kuljetuksen tulee tapahtua siten, että eläimelle ei aiheudu tarpeetonta kipua tai tuskaa. Eläintä on lisäksi suojeltava kuljetuksessa vahingoittumiselta ja sairastumiselta. Eläimen kuljettaminen on kiellettyä, jos eläin on sellaisessa tilassa, että kuljetuksesta voi aiheutua eläimelle tarpeetonta kipua tai tuskaa.

Eläinten kuljetuksessa noudatettaisiin ehdotuksen mukaan samanlaisia yleisiä periaatteita kuin eläinten muussakin kohtelussa ja käsittelyssä. Eläimille ei saa aiheuttaa tarpeetonta kipua tai tuskaa niitä kuormattaessa, kuljetuksen aikana tai kuormaa purettaessa. Kuljetuskaluston tulee olla sellainen, ettei se vahingoita eläintä. Lisäksi kuljetuskaluston tulee olla sellainen, että eläimet eivät kärsi kuljetuksen aikana kuumuudesta, kylmyydestä tai vedosta. Kuljetuksen aikana eläinten kunto ja hyvinvointi on tarkastettava riittävän usein. Sairasta tai vahingoittunutta eläintä saadaan kuljettaa vain, jos eläimen kuljetus ei aiheuta lisäkärsimystä eläimelle.

Eläinten suojelemiseksi kansainvälisten kuljetusten aikana tehty eurooppalainen yleissopimus edellyttää, että eläimet tutkitaan ennen kuin ne kuormataan kansainvälistä kuljetusta varten. Sopimus edellyttää, että toimivaltaisen viranomaisen nimeämä eläinlääkäri antaa kuljetusta varten todistuksen, jossa tunnistetaan eläimet, todetaan niiden olevan matkan edellyttämässä kunnossa ja mikäli mahdollista mainitaan käytettävän kulkuneuvon rekisterinumero ja ajoneuvotyyppi. Euroopan yhteisössä valmistellaan parhaillaan täydentävää eläinten kuljetuksiin ja kuljetusten tarkastuksiin liittyvää säännöstöä. Tämän vuoksi olisi tarkoituksenmukaista, että asetuksella voitaisiin säätää niistä tilanteista, joissa eläinten kuljetukset edellyttävät eläinlääkäriin tarkastusta.

Asetuksella on tarkoituksena antaa tarkempia säännöksiä eläinten kuljetuksesta, kuljetusten tarkastuksista sekä kuljetusten mukana seuraavista asiakirjoista ja todistuksista. Tarkoituksena on, että maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä annettaisiin tarkempia määräyksiä eläinten kohtelusta ja käsittelystä kuljetusten aikana.

30 §. *Lupa eläinten kuljettamiseen ja eläinkuljettajarekisteri.* Eläinten suojelemisesta kuljetusten aikana annettu direktiivi edellyttää, että jokainen luonnollinen tai juridinen henkilö,

joka kuljettaa eläimiä tulonhankkimistarkoituksessa, on rekisteröity. Rekisterin perusteella toimivaltaiset viranomaiset voivat tarkistaa, noudatetaanko eläinten kuljetuksissa niistä annettuja säännöksiä ja määräyksiä. Toiminnanharjoittajien asianmukainen rekisteröiminen ja eläinten hyvinvoinnin turvaaminen kuljetusten aikana edellyttävät, että toimintaa saadaan harjoittaa vain siihen myönnetyn luvan perusteella. Suomessa on tällä hetkellä ehdotetussa säännöksessä tarkoitettulla tavalla eläimiä kuljettavia juridisia tai luonnollisia henkilöitä noin 200.

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan lupaviranomaisena olisi lääninhallitus. Lupaa olisi haettava sen läänin lääninhallitukselta, jonka alueella on toiminnan harjoittajan kotipaikka.

Lääninhallitus pitäisi ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan eläinkuljettajarekisteriä. Koska eläinkuljetuksia suoritetaan usein läänistä toiseen ja tulevaisuudessa yhä enemmän myös maasta toiseen, on toiminnan valvonnan kannalta välttämätöntä, että toiminnanharjoittajista pidetään myös valtakunnallista eläinkuljettajarekisteriä. Valtakunnallisena rekisteriviranomaisena olisi maa- ja metsätalousministeriö. Valvonta edellyttää, että toiminnanharjoittaja olisi velvollinen ilmoittamaan valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja rekisteriin merkittäväksi. Rekisteriin merkittäviä tietoja olisivat toiminnanharjoittajan yksilöinnin lisäksi esimerkiksi tiedot käytettävästä kalustosta ja pääasiallisesti kuljetettavista eläimistä.

Tarkemmat säännökset eläinkuljettajalta vaadittavasta pätevyydestä, luvan hakemisesta, myöntämisestä, peruuttamisesta ja toiminnan valvonnasta sekä eläinkuljettajarekisteriin merkittävistä tiedoista ja toiminnanharjoittajalta vaadittavista ilmoituksista annettaisiin asetuksella. Asetuksella voitaisiin myös säätää, että maa- ja metsätalousministeriö voisi antaa niistä tarkempia määräyksiä.

31 §. *Koe-eläintoiminta.* Pykälä vastaa sisältöään voimassa olevan lain koe-eläintoimintaa koskevaa 9 §:ää. Lupaviranomaisena olisi kuitenkin maa- ja metsätalousministeriön sijasta lääninhallitus. Lisäksi pykälän rakennetta on selkeytetty jakamalla pykälä neljään momenttiin. Lisäksi asetuksella voitaisiin ehdotuksen mukaan säätää, että maa- ja metsätalousministeriö voisi antaa tarkempia määräyksiä koe-eläintoiminnasta.

32 §. *Eläinten lopettaminen.* Ehdotetun pykä-

län 1 momentin mukaan eläimen lopettamisen tulee tapahtua niin nopeasti ja niin vähän kipua tuottaen kuin mahdollista. Lopettamisella tarkoitetaan mitä tahansa toimenpidettä, jolla aiheutetaan eläimen kuolema.

Asetuksella on tarkoituksena antaa tarkempia säännöksiä eläinten lopettamisesta. Asetuksella säädettäisiin muun muassa koirien, kissojen ja turkisten tuottamista varten kasvatettavien eläinten hyväksyttävistä lopetuskeinoista. Asetuksella säädettäisiin myös kaikkia eläinlajeja koskevista kielletyistä lopetustavoista. Koska eri eläinlajien lopettamisessa käytettävät hyväksyttävät keinot poikkeavat toisistaan, olisi tarkoituksenmukaista, että maa- ja metsätalousministeriö voisi antaa eläinten lopettamisesta nykyiseen tapaan tarkempia määräyksiä. Maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä annettaisiin määräyksiä esimerkiksi lopettamisessa käytettävän sähkövirran voimakkuudesta ja lopettamisessa käytettävän kaasun pitoisuudesta.

33 §. *Teurastus ja siihen liittyvät toimenpiteet.* Ehdotetun pykälän 1 momentissa säädettäisiin yleisistä periaatteista, joita on noudatettava eläinten käsittelyssä ja säilyttämisessä ennen teurastusta ja eläintä teurastettaessa. Teurastuksessa ja siihen liittyvissä toimenpiteissä noudatettaisiin ehdotuksen mukaan samanlaisia yleisiä periaatteita kuin eläimen muussakin kohtelussa ja käsittelyssä.

Teurastuksessa eläimen kuolema aiheutetaan teurastuksen suorittavien henkilöiden käsiteltävissä ja ohjattavissa olevalle eläimelle tainnutuksen jälkeisellä verenlaskulla. Lihantuotantotarhassa olevien eläinten kiinnisaaminen niiden tainnuttamiseksi ei kuitenkaan aina ole mahdollista. Tällaiset eläimet olisi lopetettava ennen verenlaskua.

Eläimet tuntevat pelkoa ja ahdistusta teurastusta edeltävissä toimenpiteissä. Eläimen lausaus, kuljetus teurastamoon tai teurastuspaikkaan, kuorman purkaminen ja eläimen säilytys teurastamossa tai teurastuspaikassa ennen tainnutukseen ajoa sekä tainnutukseenajo ovat eläimelle uusia kokemuksia, jotka aiheuttavat sille helposti stressiä. Eläimen kokeman stressin ja kärsimyksen on todettu voivan vaikuttaa haitallisesti myös lihan laatuun. Ehdotetulla säännöksellä pyritään siihen, että eläinten pito, kohtelu ja käsittely teurastuksen yhteydessä järjestetään siten, että eläimet säästyvät kaikelta välitettävissä olevalta kärsimykseltä.

Ehdotuksen mukaan eläimen on oltava

asianmukaisesti tainnutettu tai lopetettu ennen verenlaskua. Säännöksen perusteella sellainen uskonnollisista syistä noudatettava erityinen teurastustapa, jossa verenlasku aloitetaan samanaikaisesti eläimen tainnuttamisen kanssa, olisi kuitenkin sallittu. Asiasta säädettäisiin tarkemmin asetuksessa.

Pykälän 2 momentin mukaan hyväksytyssä teurastamossa ja teurastuspaikassa tulee olla asianmukainen tila huomattavan sairaiden tai vahingoittuneiden eläinten teurastusta varten. Sopivalla tilalla tarkoitetaan muusta teurastustoiminnasta erillään olevaa tilaa, aluetta tai huonetta, jossa ehdotetussa momentissa tarkoitettuihin eläimiin voidaan teurastaa viipymättä ja aiheuttamatta haittaa muulle teurastukselle. Hyväksytyllä teurastamolla ja teurastuspaikalla tarkoitetaan ehdotuksessa lihahygienialain (511/94) nojalla hyväksytyjä laitoksia.

Asetuksella on tarkoituksena antaa tarkempia säännöksiä teurastusta ja sitä edeltäviä toimenpiteitä suorittavien henkilöiden pätevyydestä, teurastamon tai teurastuspaikan eläinten käsittelytiloista, eläinten kohtelusta ja käsitellyistä teurastuksen yhteydessä sekä tainnutuksesta ja verenlaskusta. Koska esimerkiksi eri eläinlajien teurastamisessa käytettävät hyväksyttävät tainnutuskeinot poikkeavat toisistaan, olisi tarkoituksenmukaista, että maa- ja metsätalousministeriö voisi antaa eläinten teurastamisesta nykyiseen tapaan tarkempia määräyksiä. Maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä annettaisiin määräyksiä esimerkiksi tainnuttamisessa käytettävän sähkövirran voimakkuudesta ja tainnuttamisessa käytettävän kaasun pitoisuudesta.

3 luku. Viranomaiset

34 §. *Maa- ja metsätalousministeriö.* Lakiehdotuksen mukaan eläinsuojelun johto, ohjaus ja yleinen valvonta kuuluisivat maa- ja metsätalousministeriölle.

35 §. *Lääninhallitus.* Eläinsuojelun alueellinen ohjaus ja valvonta kuuluisi nykyiseen tapaan lääninhallitukselle.

36 §. *Paikalliset viranomaiset.* Paikallisina valvontaviranomaisina olisivat kunnaneläinlääkäri, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija ja poliisi. Lakiehdotuksessa eläinsuojelua ei säädettäisi kunnan tehtäväksi lukuun ottamatta ehdotetun lain 15 §:n mukaisesti kunnan velvollisuutta huolehtia alueellaan

irraltaan tavattujen pieneläinten talteenoton järjestämistä. Lakiehdotuksen yleisperustelujen kohdassa 3.2. on tarkemmin perusteltu ehdotettua organisaatiota.

37 §. *Tarkastuseläinlääkäri.* Teurastamossa tai teurastuspaikassa valvontaa suorittaisi teurastamon tarkastuseläinlääkäri.

Lihahygienialain mukaan teurastamossa lihantarkastuksen suorittaa ja laitosta valvoo valtion tarkastuseläinlääkäri. Teurastuspaikassa lihantarkastuksen suorittaa kunnan viranhaltijana oleva laillistettu eläinlääkäri. Mainitun lain mukaan lihantarkastuksen teurastamossa tai teurastuspaikassa suorittavan eläinlääkärin on tarvittaessa huolehdittava myös eläinsuojelulaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä ja määräyksissä tarkastuseläinlääkärille säädettyjen tai määrättyjen tehtävien hoitamisesta.

38 §. *Eläinsuojeluvalvoja.* Pykälän 1 momentin mukaan lääninhallitus voisi määräämillään ehdoilla myöntää maa- ja metsätalousministeriön hyväksymän koulutuksen saaneelle henkilölle oikeuden eläinsuojeluvalvojana suorittaa ehdotetun lain 39 §:ssä tarkoitettuja tarkastuksia. Vastaavan sisältöinen säännös on voimassa olevan lain 11 a §:n 2 momentissa. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi, että eläinsuojeluvalvojalla olisi oltava vakuutus tarkastuksissa mahdollisesti aiheutuvien vahinkojen varalta. Vakuutuksen ottamisesta vastaisi eläinsuojeluvalvoja.

Lääninhallituksen asettamissa ehdoissa voidaan eläinsuojeluvalvojan toimialue määrätä rajoittumaan esimerkiksi vain osaan läänin aluetta tai se voidaan rajata koskemaan vain tiettyjä eläinlajeja. Oikeus voidaan myöntää myös määräaikaisena.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että eläinsuojeluvalvojan oikeudet voidaan peruuttaa, jos asetettuja ehtoja ei noudateta tai jos oikeuksien peruuttamiseen on muu perusteltu syy. Oikeudet voitaisiin peruuttaa esimerkiksi jos eläinsuojeluvalvoja on valvontaa suorittaessaan osoittanut, ettei hän ansaitse eläinsuojeluvalvojan tehtävän hoitamisen edellyttämää luottamusta, tai hänellä ei muuten ole tehtävän hoitamiseen tarvittavaa soveltuvuutta.

4 luku. Valvonta

39 §. *Tarkastus.* Eläinsuojeluvalvontaa hoitavan viranomaisen ja eläinsuojeluvalvojan oi-

keus suorittaa tarkastus edellyttäisi sitä, että on aihetta epäillä ehdotetun lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten rikkomista. Myös voimassa olevan lain 12 §:n mukaisen tarkastuksen toimittaminen edellyttäisi pääsääntöisesti aihetta epäilyyn.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan poliisi voisi suorittaa eläinkuljetusta koskevan tarkastuksen ilman epäilyäkin. Sama oikeus olisi tarkastuseläinlääkärillä teurastamon tai teurastuspaikan alueella. Poliisi voisi käyttää tarkastuksessa asiantuntija-apua.

Myös pykälän 3 momentissa tarkoitetuissa eläintenpitopaikoissa ja eläimillä harjoitettavan toiminnan osalta tarkastus voidaan suorittaa ilman 1 momentissa tarkoitettua epäilyä. Momentissa tarkoitetuissa toiminnoissa saattaa toiminnan taloudellisesta luonteesta johtuen syntyä eläinsuojelullisia epäkohtia verraten helposti. Vastaavan sisältöinen säännös on voimassa olevan lain 12 §:n 1 momentissa. Ilman epäilyä tarkastettaviin kohteisiin on ehdotuksessa lisätty eläinnäyttelyt ja -kilpailut, 16 §:n 4 momentissa tarkoitettut tilaisuudet sekä luonnonvaraisten eläinten riistanhoidolliset ja tuotannolliset tarhat.

Valvonta edellyttää, että tarkastuksen toimittajalla on oikeus päästä eläimen pitopaikkaan. Valvonta edellyttää, että tarkastuksessa voidaan tarkastaa eläin, sen pitopaikka sekä eläimen hoitoon ja käsittelyyn tarkoitettut varusteet, välineet, ravinto ja juotava. Valvontaa varten mahdollisesti tarvittavat näytteet voitaisiin ehdotuksen mukaan ottaa korvauksetta. Korvauksetta otettava näytteitä olisivat esimerkiksi ruoasta tai vedestä otettavat näytteet sekä eläinten raadot.

40 §. *Neuvot.* Sellaisissa tapauksissa, joissa ei ole vielä varsinaisesti kysymyksessä ehdotetun lain tai sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten rikkominen, tulisi tarkastuksen suorittajan antaa eläimen omistajalle tai haltijalle neuvoja, joilla edistettäisiin eläimen hyvinvointia ja vaikutettaisiin lievien eläinsuojelullisten epäkohtien korjaamiseen. Neuvoilla voitaisiin pyrkiä vaikuttamaan esimerkiksi eläimen ruokintaan, jos eläimen terveys tai hyvinvointi saattaisi noudatetulla ruokinnalla vaarantua tulevaisuudessa. Neuvot voisivat koskea myös esimerkiksi eläimen liikunnan tarpeen tyydyttämistä tilanteissa, joissa on oletettavissa, että eläin ei saa tarpeeksi liikuntaa.

Tarkastuseläinlääkäri antaisi neuvot teurastamon tai teurastuspaikan omistajalle tai haltijalle.

jalle, teurastamon työntekijöille, eläimen kuljettajalle taikka eläimen omistajalle tai haltijalle, mikäli nämä olisivat teurastamon tai teuras-tuapaikan alueella tavoitettavissa.

Mikäli tarkastuksessa havaitaan tapahtuneen ehdotetun lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten rikkomista, tulee tarkastuksen suorittajan neuvojen antamisen sijasta ryhtyä ehdotetun lain 41, 42 tai 44 §:ssä tarkoitettuihin toimenpiteisiin eläinsuojelullisten epäkohtien korjaamiseksi.

41 §. *Ilmoitukset.* Voimassa olevan lain mukaan eläinsuojeluvälvoija voi antaa eläimen omistajalle tai haltijalle kehoituksia eläinsuojelullisten epäkohtien korjaamiseksi. Ehdotuksen mukaan eläinsuojeluvälvojan toimivalta rajoituisi neuvojen antamiseen. Ehdotetun pykälän mukaan eläinsuojeluvälvojan olisi tarvittaessa ilmoitettava havaitsemistaan ehdotetun lain tai sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten rikkomisesta toimivaltaiselle viranomaiselle, joka antaisi epäkohtien korjaamiseksi tarvittavat kiellot tai määräykset ja ryhtyisi muihin tarvittaviin toimenpiteisiin. Säännöksellä pyritään saattamaan eläinsuojelullisten epäkohtien korjaamisesta vastaaminen mahdollisimman nopeasti eläinsuojeluvälvonnasta vastaavien viranomaisten hoidettavaksi.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan tarkastuseläinlääkäriin tulisi ilmoittaa lääninhallitukselle, mikäli hän epäilee, että eläinsuojelusäännöksiä on rikottu teuraseläimiä toimitavassa eläintenpitoyksikössä.

42 §. *Kiellot ja määräykset.* Jos havaitaan, että eläinsuojelusäännöksiä on rikottu, tulee eläinsuojeluvälvontaa hoitavan viranomaisen ryhtyä toimenpiteisiin epäkohtien korjaamiseksi.

Ehdotuksen mukaan eläinsuojeluvälvonnasta vastaavan viranomaisen tulisi tehdä päätös, jolla eläimen omistajaa tai haltijaa kielletäisiin jatkamasta tai toistamasta lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaista menettelyä taikka hänet velvoitettaisiin suorittamaan toimenpiteitä, joilla eläinsuojelulliset epäkohdat korjattaisiin. Kiellot voisivat koskea minkä tahansa eläinsuojelusäännösten vastaisen menettelyn jatkamista tai toistamista. Annettavilla määräyksillä pyrittäisiin havaittujen eläinsuojelullisten epäkohtien korjaamiseen. Määräykset voisivat koskea esimerkiksi eläimen pitopaikan puhdistamista tai kunnostamista, eläimen hoitoa ja ruokintaa tai eläimen olosuhteiden ja kunnan tarkastustiheyttä.

Sen varmistamiseksi, että epäkohtien korjaamiseen ryhdytään riittävän nopeasti, tulee viranomaisen asettaa suoritettaville toimenpiteille määräaika. Määräajan kuluttua viranomaisen tulee varmistaa, että annettu määräyksiä on noudatettu.

43 §. *Uhkasakko ja teettämisuhka.* Voimassa olevassa laissa ei ole säännöstä, jonka nojalla eläinsuojelullisten epäkohtien poistamista voitaisiin eläimen omistajaan tai haltijaan kohdistuvilla toimenpiteillä tehostaa. Ehdotuksen mukaan lääninhallitus voisi tehostaa 42 §:n nojalla annettua määräystä tai kieltoa uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella. Oikeusturvan kannalta ei ole tarkoituksenmukaista, että kyseisten pakkokeinojen käytöstä voisi päättää yksittäinen virkamies.

Yleiset säännökset hallinnollisesta uhkasakosta sekä teettämis- ja keskeyttämisuhasta on annettu uhkasakko-laissa, minkä vuoksi se tulisi asiassa muutoin sovellettavaksi.

44 §. *Kiireelliset toimenpiteet.* Eläinsuojelullisten syiden niin vaatiessa voitaisiin ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan ryhtyä välittömiin toimenpiteisiin eläimen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Tällainen tilanne olisi esimerkiksi kysymyksessä silloin, kun eläinsuojelulliset epäkohdat ovat niin suuria ja pikaista korjausta vaativia, että ehdotetun lain 42 §:ssä tarkoitetuilla kielloilla ja määräyksillä ei voitaisi saada tilanteeseen korjausta riittävän nopeasti ja riittävällä varmuudella.

Pykälässä tarkoitettu eläinsuojelullinen syy on kysymyksessä paitsi silloin kun eläin kärsii jo ehdottoman välttämättömän hoidon puutteesta, myös silloin, kun eläimen hoidosta vastaava henkilö on tavoittamattomissa tai jostain syystä kykenemätön hoitamaan eläintä ja on oletettavissa, että eläimen hyvinvointi tästä syystä vaarantuu pikaisesti.

Ensimmäisessä eläimelle tulisi hankkia hoitoa muualta tai hoitaja taikka rehua, ruokaa, vettä tai muita eläimen hyvinvoinnin kannalta välttämättömiä aineita. Eläimen hyvinvoinnille ehdottoman välttämättömillä aineilla tarkoitetaan esimerkiksi eläimen kiireelliseen lääkitsemiseen tarvittavia lääkkeitä. Ehdotuksen mukaan eläin voitaisiin lopettaa, toimittaa teurastettavaksi tai myydä, jos muiden keinojen käyttäminen ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista. Eläin olisi lopetettava, mikäli eläin on sellaisessa tilassa, että sen hengissä pitäminen on ilmeistä julmuutta sitä kohtaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden lisäksi poliisi voisi 2 momentin mukaan eläinkuljetusten osalta määrätä eläimet kuljetettavaksi suurinta mahdollista reittiä takaisin kuljetuksen lähtöpaikkaan tai muuttaa kuljetuksen reittisuunnitelmaa siten, että eläinten hyvinvointi turvataan. Säännöstä voitaisiin soveltaa esimerkiksi tapauksissa, joissa teuraseläimiä on lastattu kulkuneuvoon liikaa ja niiden palauttaminen kuljetuksen lähtöpaikkaan olisi tarkoitukseenmukaista. Jos kulkuneuvo esimerkiksi tulisi liian täyteen eläimiä, mikäli niitä noudettaisiin reittisuunnitelman mukaisesti, voitaisiin reittisuunnitelmaa muuttaa. Vastaavan sisältöinen määräys sisältyy eläinten suojelemisesta kuljetusten aikana annettuun direktiiviin.

45 §. *Kuuleminen.* Pykälässä säädettäisiin viranomaisen velvollisuudesta kuulla eläimen omistajaa tai haltijaa ennen kuin kielto tai määräys annettaisiin tai ryhdyttäisiin välittömiin toimenpiteisiin eläimen hyvinvoinnin turvaamiseksi.

46 §. *Haltuunotto ja hävittäminen.* Ehdotuksen mukaan eläinsuojeluvalvontaa hoitavalla viranomaisella olisi oikeus ottaa haltuunsa ehdotetun lain 12 §:ssä tarkoitettu eläimen hoitoon, käsittelyyn, kiinnittämiseen, kuljettamiseen, tainnuttamiseen tai lopettamiseen tarkoitettu väline, laite tai aine, jonka käyttö ilmeisesti aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kipua tai tuskaa.

Ennen haltuunottopäätöksen tekemistä välineen, laitteen tai aineen omistajalle tai haltijalle olisi varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

Jos muu ehdotetussa laissa tarkoitettu valvontaviranomainen kuin poliisi on suorittanut haltuunoton, tulee haltuunotettu laite, väline tai aine viipymättä toimittaa poliisille. Ehdotetun lain 47 §:ssä on säännös kielletyn laitteen, välineen ja aineen takavarikosta.

Pykälän 3 momentissa on säännös haltuunotetun laitteen, välineen tai aineen hävittämisestä.

47 §. *Takavarikko.* Pykälä sisältää viittauksen pakkokeinolakiin. Maimitun lain nojalla esitutkintaviranomainen voi takavarikoida omaisuutta muun muassa silloin, jos on syytä olettaa, että se voi olla todisteena rikosasianssa tai että tuomioistuim julistaa sen menetetyksi. Ehdotetun lain 57 §:ssä on säännös kielletyn välineen, laitteen tai aineen menettämisseuraamuksesta.

48 §. *Selvitykset ja tutkimukset.* Euroopan

yhteisön eri tuotantoeläinten pitoa koskevat direktiivit sekä eläinten lopettamisesta ja teurastuksesta annettu direktiivi edellyttävät eri tuotantoeläinten pitoyksiköiden ja teurastamojen säännöllistä tarkastamista. Lisäksi eläinten suojelemisesta kuljetusten aikana annettu direktiivi edellyttää eläinkuljetusten tarkastuksia. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriö tai lääninhallitus voisivat määrätä eläinlääkärit suorittamaan selvityksiä ja tutkimuksia ehdotetun lain ja sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten noudattamisen valvomiseksi tai Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen tai Euroopan yhteisön oikeusjärjestyksen velvoitteiden täyttämiseksi. Selvityksiä ja tutkimuksia voitaisiin suorittaa myös yhdessä muiden eläintenpitoyksikköön tehtävien tarkastusten kanssa.

Valvonta edellyttää, että selvityksen tai tutkimuksen suorittajalla on pääsy tiloihin, joissa eläimiä pidetään, sekä muihin eläintenpitoon liittyviin tiloihin. Valvonta edellyttää, että eläimen omistaja tai haltija avustaa selvityksen tai tutkimuksen suorittamisessa ja antaa suorittajalle valvonnan edellyttämät tiedot.

Direktiivit edellyttävät, että Euroopan yhteisöjen komission eläinlääketieteelliset asiantuntijat voivat panna toimeen tarkastuksia jäsenmaissa yhdessä kansallisen viranomaisen kanssa. Ehdotetussa 3 momentissa säädettäisiin Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen tai Euroopan yhteisön oikeusjärjestyksen edellyttämille tarkastajille oikeus päästä selvityksen tai tutkimuksen kohteena olevaan eläintenpitoyksikköön, eläinten kuljetustilaan, teurastamoon tai teurastuspaikkaan kyseisen sopimuksen tai oikeusjärjestyksen niin edellyttäessä.

49 §. *Tarkastusten, selvitysten ja tutkimusten suorittaminen.* Ehdotetun lain mukaiset valvontatoimenpiteet olisi pyrittävä suorittamaan mahdollisimman vähän haittaa aiheuttavasti.

50 §. *Virka-apu.* Pykälän mukaan poliisin olisi annettava valvontaviranomaisille ja eläinsuojeluvalvojalle virka-apua eläinsuojelulain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvonnassa, mikäli heitä estetään suorittamasta valvontatehtäväänsä ja esteen poistaminen edellyttää poliisin toimivaltuuksien käyttöä.

5 luku. Muutoksenhaku

51 §. *Valitus.* Voimassa olevan eläinsuojelu-

lain 13 d §:n mukaan kunnaneläinlääkäriin päätökseen, joka koskee eläimen käyttämistä valotai elokuvauksessa tai esityksessä, jossa eläimelle voi aiheutua kipua tai tuskaa, haetaan muutosta lääninhallituksesta. Muilta osin lakiin ei sisälly muutoksenhakua koskevia säännöksiä, joten muutoksenhausta on voimassa, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annettussa laissa (154/50) on säädetty.

Voimassa olevan eläinsuojelulain 12 §:ssä tarkoitettua tarkastuksessa eläimen omistajalle tai haltijalle epäkohtien korjaamiseksi annetuista kehotuksista ei ole voitu valittaa. Eläimen omistajan tai haltijan oikeusturva on toteutunut käytännössä siten, että hän on voinut jättää annetun kehotuksen noudattamatta, jolloin on jouduttu pitämään lain 12 a §:ssä tarkoitettu katselmus. Jos myös katselmuksessa annetut eläinlääkäriin ohjeet on jätetty noudattamatta, on poliisi voinut ryhtyä toimenpiteisiin eläimen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Poliisin asiassa tekemästä päätöksestä on voitu valittaa lääninhallitukseen. Menettelyn moniportaisuudesta on johtunut, ettei eläinten olosuhteita ole aina saatu asianmukaiseen kuntoon riittävän nopeasti.

Ehdotetussa laissa on tarkoituksena, että muun muassa valvontaviranomaisten antamat kiellot ja määräykset olisivat valituskelpoisia päätöksiksi. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että kunnaneläinlääkäriin, kunnan terveydensuojeluvallontaa hoitavan viranhaltijan, tarkastuseläinlääkäriin ja poliisiin ehdotetun lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta lääninoikeudelta.

Lääninhallituksen tekemään päätökseen haetaan muutosta 2 momentin mukaan valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Muutoksenhausta noudatetaan muutoin, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annettussa laissa säädetään.

Valitukset ehdotetun lain nojalla tehdyistä päätöksistä olisi 4 momentin mukaan käsiteltävä kiireellisinä. Eläinten hyvinvoinnin turvaaminen ja eläimen omistajan oikeussuoja edellyttävät, että valitukset eläinsuojelulain nojalla tehdyistä päätöksistä käsiteltäisiin mahdollisimman nopeasti.

52 §. *Täytäntöönpano.* Pykälän mukaan ehdotetun lain 28, 42, 43, 44 ja 46 §:n nojalla tehtävissä päätöksissä voitaisiin määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomaisella toisin määrää. Säännöstä sovellettaisiin tapauksissa,

joissa eläinsuojelulliset epäkohdat olisivat sellaisia, ettei niiden korjaamisen viivästymistä ja epäkohtien jatkumista mahdollisen muutoksenhakuprosessin aikana voitaisi pitää eläinsuojelullisesti hyväksyttävänä.

6 luku. Seuraamukset

53 §. *Eläinsuojelurikkomus.* Pykälässä kuvataan eläinsuojelurikkomuksen tunnusmerkistö. Rangaistuksena eläinsuojelurikkomuksesta olisi sakko, ellei tekoa muualla laissa ole säädetty ankarammin rangaistavaksi.

54 §. *Eläinräökkäys.* Pykälässä säädettäisiin tahallisesti tehdystä tai huolimattomuudesta johtuvasta eläinräökkäyksestä rangaistukseksi sakko tai enintään kahden vuoden vankeus.

55 §. *Eläintenpitokielto.* Eläinräökkäyksestä tuomittu voitaisiin tuomita myös määrääjäksi tai pysyvästi menettämään oikeutensa eläintenpitoon. Eläintenpitokielto voisi koskea eläintenpitoa yleensä tai vain määrättyjen eläinlajien pitämistä. Säännös vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 15 §:n 4 momenttia. Ehdotuksella madalletaan kuitenkin eläintenpitokieltoon tuomitsemisen kynnyksiä. Eläintenpitokielto voitaisiin tuomita, jos eläinräökkäyksestä tuomittu on teollaan osoittautunut kykenemättömäksi, haluttomaksi tai sopimattomaksi huolehtimaan eläinten hyvinvoinnista, vaikka kysymyksessä ei olisikaan voimassaolevassa laissa tarkoitettu eläinräökkäyksenä tuomittava teko. Säännöksellä pyritään parantamaan eläinten hyvinvointia kieltämällä eläintenpitoa henkilöitä, joka on soveltumaton tai kykenemätön huolehtimaan eläinten hyvinvoinnista. Eläinten hyvinvoinnin turvaaminen edellyttää, että eläintenpitokieltoa voidaan tuomita myös sellaiselle henkilölle, joka jätetään rangaistukseen tuomitsematta syyntakeettomuuden tai muun rikoslain 3 luvun 3 pykälässä tarkoitettun syyntakeettomuuden perusteella.

Muutoksenhausta huolimatta tuomittu eläintenpitokielto olisi pantava heti täytäntöön.

Kiellon noudattamisen valvomiseksi pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi tuomioistuimelle velvollisuus toimittaa jäljennös eläintenpitokieltoa koskevan päätöksen pöytäkirjasta maa- ja metsätalousministeriölle. Maa- ja metsätalousministeriö tiedottaisi kiellosta tarpeen mukaan edelleen muille eläinsuojeluvallontaviranomaisille.

56 §. *Salassapitovelvollisuuden rikkominen.*

Ehdotetun lain 62 §:ssä säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkominen olisi rangaistava sakolla tai enintään kuuden kuukauden vankeudella. Teko olisi asianomistajarikos, josta virallinen syyttäjä ei saisi nostaa syytettä, ellei asianomistaja ole ilmoittanut sitä syytteeseen pantavaksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua rangaistus-säännöstä ei sovellettaisi virkamiehiin eikä julkisyhteisön työntekijöihin. Heidän osaltaan salassapitovelvollisuuden rikkomisesta säädetään rikoslain 40 luvun 5 §:ssä. Tätä koskeva viittaussäännös ehdotetaan otettavaksi pykälän 3 momenttiin.

57 §. *Menettämisseuraamus.* Pykälässä säädettyihin ehdotetun lain 12 §:ssä tarkoitettuun rikkomisesta tuomittavasta menettämisseuraamuksesta.

7 luku. Erinäiset säännökset

58 §. *Kustannukset.* Velvollisuus ehdotetun lain 42 ja 44 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä aiheutuvien kustannusten suorittamiseen on eläimen omistajalla tai haltijalla. Jos suoritetuista toimenpiteistä on saatu tuloja, jotka ovat suuremmat kuin toimenpiteestä aiheutuneet kustannukset, on jäännös annettava eläimen omistajalle tai haltijalle. Eläimestä saadulla muulla tulolla tarkoitetaan esimerkiksi eläimen maidon, munien tai villan myynnistä saatua tuloa.

Eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi tehtävät kiiretoimet saattavat edellyttää esimerkiksi rehun hankkimista eläimille. Kunnaneläinlääkärillä, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavalla viranhaltijalla tai poliisilla ei kuitenkaan ole käytettävissään erillisiä määrärahoja toimenpiteiden suorittamiseen. Sen varmistamiseksi, että eläinten hyvinvointi voitaisiin turvata kaikissa tilanteissa, ehdotetaan 2 momentissa säädettyä, että toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset voidaan erityisistä syistä maksaa valtion talousarviossa maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintähuoltoon varatuista määrärahoista. Eläimen omistaja tai haltija olisi vastuussa kustannusten lopullisesta suorittamisesta. Ehdotetussa säännöksessä tarkoitettu erityinen syy olisi kysymyksessä esimerkiksi silloin, jos eläimiä olisi tarkoituksenmukaista ruokkia ennen teurastamista tai lopettamista sen vuoksi, että niistä saataisiin parempi hinta. Jotta eläimelle voitaisiin järjestää tarpeellista

tilapäistä hoitoa, tulisi hoitoon ottajalla olla varmuus siitä, että eläimen hoidosta aiheutuvat kustannukset korvataan.

Kustannukset saataisiin 3 momentin mukaan periä ilman tuomiota tai päätöstä, noudattaen mitä verojen ja maksujen perimisestä ulosotto-toimin säädetään. Kustannukset korvattaisiin valtion varoista, ellei niitä saataisi perittyä eläimen omistajalta tai haltijalta. Vastaavan sisältöinen säännös kustannusten perimisestä ja korvaamisesta on voimassa olevan lain 13 §:n 2 momentissa.

59 §. *Palkkiot.* Kunnaneläinlääkärin palkkio ja korvaus ehdotetun lain mukaisen tarkastuksen suorittamisesta määräytyisi nykyiseen tapaan eläinlääkäreiden toimituspalkkioista annetun asetuksen mukaisesti. Palkkiot ja korvaukset maksaa lääninhallitus, ellei maa- ja metsätalousministeriö ota yksittäistapauksessa tai tietyn asiaryhmän osalta maksamista suoritettavakseen.

Pykälän 2 momentin mukaan oikeus 1 momentin mukaiseen palkkioon ja korvaukseen olisi myös ehdotetun lain 48 §:ssä tarkoitettuun selvityksen tai tutkimuksen suorittamiseen määrättyllä eläinlääkärillä.

60 §. *Korvaukset.* Eläinten kuljetusta varten tehdystä tarkastuksesta tulisi eläimen omistajan tai haltijan maksaa tarkastuksen suorittaneelle eläinlääkärille korvaus. Korvauksen maksaminen olisi aiheuttamisperiaatteen mukaisesti tarkastusta pyytäneen velvollisuutena. Ehdotuksen mukaan maa- ja metsätalousministeriö määräisi tarkemmin maksettavan korvauksen suuruuden.

Pykälän 2 momentin nojalla voitaisiin ase- tuksella tarvittaessa säätää korvausten perimisestä ja maksamisesta toisin kuin 1 momentissa säädetään.

61 §. *Vahingonkorvaus.* Voimassa olevan eläinsuojelulain aikana on ollut epäselvyyttä siitä, kuuluuko kunnan virkamiesten eläinsuojeluvalvontaa hoitaessaan aiheuttaman vahingon korvaaminen kunnalle vai valtiolle. Ehdotetussa laissa ei säädetäisi eläinsuojeluvalvontaa kunnan tehtäväksi. Tämän vuoksi valtio olisi ehdotuksen mukaan vastuussa kunnan- eläinlääkärin ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan valvontatehtävää hoitaessaan aiheuttamasta vahingosta. Mahdolliset korvaukset maksettaisiin valtion talousarviossa maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintähuoltoon varatuista määrärahoista.

Ehdotuksen mukaan valtio vastaisi vahingosta vahingonkorvauslain (412/74) julkisyhteisöjen korvausvastuuta koskevien säännösten mukaisesti. Pykälän 2 momentin mukaan valtion oikeuteen periä maksamaansa vahingonkorvausta vahingon aiheuttajalta noudatettaisiin soveltuvin osin vahingonkorvauslain työntekijän ja virkamiehen korvausvastuuta koskevia säännöksiä.

Vahingonkorvauslain mukaan julkisyhteisö on velvollinen korvaamaan julkista valtaa käytettäessä virheen tai laiminlyönnin johdosta aiheutuneen vahingon. Vahingosta, jonka työntekijä työssään virheellään tai laiminlyönnillään aiheuttaa, hän on velvollinen korvaamaan määrän, joka harkitaan kohtuulliseksi. Kohutuullisuutta harkittaessa otetaan huomioon vahingon suuruus, teon laatu, vahingon aiheuttajan asema, vahingon kärsineen tarve sekä muut olosuhteet. Jos työntekijän viaksi jää vain lievää tuottamus, vahingonkorvausta ei tuomita.

Pykälän 3 momentin mukaan edellä 1 ja 2 momentissa säädettyä noudatettaisiin myös maa- ja metsätalousministeriön tai lääninhallituksen ehdotetussa laissa tarkoitettuja tehtäviä suorittamaan määräämän eläinlääkäriin mahdollisesti aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen.

62 §. *Salassapitovelvollisuus.* Eläimen omistajan tai haltijan suojaamiseksi tarkastuksissa ja muussa valvonnassa kertyvien tietojen asiattomalta levittämistä ja käytöltä ehdotetaan pykälässä säädettäväksi salassapitovelvollisuudesta. Salassapitovelvollisuus koskisi kaikkia niitä, jotka ehdotettua lakia valvoessaan tai valvontaan liittyvää tutkimustehtävää taikka muuta tehtävää suorittaessaan ovat saaneet tietoja, jotka koskevat yksityisen tai yhteisön taloudellista asemaa, liike- tai ammatillisaisuutta taikka yksityisen henkilökohtaisia oloja.

Salassapitovelvollisuus ei estäisi antamasta valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja ja asiakirjoja valvontaviranomaisille eikä myöskään syyttäjää-, poliisi- ja tulliviranomaisille rikoksen selvittämistä varten taikka muutoksenhakua tutkivalle viranomaiselle. Lisäksi ehdotetaan, että mainittuja tietoja ja asiakirjoja saataisiin Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen tai Euroopan yhteisön oikeusjärjestyksen niin edellyttäessä antaa ulkomaisille toimielimille ja tarkastajille. Euroopan unionin valvontaviranomaisten suorittamat tarkastukset saattavat edellyttää tiedon saamista muutoin salassapidettävästä seikasta.

63 §. *Ilmoitusvelvollisuus.* Valvontaviranomaisille säädettävällä ilmoitusvelvollisuudella tehostettaisiin ehdotetun lain rikkomisen saattamista esitutkintaviranomaisen tietoon.

64 §. *Valvontavelvoite.* Pykälässä säädettäisiin lapsen huoltajille ja muille lasta valvoville henkilöille velvollisuus huolehtia siitä, ettei lapsi kohtelee eläimiä ehdotetun lain tai sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten vastaisesti. Voimassa olevan lain 14 §:n mukaan huolehtimisvelvollisuus koskee sitä, ettei lapsi rääkkää eläimiä.

65 §. *Tarkemmat säännökset.* Tarkemmat säännökset ehdotetun lain täytäntöönpanosta annettaisiin asetuksella.

8 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

66 §. *Voimaantulo.* Ehdotetulla lailla kumottaisiin voimassa oleva eläinsuojelulaki siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Ehdotetulla lailla kumottaisiin myös kotieläinten liikkuvasta kaupasta annettu asetus. Kumottavan lain nojalla koe-eläintoiminnasta annettu asetus jäisi kuitenkin edelleen voimaan.

Ehdotetun lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat käsiteltäisiin lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä sen täytäntöönpanemiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin.

67 §. *Siirtymäsäännökset.* Pykälän 1 momentti sisältää siirtymäsäännöksen riittävän ajan varaamiseksi niille, jotka lain voimaan tullessa harjoittavat toimintaa, josta on lain voimaantultua tehtävä ilmoitus.

Pykälän 2 momentin mukaan eläinten kuljetuksia tulonhankkimistarkoituksessa harjoittavien on haettava ehdotetun lain edellyttämää lupaa kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.

Pykälän 3 momentin mukaan kunnan olisi huolehdittava löytöeläinten talteenoton järjestämisestä kahden vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotetun eläinsuojelulain voimaantultua

annettaisiin uusi eläinsuojeluasetus. Asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä eläinten pitopaikasta, eläinten hoidosta, eläinten kohtelusta, eläimille suoritettavista toimenpiteistä, eläinjalostuksesta, eläinten lopettamisesta sekä teurastuksesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä. Lisäksi asetuksella säädettäisiin tarkemmin ehdotetussa laissa tarkoitetusta ilmoituksenvaraisesta toiminnasta. Asetuksella säädettäisiin muun muassa lääninhallitukselle tehtävän ilmoituksen sisällöstä.

Ehdotetun lain voimaantultua annettaisiin myös uusi asetus eläinten kuljetuksesta. Asetukseen sisältyisi pääosin eläinkuljetuksia koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen ja eläinten kuljetusta koskevan Euroopan yhteisön direktiivin edellyttämät määräykset.

Maa- ja metsätalousministeriön päätöksillä annettaisiin tarkempia määräyksiä eläinten pitopaikasta, eläinten hoidosta, eläinten kohtelusta, eläinjalostuksesta, ilmoituksenvaraisen toiminnan edellyttämästä eläinten luetteloinnista, eläinten kuljetuksesta, eläinten lopettamisesta

ta sekä teurastuksesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä. Maa- ja metsätalousministeriön päätöksillä annettaisiin yksityiskohtaisia määräyksiä Euroopan neuvoston eläinsuojelusopimusten ja Euroopan yhteisön eläinsuojelua koskevien direktiivien edellyttämistä eri eläinlajeja koskevista määräyksistä. Määräykset koskisivat esimerkiksi eri eläinlajien eläintilojen mitoitusta ja muuta varustusta, eri eläinlajien hoitoa ja kohtelua sekä eri eläinlajien lopettamiseen ja tainnuttamiseen käytettäviä menetelmiä ja välineitä.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on tullut hyväksytyksi ja vahvistetuksi.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Eläinsuojelulaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta.

Lain tarkoituksena on myös edistää eläinten hyvinvointia ja hyvää kohtelua.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan kaikkiin eläimiin.

Metsästyksen, kalastuksen, eläinten lääkitsemisen, eläinjalostuksen, eläinten keinollisen lisäämisen ja luonnonsuojelun osalta noudatetaan lisäksi, mitä niistä erikseen säädetään.

2 luku

Eläintenpito

3 §

Yleiset periaatteet

Eläimiä on kohdeltava hyvin eikä niille saa aiheuttaa tarpeetonta kärsimystä. Tarpeettoman kivun ja tuskan tuottaminen eläimille on kielletty. Lisäksi eläintenpidossa on edistettävä eläinten terveyden ylläpitämistä sekä otettava huomioon eläinten fysiologiset tarpeet ja käytäytymistarpeet.

Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä on pidettävä tarpeettoman kärsimyksen, kivun ja tuskan tuottamisena eläimille.

4 §

Eläinten pitopaikka

Eläimen pitopaikan on oltava riittävän tila-

va, suojaava, valoisa, puhdas ja turvallinen sekä muutoinkin tarkoituksenmukainen ottaen huomioon kunkin eläinlajin tarpeet. Eläimen pitäminen tarpeetonta kärsimystä tuottavalla tavalla on kielletty.

Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläimen pitopaikalle asetettavista vaatimuksista. Asetuksella voidaan myös säätää, että maa- ja metsätalousministeriö voi antaa niistä tarkempia määräyksiä.

5 §

Eläinten hoito

Hoidossa olevaa eläintä ei saa jättää hoidotta tai hylätä. Eläimen on saatava riittävästi sille sopivaa ravintoa, juotavaa ja muuta sen tarvitsemää hoitoa. Eläimen sairastuessa sen on saatava asianmukaista hoitoa. Eläimen hyvinvointi ja olosuhteet on tarkistettava riittävän usein.

Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläimen hoidolle asetettavista vaatimuksista. Asetuksella voidaan myös säätää, että maa- ja metsätalousministeriö voi antaa niistä tarkempia määräyksiä.

6 §

Eläinten kohtelu

Eläimen liiallinen rasittaminen ja kohtuuttoman ankara kurissa pitäminen ja kouluttaminen sekä liian kovakourainen käsittely on kielletty. Eläimen sitominen tarpeetonta kärsimystä tuottavalla tavalla on kielletty. Eläimen on annettava levätä kunnolla ja lisäksi sen on saatava liikkuu.

Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläimen kohtelulle asetettavista vaatimuksista. Asetuksella voidaan myös säätää, että maa- ja metsätalousministeriö voi antaa niistä tarkempia määräyksiä.

7 §

Eläimille suoritettavat toimenpiteet

Leikkaus tai muu siihen verrattava kipua aiheuttava toimenpide saadaan eläimelle suorittaa vain, jos se on eläimen sairauden tai muun siihen verrattavan syyn vuoksi tarpeellista.

Toimenpiteen saa suorittaa vain eläinlääkäri. Jos toimenpiteestä aiheutuva kipu on lievää ja

hetkellistä tai toimenpide ei siedä viivytystä, saa toimenpiteen kuitenkin tehdä myös muu henkilö kuin eläinlääkäri.

Asetuksella voidaan poiketa 1 ja 2 momentin säännöksistä. Asetuksella voidaan myös säätää, että maa- ja metsätalousministeriö voi myöntää poikkeuksia 1 ja 2 momentin säännöksistä. Maa- ja metsätalousministeriö ei voi kuitenkaan myöntää poikkeuksia sellaisten toimenpiteiden suorittamiseen, joiden tarkoituksena on eläimen mykistäminen tai eläimen ulkonäön muuttaminen. Maa- ja metsätalousministeriö voi kieltää sellaisten eläinten käyttämisen kilpailuissa tai pitämisen näytteillä, joille on suoritettu leikkaus tai toimenpide, jonka suorittaminen on tämän lain nojalla kielletty.

8 §

Eläinjalostus ja geeniteknologia

Eläinjalostuksessa on otettava huomioon eläinsuojelulliset näkökohdat sekä eläinten terveys.

Sellainen eläinjalostus tai jalostusmenetelmien käyttäminen, josta voi aiheutua eläimelle kärsimystä taikka merkittävää haittaa eläimen terveydelle tai hyvinvoinnille, on kielletty.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, on geeniteknologian käyttö eläinten tuotannon määrälliseksi tai laadulliseksi muuttamiseksi kielletty, jos se voi vaikuttaa haitallisesti eläinten terveyteen tai hyvinvointiin. Geeniteknologian käytöstä koe-eläintoiminnassa noudatetaan kuitenkin 31 §:n säännöksiä.

Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläinjalostukselle ja geeniteknologian käytölle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista. Asetuksella voidaan myös säätää, että maa- ja metsätalousministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä eläinjalostukselle ja geeniteknologian käytölle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista.

9 §

Eläinten suorituskykyyn vaikuttaminen

Eläimen suorituskykyyn keinotekoinen kohottaminen, alentaminen tai ylläpitäminen lääkkeillä taikka muilla vastaavilla aineilla tai valmisteilla on kielletty.

Epäiltäessä, että 1 momentissa mainittuja aineita tai valmisteita on käytetty, tämän lain mukaista valvontaa suorittavalla eläinlääkäriellä on oikeus päästä niihin tiloihin, joissa eläintä

pidetään sekä ottaa tarvittavia näytteitä. Eläimen omistaja ja haltija on velvollinen avustamaan eläinlääkäriä näytteiden ottamisessa sekä antamaan tarvittavat tiedot valvontaa varten.

10 §

Eläinten tuotantokykyyn vaikuttaminen

Eläimen tuotantokykyyn keinotekoinen kohottaminen lääkkeillä taikka muilla vastaavilla aineilla tai valmisteilla on kielletty, ellei voida osoittaa, ettei niistä aiheudu haittaa eläimen terveydelle tai hyvinvoinnille.

Edellä 1 momentissa säädetyn kiellon valvonnan osalta noudatetaan soveltuvin osin eläinten lääkitsemisestä annetun lain (402/90) säännöksiä.

11 §

Eläinten pakolla syöttäminen

Eläintä ei saa lihottamistarkoituksessa eikä tuotannon lisäämiseksi pakolla syöttää.

12 §

Välineet, laitteet ja aineet

Sellaisten eläimen hoitoon, käsittelyyn, kiinnittämiseen, kuljettamiseen, tainuttamiseen tai lopettamiseen tarkoitettujen välineiden, laitteiden ja aineiden, joiden käyttö ilmeisesti aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kipua tai tuskaa, valmistus, maahantuonti, myynti, luovutus, käyttö ja hallussapito on kielletty.

Maa- ja metsätalousministeriö määrää, minikälaisia välineitä, laitteita ja aineita on pidettävä sellaisina, joiden käyttö ilmeisesti aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kipua tai tuskaa.

13 §

Luonnonvaraisten eläinten ottaminen elätettäväksi

Luonnonvaraisten nisäkkäiden ja lintujen ottaminen elätettäväksi on kielletty, ellei kysymyksessä ole eläimen pyydystäminen eläintarhassa pidettäväksi, eläimen tarhaaminen lihan, munien tai niiden tuottamiseen tarkoitettujen siitoseläinten tuottamiseksi taikka riistanhoidollisessa tarkoituksessa, eläimelle tilapäisesti annettava sairaanhoito tai muu hyväksyttävä tilapäinen tarve taikka tieteellinen tutkimustyö.

Tilapäisesti annettavaa sairaanhoitoa tai muuta hyväksyttävää tilapäistä tarvetta varten

hoitoon otettu eläin on sen tilan salliessa vapautettava, jos on oletettavissa, että se vaikeuksitta sopeutuu luonnonvaraiseen elämään. Jos eläintä ei voida vapauttaa eikä sen hoitoa voida järjestää, eläin on lopetettava.

14 §

Sairaat tai vahingoittuneet eläimet

Luovutettaessa sairas tai vahingoittunut eläin on sairaudesta tai vahingoittumisesta ilmoitettava eläimen vastaanottajalle.

Sairasta, vahingoittunutta tai muutoin avuttomassa tilassa olevaa kotieläintä tai muuta ihmisen hoidossa olevaa eläintä on joko itse autettava tai ilmoitettava eläimestä sen omistajalle tai hoitajalle taikka kunnaneläinlääkärille, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavalle viranhaltijalle tai poliisille.

Jos 2 momentissa mainittujen henkilöiden tavoittaminen on kohtuuttoman vaikeaa ja jos eläin on sellaisessa tilassa, että sen hengissä pitäminen on ilmeistä julmuutta sitä kohtaan, saadaan se lopettaa. Tästä on viivytyksettä tehtävä 2 momentissa mainittu ilmoitus.

Sairasta, vahingoittunutta tai muutoin avuttomassa tilassa olevaa luonnonvaraista eläintä on pyrittävä auttamaan. Jos eläin on kuitenkin sellaisessa tilassa, että sen hengissä pitäminen on ilmeistä julmuutta sitä kohtaan, eläin on lopetettava tai on huolehdittava siitä, että se lopetetaan.

15 §

Talteenotetut eläimet

Kunnan on huolehdittava alueellaan irrallaan tavattujen ja talteenotettujen koirien ja kissojen sekä muiden vastaavien pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten tilapäisen hoidon järjestämisestä.

Talteenotettua eläintä on säilytettävä vähintään 15 päivän ajan, minkä jälkeen kunnalla on oikeus myydä, muutoin luovuttaa tai lopettaa eläin.

Kunnalla on oikeus periä eläimen omistajalta tai haltijalta korvaus eläimen talteenotosta, hoidosta ja mahdollisesta lopettamisesta aiheutuneista kustannuksista.

Jos poliisille on tehty metsästyslain (615/93) 55 §:ssä tarkoitettu ilmoitus koiran talteenotosta, tulee poliisin ilmoittaa talteenotosta kunnan löytöeläinten talteenottoaikaan.

16 §

Eläinkilpailut

Jos eläin voi kilpailuissa joutua alttiiksi kivulle, tuskalle tai kohtuuttomalle rasitukselle, kilpailujen järjestäjän on omalla kustannuksellaan kutsuttava kilpailutilaisuuteen eläinlääkäri valvomaan, että tätä lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan.

Lääninhallitus voi tarvittaessa kilpailujen järjestäjän kustannuksella määrätä eläinlääkärin kilpailutilaisuuteen valvomaan eläinsuojelusäännösten ja -määräysten noudattamista.

Maa- ja metsätalousministeriö voi kieltää pitämästä sellaisia eläinkilpailuja tai muita vastaavia tilaisuuksia, joissa eläimille voi aiheutua tarpeetonta kipua, tuskaa tai kohtuutonta rasitusta.

Mitä tässä pykälässä ja 17 §:ssä säädetään kilpailuista ja niiden valvomisesta, koskee myös tilaisuuksia, joissa eläimen jalostuksellista arvoa, käyttöarvoa tai muuta ominaisuutta testataan siten, että siitä voi aiheutua eläimelle kipua, tuskaa tai kohtuutonta rasitusta.

17 §

Eläinkilpailujen valvominen

Edellä 16 §:ssä tarkoitettun eläinlääkärin on kiellettävä eläimen käyttäminen kilpailuissa, jos hänellä on perusteltua aihetta epäillä, että eläintä käytetään tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesti.

Jos eläimen omistaja tai haltija ei noudata eläinlääkärin antamaa kieltoa, kilpailujen järjestäjä on velvollinen estämään eläimen osallistumisen kilpailuihin. Tässä tarkoituksessa kilpailujen järjestäjä voi keskeyttää kilpailut tai ottaa eläimen haltuunsa kilpailujen ajaksi. Poliisin on tarvittaessa annettava virka-apua kilpailujen järjestäjälle.

18 §

Eläimen luovuttaminen palkintona

Eläimen luovuttaminen arpajais- tai kilpailuvoittona on kielletty. Lääninhallitus voi erityisesti syystä myöntää poikkeuksia kiellosta.

19 §

Eläinten pitäminen näytteillä ja käyttäminen esityksissä

Eläimen näytteillä pitämisestä taikka käyttä-

misestä valo- tai elokuvauksessa tai muussa esityksessä ei saa aiheutua eläimelle kipua tai tuskaa.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, kunnaneläinlääkäri voi erityisestä syystä antaa luvan sellaiseen 1 momentissa tarkoitettuun toimintaan, josta eläimelle voi aiheutua vähäistä kipua tai tuskaa. Jos 1 momentissa tarkoitettua toimintaa harjoitetaan useamman kunnan alueella, on lupa kuitenkin haettava sen läänin lääninhallitukselta, jonka alueella toimintaa pääasiallisesti harjoitetaan. Lupa voidaan liittää eläinsuojelun kannalta tarpeellisia ehtoja. Lupa voidaan peruuttaa, jos lupaehtoja ei noudateta.

Sellaisen valo- ja elokuvauksen osalta, joka tehdään tieteellistä tutkimusta tai siihen liittyvää opetustarkoitusta varten, sovelletaan kuitenkin 31 §:n säännöksiä.

20 §

Sirkukset, eläintarhat ja eläinnäyttelyt

Maa- ja metsätalousministeriö voi määrätä, mihin lajeihin kuuluvia eläimiä saadaan käyttää sirkuksessa ja muussa siihen verrattavassa näytöksessä, jossa näytetään eläimille opetettuja taitoja, tai pitää näytteillä eläintarhassa taikka pysyvässä tai kiertävässä eläinnäyttelyssä.

Eläimiä saadaan käyttää sirkuksessa ja muussa siihen verrattavassa näytöksessä sekä pitää näytteillä eläintarhassa tai pysyvässä tai kiertävässä eläinnäyttelyssä vain lääninhallituksen luvalla.

Lupa kotimaisen sirkuksen tai muun siihen verrattavan näytöksen taikka kiertävän eläinnäyttelyn pitämiseen on haettava sen läänin lääninhallitukselta, jonka alueella on sirkuksen tai eläinnäyttelyn omistajan kotipaikka. Lupa ulkomaisen sirkuksen tai muun siihen verrattavan näytöksen taikka kiertävän eläinnäyttelyn pitämiseen on haettava sen läänin lääninhallitukselta, jonka alueelta ulkomainen sirkus, muu siihen verrattava näytös tai kiertävä eläinnäyttely tulee maahan. Lupa eläintarhan ja pysyvän eläinnäyttelyn pitämiseen on haettava sen läänin lääninhallitukselta, jonka alueella eläintarha tai pysyvä eläinnäyttely sijaitsee.

Lupa myönnetään, jos toiminta täyttää tässä laissa ja sen nojalla säädetyt ja määrätyt vaatimukset. Lupa voidaan liittää eläinsuojelun kannalta tarpeellisia ehtoja. Lupa voi-

daan peruuttaa, jos lupaehtoja ei noudateta tai toiminta ei enää täytä luvan myöntämisen edellytyksiä.

21 §

Lihan, munien ja siitospeläinten tuotantotarhat

Asetuksella säädetään siitä, mihin luonnonvaraisiin nisäkkäs- ja lintulajeihin kuuluvia eläimiä saadaan ottaa tarhattavaksi lihan, munien tai niiden tuottamiseen tarkoitettujen siitospeläinten tuotantotarkoituksessa.

Luonnonvaraisten nisäkkäiden tai lintujen taikka niiden vankeudessa syntyneiden, luonnonvaraiseen lajiin kuuluvien jälkeläisten tarhaamisesta lihan, munien tai niiden tuottamiseen tarkoitettujen siitospeläinten tuottamiseksi on toiminnanharjoittajan hyvissä ajoin ennen toiminnan aloittamista tai lopettamista taikka toiminnan oleellisesti muuttuessa tehtävä siitä kirjallinen ilmoitus sen läänin lääninhallitukselle, jonka alueella tarha sijaitsee.

Tarkemmat säännökset lääninhallitukselle tehtävästä ilmoituksesta ja siihen liitettävistä selvityksistä annetaan asetuksella. Maa- ja metsätalousministeriö voi tarvittaessa määrätä ilmoituksen tehtäväksi myös muusta kuin tässä pykälässä tarkoitettusta tarhauksesta.

22 §

Tarhauskielto

Asetuksella voidaan eläinsuojelluksista syistä kieltää eläinten tarhaaminen tuotannollisessa tarkoituksessa.

23 §

Riistanhoidolliset tarhat

Luonnonvaraisten nisäkkäiden tai lintujen taikka niiden vankeudessa syntyneiden, luonnonvaraiseen lajiin kuuluvien jälkeläisten riistanhoidollista tarhausta harjoittavan on hyvässä ajoin ennen toiminnan aloittamista tai lopettamista taikka toiminnan oleellisesti muuttuessa tehtävä siitä kirjallinen ilmoitus sen läänin lääninhallitukselle, jonka alueella tarha sijaitsee.

Tarkemmat säännökset lääninhallitukselle tehtävästä ilmoituksesta ja siihen liitettävistä selvityksistä annetaan asetuksella.

24 §

Ammattimainen tai muutoin laajassa mitassa tapahtuva seura- ja harrastuseläinten pito

Ammattimaista tai muutoin laajassa mitassa

tapahtuvaa koirien, kissojen ja muiden seura- tai harrastuseläinten myymistä harjoittavan on hyvässä ajoin ennen toiminnan aloittamista tai lopettamista taikka toiminnan oleellisesti muuttuessa tehtävä siitä kirjallinen ilmoitus sen läänin lääninhallitukselle, jonka alueella toimintaa harjoitetaan.

Mitä 1 momentissa säädetään eläinten myymisestä, koskee myös eläinten välittämistä, vuokraamista, kasvattamista, valmentamista ja kouluttamista sekä säilytettäväksi ja hoidettavaksi ottamista ja opetuksen antamista eläinten käytössä.

Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, minkälaista toimintaa on pidettävä ammattimaisena tai muutoin laajassa mitassa tapahtuvana.

Tarkemmat säännökset lääninhallitukselle tehtävästä ilmoituksesta ja siihen liitettävistä selvityksistä annetaan asetuksella.

25 §

Ilmoituksenvaraista toimintaa koskevat määräykset ja toiminnan kieltäminen

Lääninhallitus voi 21, 23 ja 24 §:ssä tarkoitettujen ilmoituksen tarkastettuaan antaa toiminnan harjoittajalle eläinsuojellisten haittojen ehkäisemiseksi tarpeellisia määräyksiä. Jos toiminta ei täytä tässä laissa tai sen nojalla säädettyjä tai määrättyjä vaatimuksia eikä toiminnanharjoittaja annetussa määräajassa korjaa toiminnassa olevia puutteita, lääninhallitus voi toiminnanharjoittajaa kuultuaan kieltää toiminnan harjoittamisen.

26 §

Luettelon pitäminen

Toiminnan harjoittajan on pidettävä luetteloa 21, 23 ja 24 §:ssä mainitun toiminnan kohteena olevista eläimistä. Luettelo on vaadittaessa esitettävä 3 luvussa tarkoitetuille valvontaviranomaisille ja eläinsuojeluvalvojalle. Maa- ja metsätalousministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä luettelon pitämisestä ja siihen merkittävistä tiedoista.

27 §

Liikkuva kauppa

Eläinten kaupan harjoittaminen liikkuvana kauppana on kielletty.

28 §

Eläinten maahantuonti

Maa- ja metsätalousministeriö voi eläinsuojelluksista syistä kieltää eläinten maahantuonin. Maahantuonti voidaan kieltää, jos eläimille ei voida järjestää eläinsuojellustisesti hyväksyttäviä olosuhteita tai jos eläimen pitämisestä muutoin aiheutuu sille kärsimystä. Maa- ja metsätalousministeriö voi myös kieltää sellaisten eläinten myynnin ja hallussapidon, joiden maahantuonti on kielletty.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun kiellon vastaisesti maahantuotu eläin on eläimen omistajan tai haltijan kustannuksella palautettava tai lopetettava taikka sen suhteen on meneteltävä maa- ja metsätalousministeriön hyväksymällä tavalla.

Maa- ja metsätalousministeriö tai lääninhallitus voi eläimen omistajan tai haltijan kustannuksella määrätä teetettäväksi 2 momentissa tarkoitetut toimenpiteet. Teettämisessä noudatetaan muutoin soveltuvin osin uhkasakkolain (1113/90) säännöksiä.

29 §

Eläinten kuljetus

Eläimen kuljetus on järjestettävä siten, ettei sille aiheudu kuljetuksesta tarpeetonta kipua tai tuskaa. Lisäksi sitä on suojeltava kuljetuksessa vahingoittumiselta ja sairastumiselta. Eläintä ei saa kuljettaa, jos eläin on sellaisessa tilassa, että kuljetuksesta voi aiheutua sille tarpeetonta kipua tai tuskaa.

Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen tai Euroopan yhteisön oikeusjärjestyksen niin edellyttäessä voidaan asetuksella säätää eläinten kuljetuksen edellytykseksi, että läänineläinlääkäri, kunnaneläinlääkäri, rajaeläinlääkäri tai maa- ja metsätalousministeriön määräämä eläinlääkäri on tarkastanut eläimet ja eläinten kuljetustilat sekä todennut niiden olevan kuljetuksen edellyttämässä kunnossa.

Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläinten kuljetuksesta, kuljetusten tarkastuksista sekä eläinkuljetusten mukana seuraavista asiakirjoista ja todistuksista. Asetuksella voidaan myös säätää, että maa- ja metsätalousministeriö voi antaa niistä tarkempia määräyksiä.

30 §

Lupa eläinten kuljettamiseen ja eläinkuljettajarekisteri

Eläinten kuljettamista tulonhankkimistarkoituksessa saadaan harjoittaa vain lääninhallituksen luvalla. Lupaa on haettava sen läänin lääninhallitukselta, jonka alueella on luvan hakijan kotipaikka.

Lääninhallitus pitää eläinkuljettajarekisteriä toiminnan harjoittamiseen myöntämistään luvista. Maa- ja metsätalousministeriö pitää valtakunnallista eläinkuljettajarekisteriä kaikista eläinten kuljettamiseen myönnettyistä luvista. Rekistereihin voidaan tallettaa eläinkuljetusten valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja. Toiminnanharjoittajan tulee ilmoittaa vaadittavat tiedot rekisteriin merkittäväksi.

Tarkemmat säännökset eläinkuljettajalta vaadittavasta pätevyydestä, luvan hakemisesta, myöntämisestä, peruuttamisesta ja toiminnan valvonnasta sekä eläinkuljettajarekisteriin merkittävistä tiedoista ja toiminnanharjoittajalta vaadittavista ilmoituksista annetaan asetuksella. Asetuksella voidaan myös säätää, että maa- ja metsätalousministeriö voi antaa niistä tarkempia määräyksiä.

31 §

Koe-eläintoiminta

Selkärankaisiin eläimiin kohdistuvaa koe-eläintoimintaa saadaan harjoittaa vain lääninhallituksen luvalla. Lupaa koe-eläintoiminnan harjoittamiseen on haettava sen läänin lääninhallitukselta, jonka alueella on luvan hakijan kotipaikka.

Koe-eläintoiminnan harjoittamisella tarkoitetaan eläintenpitoa eläinkokeita varten sekä erilaisten kokeiden, testien, tutkimusten ja selvitysten suorittamista koe-eläimillä tai koe-eläimiä hyväksi käyttäen.

Tieteellisellä eläinkokeella tarkoitetaan toimenpidettä, jossa eläimen käyttäminen ihmisen tai eläimen terveyden- tai sairaanhoidon taikka tieteellisen tutkimuksen kannalta on tarpeellista tai opetuksellisesti välttämätöntä ja joka suoritetaan tieteellisin menetelmin ja hyväksyttävän koulutuksen saaneen henkilön valvonnassa ja vastuulla.

Asetuksella säädetään koe-eläintoiminnan valvonnasta, eläinten käyttämisestä tieteellisissä eläinkokeissa, kokeiden valvonnasta ja niiden suorittamisen ehdoista, koe-eläinten han-

kinnasta ja pitämisestä, kokeiden suorittajien ja koe-eläinten hoitajien pätevydestä sekä valvontaviranomaisten oikeudesta keskeyttää koe tai koe-eläintoiminta. Asetuksella voidaan myös säätää, että maa- ja metsätalousministeriö voi antaa niistä tarkempia määräyksiä.

32 §

Eläinten lopettaminen

Eläimen lopettaminen on suoritettava mahdollisimman nopeasti ja kivuttomasti.

Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläimen lopettamisesta. Asetuksella voidaan myös säätää, että maa- ja metsätalousministeriö voi antaa siitä tarkempia määräyksiä.

33 §

Teurastus ja siihen liittyvät toimenpiteet

Eläimelle ei saa aiheuttaa tarpeetonta kärsimystä, kipua eikä tuskaa käsiteltäessä tai säilytettäessä sitä teurastamossa, teurastuspaikassa tai muualla teurastuksen yhteydessä, tainnuttaessa sitä taikka siitä verta laskettaessa. Eläimen on oltava asianmukaisesti tainnutettu tai lopetettu ennen verenlaskua. Kuitenkin sellainen uskonnollisista syistä noudatettava erityinen teurastustapa, jossa verenlasku aloitetaan samanaikaisesti eläimen tainnuttamisen kanssa, on sallittu siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Eläimelle ei saa suorittaa muita teurastukseen liittyviä toimenpiteitä ennen kuin se on kuollut.

Hyväksytyssä teurastamossa ja hyväksytyssä teurastuspaikassa tulee olla asianmukainen tila huomattavan sairaiden ja vahingoittuneiden eläinten tainnutusta ja verenlaskua varten.

Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä teurastusta ja sitä edeltäviä toimenpiteitä suorittavien henkilöiden pätevydestä, teurastamon tai teurastuspaikan eläinten käsittelytiloista, eläinten kohtelusta ja käsittelystä teurastuksen yhteydessä sekä tainnutuksesta ja verenlaskusta. Asetuksella voidaan myös säätää, että maa- ja metsätalousministeriö voi antaa niistä tarkempia määräyksiä.

3 luku

Viranomaiset

34 §

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö johtaa, ohjaa

ja yleisesti valvoo tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista.

35 §

Lääninhallitus

Lääninhallitus ohjaa ja valvoo tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista läänin alueella.

36 §

Paikalliset viranomaiset

Kunnaneläinlääkäri, kunnan terveydensuojeluvälvontaa hoitava viranhaltija ja poliisi valvovat tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista kunnan alueella.

37 §

Tarkastuseläinlääkäri

Tarkastuseläinlääkäri valvoo tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista liyahygienialain (511/94) nojalla hyväksytyssä teurastamossa tai teurastuspaikassa.

38 §

Eläinsuojeluvälvoja

Lääninhallitus voi määräämillään ehdoilla myöntää maa- ja metsätalousministeriön hyväksymän koulutuksen saaneelle henkilölle oikeuden eläinsuojeluvälvojana suorittaa 39 §:ssä tarkoitettuja tarkastuksia. Eläinsuojeluvälvojalta on oltava vakuutus tarkastuksissa mahdollisesti aiheutuvien vahinkojen varalta.

Lääninhallitus voi peruuttaa myöntämänsä oikeuden, jos eläinsuojeluvälvoja ei noudata asetettuja ehtoja. Oikeus voidaan peruuttaa myös muusta perustellusta syystä.

4 luku

Valvonta

39 §

Tarkastus

Jos on aihetta epäillä, että eläintä hoidetaan, kohdellaan, käytetään tai kuljetetaan tämän lain taikka sen nojalla annettujen säännösten

tai määräysten vastaisesti, lääninhallituksella, kunnaneläinlääkärillä, kunnan terveydensuojeluvuorontaa hoitavalla viranhaltijalla, poliisilla ja eläinsuojeluvuorontajalla on oikeus suorittaa tarkastus.

Poliisi voi suorittaa eläinkuljetusta koskevan tarkastuksen ilman epäilyäkin. Sama oikeus eläinkuljetuksen tarkastukseen on tarkastuseläinlääkärillä teurastamon tai teurastuspaikan alueella.

Ilman epäilyäkin lääninhallituksella, kunnaneläinlääkärillä, kunnan terveydensuojeluvuorontaa hoitavalla viranhaltijalla, poliisilla ja eläinsuojeluvuorontajalla on oikeus suorittaa tarkastus sirkuksessa, eläintarhassa, pysyvässä ja kiertävässä eläinnäyttelyssä, eläinkilpailussa, 16 §:n 4 momentissa tarkoitetuissa tilaisuuksissa sekä esityksessä ja näytöksessä, jossa eläimiä on mukana, sekä siellä, missä harjoitetaan 21, 23 ja 24 §:ssä tarkoitettua toimintaa. Ilman epäilyäkin tarkastuseläinlääkärillä on oikeus suorittaa tarkastus kaikissa eläintiloissa teurastamon tai teurastuspaikan alueella.

Tarkastuksen suorittajalla on oikeus päästä tiloihin, joissa eläintä pidetään ja ottaa korvaukset tarkastusta varten tarvittavia näytteitä. Tarkastuksessa voidaan tarkastaa eläin, sen pitopaikka ja kuljetusväline sekä eläintä varten tarkoitettu ravinto, juotava, varusteet ja välineet.

40 §

Neuvot

Tarkastuksen suorittajan on eläimen omistajalle tai haltijalle annettavien neuvon pyrittävä edistämään eläimen hyvinvointia ja vaikuttamaan siihen, että tarkastuksessa ilmenneet lievät eläinsuojelulliset epäkohdat korjataan.

Tarkastuseläinlääkärin on annettava 1 momentissa tarkoitettujen neuvot teurastamon tai teurastuspaikan alueella sille, joka on vastuussa epäkohtien syntyisestä.

41 §

Ilmoitukset

Jos eläinsuojeluvuorontaja tekemässään tarkastuksessa havaitsee, että tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä on rikottu, on hänen ilmoitettava siitä lääninhallitukselle, kunnaneläinlääkärille, kunnan terveydensuojeluvuorontaa hoitavalle viranhaltijalle tai poliisille, joiden on tarvittaessa ryhdyt-

tävä asiassa 42—44 §:ssä tarkoitettuihin toimenpiteisiin.

Jos tarkastuseläinlääkäri epäilee, että tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä on rikottu teurasteläimiä toimitavassa eläintenpitoyksikössä, on hänen ilmoitettava asiasta sen läänin lääninhallitukselle, jonka alueella eläintenpitoyksikkö sijaitsee.

42 §

Kiellot ja määräykset

Jos 39 §:ssä tarkoitettua tarkastuksessa tai muutoin todetaan, että tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä on rikottu, lääninhallitus, kunnaneläinlääkäri, kunnan terveydensuojeluvuorontaa hoitava viranhaltija, tarkastuseläinlääkäri tai poliisi voi kieltää eläimen omistajaa tai haltijaa jatkamasta tai toistamasta tämän lain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaista menettelyä taikka määrätä eläimen omistajan tai haltijan määrääjässä täyttämään velvollisuutensa.

43 §

Uhkakko ja teettämisuhka

Lääninhallitus voi omasta aloitteestaan tai kunnaneläinlääkärin, kunnan terveydensuojeluvuorontaa hoitavan viranhaltijan, tarkastuseläinlääkärin tai poliisin pyynnöstä tehostaa 42 §:n nojalla annettua kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella.

Uhkakkoja ja teettämisuhkaa koskevassa asiassa sovelletaan muutoin, mitä uhkasakko-laissa säädetään.

44 §

Kiireelliset toimenpiteet

Jos eläinsuojelulliset syyt vaativat, lääninhallitus, kunnaneläinlääkäri, kunnan terveydensuojeluvuorontaa hoitava viranhaltija, tarkastuseläinlääkäri tai poliisi voi 42 §:n säännöksistä poiketen ryhtyä välittömiin toimenpiteisiin eläimen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Tässä tarkoituksessa eläimelle voidaan hankkia hoitoa muualta tai hoitaja taikka rehua tai muita eläimen hyvinvoinnin kannalta ehdottoman välttämättömiä aineita taikka, jos se ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista, eläin

voidaan lopettaa tai toimittaa teurastettavaksi taikka myydä huutokaupalla tai muuten käyvästä hinnasta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden lisäksi poliisilla on oikeus eläinkuljetusten osalta määrätä kuljetettavaksi eläimet takaisin kuljetuksen lähtöpaikkaan tai muutettavaksi kuljetuksen reittisuunnitelmaa siten, että eläinten hyvinvointi turvataan.

45 §

Kuuleminen

Ennen 42 ja 43 §:ssä tarkoitetun päätöksen tekemistä eläimen omistajalle tai haltijalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Ennen 44 §:ssä tarkoitettuihin toimenpiteisiin ryhtymistä eläimen omistajalle tai haltijalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi vain, jos nämä ovat viivytyksettä tavattavissa. Päätöksestä on ilmoitettava eläimen omistajalle tai haltijalle.

46 §

Haltuunotto ja hävittäminen

Lääninhallituksella, kunnaneläinlääkärillä, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavalla viranhaltijalla, tarkastuseläinlääkärillä ja poliisilla on oikeus ottaa haltuun 12 §:ssä tarkoitettu laite, väline tai aine. Laitteen, välineen tai aineen omistajan tai haltijan kuulemisesta ennen haltuunottopäätöksen tekemistä sekä päätöksen tiedoksiantamisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä 45 §:ssä säädetään.

Jos muu tässä laissa tarkoitettu valvontaviranomainen kuin poliisi on suorittanut 1 momentissa tarkoitetun haltuunoton, tulee haltuunotettu laite, väline tai aine viipymättä toimittaa poliisille.

Pidättämiseen oikeutettu virkamies saa todistettavasti hävittää tai hävityttää sellaisen 12 §:ssä tarkoitetun laitteen, välineen tai aineen, joka voidaan takavarikoida, jos on todennäköistä, että laite, väline tai aine tulisi tuomitsemaan valtiolle menetetyksi, eikä sillä ole huomattavaa arvoa.

47 §

Takavarikko

Edellä 12 §:ssä tarkoitetun laitteen, välineen ja aineen takavarikosta on voimassa, mitä pakkokeinolaissa (450/87) säädetään.

48 §

Selvitykset ja tutkimukset

Maa- ja metsätalousministeriö ja lääninhallitus voivat tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvomiseksi taikka Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen veloitteiden täyttämiseksi tai Euroopan yhteisön oikeusjärjestyksen niin edellyttäessä määrätä eläinlääkärit suorittamaan selvityksiä ja tutkimuksia sellaisissa eläintenpitoyksiköissä, joissa pidetään eläimiä elinkeinonharjoittamisen tarkoituksessa, eläinkuljetuksissa sekä teurastamoissa ja teurastuspaikoissa.

Selvityksen tai tutkimuksen suorittajalla on oikeus päästä niihin tiloihin, joissa eläimiä pidetään, sekä eläintenpitoon liittyviin varastoihin ja muihin tiloihin. Eläintenpitoyksikön omistaja ja haltija sekä teurastamo tai teurastuspaikan omistaja tai haltija on velvollinen avustamaan selvityksen tai tutkimuksen suorittajaa sekä antamaan tarvittaessa kirjallisesti tämän pyytämät tiedot.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään eläinlääkäreiden oikeudesta päästä selvityksen tai tutkimuksen kohteena olevaan eläintenpitoyksikköön, eläinten kuljetustilaan, teurastamoon tai teurastuspaikkaan, koskee myös ulkomaisia tarkastajia Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen tai Euroopan yhteisön oikeusjärjestyksen niin edellyttäessä.

49 §

Tarkastusten, selvitysten ja tutkimusten suorittaminen

Tässä laissa mainitut tarkastukset, selvitykset ja tutkimukset on pyrittävä suorittamaan niin, ettei niistä aiheudu haittaa eläimille, eläintenpitoyksikön omistajalle tai haltijalle, eläinkuljetukselle taikka eläintenpitoyksikön toiminnalle.

50 §

Virka-apu

Poliisin on tarvittaessa annettava virka-apua valvontaviranomaisille sekä eläinsuojeluvalvojalle tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvonnassa, jos heitä estetään suorittamasta valvontatehtäväänsä ja esteen poistaminen edellyttää poliisin toimivaltuuksien käyttöä.

5 luku

Muutoksenhaku

51 §

Valitus

Kunnaneläinlääkäriin, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan, tarkastuseläinlääkäriin ja poliisin tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla lääninoikeuteen.

Lääninhallituksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Muutoin muutoksenhaussa noudatetaan, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

Valitukset tämän lain nojalla tehdyistä päätöksistä on käsiteltävä kiireellisinä.

52 §

Täytäntöönpano

Tämän lain 28, 42, 43, 44 ja 46 §:n nojalla tehtävässä päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

6 luku

Seuraamukset

53 §

Eläinsuojelurikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) rikkoo 12 §:ssä tarkoitettua valmistus-, maahantuonti-, myynti-, luovutus- tai hallussapitokieltoa taikka 7 §:n 3 momentissa, 13 §:n 1 momentissa taikka 18, 19 tai 27 §:ssä tarkoitettua tai mainittujen säännösten nojalla annettua kieltoa tai

2) laiminlyö 13 §:n 2 momentissa, 14 §:ssä, 16 §:n 1 momentissa, 17 §:ssä, 20 §:n 3 momentissa, 21 §:n 2 momentissa, 23 §:n 1 momentissa, 24 §:n 1 momentissa, 26 tai 30 §:ssä taikka 31 §:n 1 momentissa tai 64 §:ssä tarkoitettua tai mainittujen säännösten nojalla asetettua velvollisuuden,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *eläinsuojelurikkomuksesta* sakkoon.

54 §

Eläinrääkkäys

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) kohtelee eläintä 3 §:n 1 momentin, 4 §:n 1 momentin, 5 §:n 1 momentin, 6 §:n 1 momentin, 29 §:n 1 momentin, 32 §:n 1 momentin tai 33 §:n 1 momentin säännösten vastaisesti,

2) käyttää sellaista 12 §:ssä tarkoitettua välinettä, laitetta tai ainetta, jonka käyttö on kielletty,

3) suorittaa vastoin 7-11 §:n säännöksiä niissä tarkoitettua toimenpiteen tai

4) tuo tai yrittää tuoda maahan eläimen 28 §:n 1 momentissa mainitun kiellon vastaisesti,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *eläinrääkkäyksestä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

55 §

Eläintenpitokielto

Se, joka tuomitaan eläinrääkkäyksestä, voidaan samalla tuomita menettämään oikeutensa pitää eläimiä. Eläintenpitokielto voidaan määrätä myös henkilölle, joka jätetään rangaistukseen tuomitsematta rikoslain 3 luvun 3 §:ssä tarkoitetuista syistä. Eläintenpitokielto voi olla määräaikainen tai pysyvä ja se voi koskea määrättyjen eläinlajien pitämistä tai eläintenpittoa yleensä.

Eläintenpitokielto on muutoksenhausta huolimatta pantava heti täytäntöön.

Jos henkilölle on määrätty eläintenpitokielto, tuomioistuimen on lähetettävä jäljennös asiaa koskevasta pöytäkirjasta maa- ja metsätalousministeriölle.

56 §

Salassapitovelvollisuuden rikkominen

Joka tahallaan rikkoo 62 §:ssä säädettyä kieltoa, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *eläinsuojelulaissa säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä 1 momentissa tarkoitettua rikkomuksesta, ellei asianomistaja ole ilmoittanut sitä syytteeseen pantavaksi.

Virkamiehen ja julkisyhteisön työntekijän

salassapitovelvollisuuden rikkomiseen sovelletaan kuitenkin rikoslain 40 luvun 5 §:n säännöksiä.

57 §

Menettämisseuraamus

Tämän lain 12 §:n vastaisesti valmistettu, maahantuotu, myyty, luovutettu, käytetty tai hallussapidetty väline, laite tai aine on tuomittava valtiolle menetetyksi siltä osin kuin menettämisseuraamus on tarpeen eläinten terveyden tai hyvinvoinnin turvaamiseksi taikka eläimiin kohdistuvien rikosten ehkäisemiseksi.

Jos 1 momentissa tarkoitettua välinettä, laitetta tai ainetta ei voida tuomita menetetyksi sen johdosta, että se on menettämisseuraamuksen välttämiseksi kätketty tai hävitetty, voidaan välineen, laitteen tai aineen asemesta sen arvo joko kokonaan tai osaksi tuomita valtiolle menetetyksi. Rikoksen tuottaman taloudellisen hyödyn menetetyksi tuomitsemisesta noudetaan lisäksi, mitä siitä rikoslaissa säädetään.

7 luku

Erinäiset säännökset

58 §

Kustannukset

Eläimen omistajan tai haltijan on suoritettava 42 ja 44 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset. Jos eläin on myyty tai toimitettu teurastettavaksi tai eläimestä on saatu muuta tuloa, kustannukset on vähennettävä eläimen kauppahinnasta tai eläimestä saadusta muusta tulosta ja jäännös annettava eläimen omistajalle tai haltijalle.

Edellä 44 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset voidaan erityisistä syistä maksaa etukäteen valtion talousarviossa maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintähuoltoon varatuista määrärahoista. Eläimen omistaja tai haltija on vastuussa kustannusten lopullisesta suorittamisesta siten kuin edellä 1 momentissa säädetään.

Kustannukset saadaan periä ilman tuomiota ja päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin säädetään. Jollei kustannuksia saada perityksi, korvataan ne valtion varoista.

59 §

Palkkiot

Kunnaneläinlääkärillä on oikeus saada 39 §:n nojalla suorittamastaan tarkastuksesta palkkiota ja korvausta siten kuin eläinlääkäreiden toimituspalkkioista annetussa asetuksessa (1269/89) säädetään.

Samanlainen oikeus on myös maa- ja metsätalousministeriön ja lääninhallituksen määräämällä eläinlääkärillä, joka on suorittanut 48 §:ssä tarkoitetun selvityksen tai tutkimuksen.

60 §

Korvaukset

Eläimen omistajan tai haltijan tulee maksaa 29 §:n 2 momentissa tarkoitetun tarkastuksen suorittajalle korvaus tarkastuksen suorittamisesta. Maa- ja metsätalousministeriö määrää tarkemmin maksettavan korvauksen suuruuden noudattaen soveltuvin osin kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen eläinlääkäritaksassa vastaavan kaltaisista tarkastuksista tai toimenpiteistä määrättyä korvausta, jollei Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa tai Euroopan yhteisön oikeusjärjestyksessä toisin edellytetä.

Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen tai Euroopan yhteisön oikeusjärjestyksen niin edellyttäessä voidaan asetuksella säätää, että 29 §:n 2 momentissa tarkoitettu tarkastuksesta aiheutuneet kustannukset maksaa lääninhallitus, joka puolestaan perii kustannukset tarkastusta pyytäneeltä.

61 §

Vahingonkorvaus

Kunnaneläinlääkärin ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvoessaan aiheutuvasta mahdollisesta vahingosta vastaa valtio siten kuin vahingonkorvauslaissa (412/74) julkisyhteisön korvausvastuusta säädetään.

Valtion oikeuteen periä kunnaneläinlääkäriltä ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavalta viranhaltijalta vahingonkärsijälle maksamansa korvausmäärä noudatetaan soveltuvin

osin vahingonkorvauslain työnantajan työntekijään kohdistuvaa regressioikeutta koskevia säännöksiä.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, noudatetaan myös maa- ja metsätalousministeriön tai lääninhallituksen tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä suorittamaan määräämän eläinlääkäriin mahdollisesti aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen ja korvausten takaisinperintään.

62 §

Salassapitovelvollisuus

Joka tämän lain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten noudattamista valvoessaan taikka 48 §:ssä tarkoitettua selvitystä tai tutkimusta suorittaessaan on saanut tietoja yksityisen henkilön tai yhteisön taloudellisesta asemasta, liike- tai ammattisalaisuudesta taikka yksityisen henkilön henkilökohtaisista oloista, ei saa ilman asianomaisen suostumusta sivulliselle ilmaista eikä käyttää hyödykseen tai toisen hyödyksi näin saamiaan tietoja.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei estä tietojen ja asiakirjojen antamista:

- 1) valvontaviranomaisille tämän lain mukaisten tehtävien suorittamista varten;
- 2) syyttäjä-, poliisi- tai tulliviranomaisille rikoksen selvittämistä varten;
- 3) muutoksenhakua tutkivalle viranomaiselle tämän lain mukaisessa asiassa; eikä
- 4) Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen tai Euroopan yhteisön oikeusjärjestyksen edellyttämille ulkomaisille toimielimille ja tarkastajille kyseisen sopimuksen tai oikeusjärjestyksen niin edellyttäessä.

63 §

Ilmoitusvelvollisuus

Jos on syytä epäillä, että eläinsuojelulakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä on rikottu, on tässä laissa tarkoitettun valvontaviranomaisen viipymättä tehtävä asiaa ilmoitus poliisille.

64 §

Valvontavelvoite

Lapsen huoltajien ja muiden henkilöiden, joilla on valvonnassaan viittatoista vuotta nuo-

rempi lapsi, on huolehdittava siitä, ettei lapsi kohtele eläimiä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten vastaisesti.

65 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

8 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

66 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Tällä lailla kumotaan 27 päivänä tammikuuta 1971 annettu eläinsuojelulaki (91/71) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen sekä kotieläinten liikkuvasta kaupasta 10 päivänä toukokuuta 1968 annettu asetus (280/68) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Kumottavan lain 9 §:n 1 momentin ja 11 §:n 2 momentin nojalla 20 päivänä joulukuuta 1985 annettu asetus koe-eläintoiminnasta (1076/85) jää edelleen voimaan.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat käsitellään tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanemiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin.

67 §

Siirtymäsäännökset

Sen, joka tämän lain voimaan tullessa harjoittaa 21 §:n 2 momentissa, 23 §:n 1 momentissa tai 24 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimintaa, on vuoden kuluessa lain voimaantulosta tehtävä toimintaa koskeva ilmoitus lääninhallitukselle.

Toiminnanharjoittajan, joka tämän lain voimaan tullessa kuljettaa eläimiä tulonhankki-

mistarkoituksessa, on haettava 30 §:ssä tarkoitettu lupa kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Kunnan on huolehdittava 15 §:n 1 momen-

tissa tarkoitettujen eläinten hoidon järjestämisestä kahden vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Helsingissä 24 päivänä toukokuuta 1995

Tasavallan Presidentti
MARTTI AHTISAARI

Maa- ja metsätalousministeri *Kalevi Hemilä*